

รายงานการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อเสนอโยบาย

และแผนส่งเสริมการเรียนรู้ทางการกีฬา

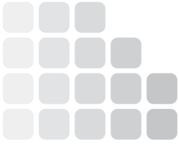
กับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของการศึกษาในระบบ
การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย
ในประเทศไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

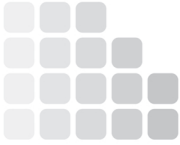
พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกำหนดให้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา มีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติที่บูรณาการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และกีฬากับการศึกษาทุกระดับ รวมทั้งจัดทำข้อเสนอนโยบายและแผนในการสนับสนุนทรัพยากรด้านการศึกษาของชาติ

รายงานการวิจัยการวิเคราะห์ข้อเสนอนโยบายและแผนส่งเสริมการเรียนรู้ทางการกีฬากับการจัดการชั้นพื้นฐานของการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยในประเทศไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันเล่มนี้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษามอบหมายให้รองศาสตราจารย์ ดร.ถนอมวงศ์ กฤษณ์เพชร จากสำนักวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นผู้ดำเนินการวิจัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ถึงสภาพการจัดการด้านกีฬากับการศึกษาในระบบการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยในประเทศไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันว่าการดำเนินการมาแล้วอย่างไร ทั้งนี้เพื่อนำข้อค้นพบต่างๆ มาประมวลสรุปวิเคราะห์สำหรับทำเป็นข้อเสนอในการจัดทำแผนการส่งเสริม การเรียนรู้ทางการกีฬา การศึกษาทั้ง 3 รูปแบบที่มีความเหมาะสมกับประเทศไทยต่อไป

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาหวังว่ารายงานการวิจัยการวิเคราะห์ ข้อเสนอ นโยบายและแผนส่งเสริมการเรียนรู้ทางการกีฬากับการจัดการศึกษาชั้นพื้นฐานของการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยในประเทศไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันเล่มนี้จะเป็นรายงานการวิจัยที่มีความสำคัญต่อการกำหนดกรอบทิศทางในการส่งเสริม สนับสนุนการเรียนรู้อุทธศาสตร์ทางการกีฬากับการจัดการศึกษาชั้นพื้นฐานของประเทศไทยต่อไปในอนาคต

(นายอำรุง จันทวนิช)

เลขาธิการสภาการศึกษา

กติกกรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ที่ได้มอบหมายให้ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินงานวิจัยเชิงวิเคราะห์เอกสาร ในการวิเคราะห์ข้อเสนอนโยบายและแผนส่งเสริมการเรียนรู้ทางการศึกษากับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยในประเทศไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

สุดท้ายนี้ ขอขอบพระคุณศาสตราจารย์ ดร. วรศักดิ์ เพียรชอบ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศิลปชัย สุวรรณธาดา ที่ได้กรุณาดูแลแก้ไขบทความด้วยภาษาอังกฤษ และงานวิจัยเล่มนี้สำเร็จด้วยดี จากการพิมพ์และตรวจอักษรจากนางสาวเพ็ญจันทร์ หลายชั้น เจ้าหน้าที่ศูนย์บริการวิชาการด้านวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ

รองศาสตราจารย์ ดร. ถนอมวงศ์ กฤษณ์เพ็ชร

ชื่อโครงการวิจัย : การวิเคราะห์ข้อเสนอนโยบายและแผนส่งเสริมการเรียนรู้ทางการกีฬากับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยในประเทศไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

ชื่อผู้วิจัย : ถนอมวงศ์ กฤษณ์เพชร

เดือนและปีที่วิจัยเสร็จ : กันยายน 2547

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์สภาพการ จัดและดำเนินการข้อเสนอ นโยบายและแผนส่งเสริมการเรียนรู้ทางการกีฬากับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยในประเทศไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าหาแหล่งข้อมูลจากเอกสารนโยบาย และแผนรายงานการวิจัยวิทยานิพนธ์ วารสาร สิ่งพิมพ์ และการสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต รวมทั้งการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องแล้วเรียบเรียงเป็นความเรียงเชิงวิเคราะห์เอกสาร

ผลการวิจัยพบว่า

1. การกีฬาตั้งแต่สมัยก่อนสุโขทัย สมัยสุโขทัย (พ.ศ. 1781 - 1921) สมัยอยุธยา (พ.ศ. 1893 - 2310) จนถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น (พ.ศ. 2325 - 2411) เป็นการศึกษาแบบไม่เป็นทางการทั้งสิ้น เพราะไม่ได้จัดการเรียนการสอนในโรงเรียน การกีฬาสมัยนั้น วัด วัง บ้าน และสำนักต่างๆ เป็นแหล่งสำคัญในการเรียนรู้และ

ฝึกฝนตนเองและการใช้อาวุธ ได้แก่ มวยไทย กระบี่กระบอง ดาบพลอง มีด เพื่อการทำสงคราม เพื่อเตรียมพร้อมรับราชการทหาร ป้องกันประเทศ และความสนุกสนาน การสอนไม่ได้จัดเป็นแบบแผนเดียวกันทุกแห่ง ผู้เรียนมีเฉพาะเพศชาย เวลาเรียนขึ้นอยู่กับความพร้อมของผู้สอน ค่าเล่าเรียนไม่ต้องเสีย ผู้เรียนจะฝากตัวเป็นศิษย์รับใช้ผู้สอน สำหรับบุตรขุนนาง ข้าราชการ อาจเข้าไปเรียนในวังซึ่งต่อมาในวังมีกรมหม่อมหรือกรมมวยหลวง

2. การกีฬายุคกีฬาสากล เริ่มตั้งแต่ พ.ศ. 2411 - 2474

การศึกษาในระบบมีโครงการศึกษาชาติและหลักสูตรในสมัยรัชกาลที่ 5 วิชาพลศึกษา เรียกว่า การตัดกาย การฝึกหัดร่างกาย และวิชาฝึกซ้อมร่างกาย วิชากายบริหาร การเข้าแถว เดินแถว ต่อมาเรียกว่า วิชาการทหาร และมีกีฬาสากลที่เรียน ได้แก่ ยิมนาสติก ฟุตบอล กรีฑาและเนตบอล เป็นต้น นโยบายและแผนส่งเสริมการเรียนรู้ทางการกีฬา จัดการเรียนการสอนในโรงเรียนแต่ระบบการศึกษายังไม่ดีการเรียนการสอนทางกีฬายังไม่เป็นแบบแผนที่ดีเนื่องจากขาดแคลนเงินงบประมาณ และขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถทางการกีฬา ทั้งที่มีพระราชบัญญัติการประถมศึกษาฉบับแรกบังคับให้เด็กเข้าเรียนในสถานศึกษาจำนวน 3 ปี ครูพลศึกษายังไม่มีสอนวิชาพลศึกษาจึงต้องให้ครูประจำชั้นและเริ่มมีครูพิเศษสอนวิชาเฉพาะ เรียกว่า ครูพลศึกษาทำหน้าที่สอนวิชาพลศึกษา

การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จัดแบบคู่ขนานกันไป กล่าวคือ บิดามารดา สั่งสอนลูกหลาน มีผู้รู้เพิ่มมากขึ้น และภูมิปัญญาท้องถิ่นเกิดขึ้นเน้นให้ประชาชนได้เรียนรู้ตามความสนใจของตนเองและเพื่อเพิ่มพูนความรู้ในการประกอบอาชีพ มีหน่วยงานสนับสนุนรับผิดชอบ เช่น กรม หม่อมมวยและสมาคมกีฬาสมัครเล่นแห่งประเทศไทย เป็นต้น

3. การกีฬาหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง

การศึกษาในระบบรัฐบาลมีนโยบายและแผนส่งเสริมการกีฬาชัดเจนขึ้น เมื่อมีการจัดตั้งกรมพลศึกษาเพื่อทำหน้าที่ดูแลการจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การจัดการแข่งขันกีฬาและจัดทำกติกาที่กีฬาต่างๆ เป็นต้น มีองค์แห่งการเรียนรู้ครบ 3 องค์ คือ พุทธิศึกษา จริยศึกษา และพลศึกษาและการวัดผลประเมินถูกต้องตามหลักวิชาการมากขึ้น

การศึกษานอกระบบรัฐบาลมีนโยบายและแผนส่งเสริมและพัฒนาเด็ก และเยาวชนให้มีความรู้ขั้นพื้นฐานและความสามารถในการวิชาชีพด้วยนโยบายการส่งเสริมกีฬานอกระบบ รัฐบาลได้มอบให้กรมการศึกษานอกโรงเรียนกำหนดให้ความรู้สามัญและการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จซึ่งมีวิชาพลศึกษาอยู่ในหลักสูตรนี้ด้วย

การศึกษาตามอัธยาศัย ตามแผนการกีฬาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 เน้นการศึกษาตลอดชีวิตทำให้ต้องจัดประสบการณ์ด้านความรู้ทางการกีฬาเป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชนอย่างเพียงพอ

4. การกีฬากับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบัน

การศึกษาในระบบมีนโยบายและแผนส่งเสริมการเรียนรู้ทางกิจกรรมกีฬา และกิจกรรมพลศึกษามีความชัดเจนมากทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2545 - 2549) รวมทั้งมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการส่งเสริมการออกกำลังกายและการกีฬาเพื่อสุขภาพ และเพื่อความเป็นเลิศ รัฐบาลสร้างกระแสการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพและใช้กีฬาเป็นสื่อต่อต้านยาเสพติดโดยเฉพาะในสถานศึกษา เด็ก และเยาวชน อยู่ในระบบโรงเรียนยาวนานขึ้นทำให้มีโอกาสเรียนรู้พลศึกษาและกีฬา มากขึ้น

การศึกษานอกระบบตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

พ.ศ. 2542 เน้นการศึกษาตลอดชีวิต จึงจัดการศึกษานอกระบบ สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลกำหนดให้เปิดสนามกีฬาของ สถานศึกษาและหน่วยงานราชการให้เด็ก เยาวชนและประชาชน มาใช้สนามกีฬาเพื่อเล่นกีฬาและออกกำลังกาย

การศึกษาตามอัธยาศัยตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เน้นการศึกษาตลอดชีวิตและเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต มีการจัดกิจกรรมการออกกำลังกายและเล่นกีฬาเพื่อสุขภาพและความรู้เกี่ยวกับสุขภาพและพลานามัยได้จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชน มากยิ่งขึ้นทั้งองค์กรภาครัฐและเอกชน

5. ข้อเสนอเชิงนโยบายและแผนการส่งเสริมการเรียนรู้ทางการกีฬากับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยที่เหมาะสมกับ ปัจจุบัน

การศึกษาในระบบ

1. การมีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีการขยายการศึกษาภาคบังคับไม่น้อยกว่า 12 ปี ทำให้เด็กและเยาวชนอยู่ในระบบโรงเรียนมากขึ้นมีโอกาสได้เรียนรู้และฝึกทักษะทางกีฬามากขึ้น

2. การพัฒนาการกีฬาของชาติ จำเป็นต้องเริ่มจากการ พัฒนากีฬาขั้นพื้นฐาน เป้าหมายสำคัญ คือ เด็กและเยาวชนใน โรงเรียนต้องมีการจัดโครงการพลศึกษาในโรงเรียนดังนี้ โครงการ สอนพลศึกษาตามหลักสูตรการแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียน การแข่งขันกีฬาระหว่างโรงเรียนการจัดกิจกรรมพลศึกษาเพื่อนันทนาการ และโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชน เพื่อความเป็นเลิศรวมทั้งการ สอนพลศึกษาสำหรับเด็กพิเศษทั้งในและนอกเวลาเรียน

3. กระทรวงศึกษาธิการควรมีนโยบายบรรจุครูพลศึกษาในระดับประถมศึกษาเพื่อให้ครูพลศึกษาในโรงเรียนระดับประถมศึกษาที่มีเพิ่มขึ้นตามแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2540 - 2544) แต่ครูพลศึกษาในโรงเรียนระดับประถมศึกษายังมีไม่เพียงพอ

4. ครูพลศึกษาควรนำวิทยาศาสตร์การกีฬาไปใช้ในการพัฒนาสมรรถภาพทางกาย ขนาด รูปร่างและการป้องกันการบาดเจ็บจากการกีฬากว้างขวางยิ่งขึ้น

การศึกษานอกระบบ

1. รัฐบาลควรให้ความสำคัญกับการพัฒนากีฬาเพื่อมวลชน เป้าหมายสำคัญของการกีฬาเพื่อมวลชน คือ ส่งเสริมให้ประชาชนทุกเพศ ทุกวัย ทุกอาชีพ ได้ออกกำลังกายและเล่นกีฬาเพื่อสุขภาพ และเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดี เนื่องจากกีฬาเป็นยุทธศาสตร์สำคัญของการพัฒนากำลังคนของประเทศ

2. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ศูนย์กีฬาตำบลอำเภอ และจังหวัดดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านการออกกำลังกายและกีฬาประจำศูนย์กีฬาตำบลอำเภอ และจังหวัด

การศึกษาตามอัธยาศัย

1. การส่งเสริมให้เยาวชน และประชาชน ตื่นตัวในการออกกำลังกายและเล่นกีฬาในสถานศึกษาต่างๆ และหน่วยราชการต่างๆ รวมทั้งในระดับชุมชนและหมู่บ้าน โดยส่งเสริมการจัดกิจกรรมการออกกำลังกายและเล่นกีฬาอย่างต่อเนื่องและกว้างขวางทั่วประเทศ

2. การเปิดสถานที่ / สนามกีฬา และสิ่งอำนวยความสะดวกของสถานที่ราชการเพื่อให้เด็ก เยาวชนและประชาชนทั่วไปออก

กำลังกายและเล่นกีฬาอย่างแพร่หลายและสม่ำเสมอ

6. ข้อเสนอ นโยบาย และแผนด้านการจัดการเรียนรู้และส่งเสริมเพื่อการบูรณาการกีฬาเข้ากับการศึกษาขั้นพื้นฐานของการศึกษาระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

การศึกษาในระบบ

1. กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นต้องร่วมมือกันทำงาน การพัฒนาการกีฬาขั้นพื้นฐานอย่างเต็มที่ในระบบโรงเรียน และนอกระบบโรงเรียน ทั้งในด้านการบรรจุและพัฒนาบุคลากรทางการกีฬา ได้แก่ ครูพลศึกษา ผู้นำการออกกำลังกาย ผู้ฝึกสอนกีฬา ผู้นำกีฬา และผู้ตัดสินกีฬาขั้นพื้นฐาน

2. การจัดการเรียนการสอนด้วยหลักสูตรท้องถิ่นหรือหลักสูตรของสถานศึกษาเอง มีส่วนช่วยสร้างระเบียบวินัยในสังคม สร้างลักษณะนิสัยให้เป็นสังคมที่น่าอยู่ได้และยังใช้กีฬาช่วยแก้ปัญหาสังคม เช่น ยาเสพติด อบายมุขต่างๆ และการเล่นกีฬาถือเป็นการสืบสานศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย ได้แก่ มวยไทย ตะกร้อ และการละเล่นกีฬาพื้นเมือง

3. สถาบันการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรมีนโยบายพัฒนากีฬาเพื่อความเป็นเลิศด้วยการส่งนักกีฬาเข้าร่วมแข่งขันกีฬาระหว่างสถาบัน และได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพที่แท้จริงด้วยความร่วมมือกับการกีฬาแห่งประเทศไทยและสมาคมกีฬาแห่งประเทศไทย

การศึกษานอกระบบ

1. บูรณาการแบบองค์รวมในการพัฒนากีฬาเข้ากับการศึกษาขั้นพื้นฐานจำเป็นต้องมีพันธมิตรและเครือข่ายทำงานร่วมกัน ทั้งภาครัฐและเอกชน มีการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ความรู้เกี่ยว

กับการออกกำลังกายและเล่นกีฬาโดยใช้สื่อต่างๆ ทุกรูปแบบ รัฐบาลสนับสนุนงบประมาณให้หน่วยงานต่างๆ จัดสร้างลานกีฬา สนามกีฬาอเนกประสงค์และสถานกีฬา และจัดหาอุปกรณ์กีฬา ศูนย์การกีฬา แห่งประเทศไทยจังหวัดและศูนย์การท่องเที่ยว กีฬาและนันทนาการจังหวัดเป็นหน่วยงานหลักในการประสานงานและร่วมรับผิดชอบ

2. สถานศึกษาและหน่วยงานราชการมีนโยบายเปิดสนามกีฬาให้เด็ก เยาวชน และประชาชนเข้ามาใช้สนามกีฬาได้ เพื่อเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ของการออกกำลังกายและเล่นกีฬาของชุมชน เนื่องจากมีความพร้อมทั้งบุคลากรและสถานที่ตามมติคณะรัฐมนตรี

การศึกษาตามอัธยาศัย

1. ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนากีฬาขั้นพื้นฐานและกีฬาเพื่อมวลชน (เพื่อสุขภาพ) โดยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล ต้องเห็นความสำคัญและมีความพร้อมในการดำเนินการจัดการด้านกีฬาระดับท้องถิ่นได้

2. การจัดการบริหารการใช้สถานกีฬา ศูนย์กีฬาและนันทนาการ ศูนย์สร้างเสริมสุขภาพ ศูนย์กายบริหาร อุปกรณ์กีฬา และสิ่งอำนวยความสะดวกให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยมีเป้าหมายจำนวนผู้มาใช้สถานที่เพิ่มมากขึ้นเพื่อการเรียนรู้ หรือพัฒนาคุณภาพชีวิตจากการออกกำลังกาย หรือเล่นกีฬาอย่างเหมาะสมและคุ้มค่า

Research Topic : Analysis the policies and plans for promoting the learning of sports in the basic education on formal, non-formal and informal education in Thailand from early periods to the present time

Name of Investigator : Thanomwong Kritpet

Year : 2004

Executive Summary

The purposes of this research were to study and analyze the nature of conducting and organizing of the proposed policy and plan for promoting the learning of sports in the basic education, on formal, non-formal and informal education in Thailand from the early periods to the present time.

The research was done through documentary surveying and exploring from research reports, thesis, journals, published materials, internets and interviewing experts in the fields. The data collected were then analyzed, organized and written on descriptive forms.

It was concluded that:

1. The Pre-Sukhothai Era (B.E.1781-1921), Ayudhaya and up to early Ratanakosin Era (B.E. 2325-2411). The organizing and conducting of learning sports during these periods was almost non-existent. This due to the fact that during these periods there were no formal education or schools at all, and if

there was any, it would be entirely informal education and was responsible by the priests from the temples or a nobleman from the royal palace. The objectives of education and sports at those times were mainly to prepare for self defense and for war in order to defend the country. The sports activities taught at that time mostly were combative sports, such as Muay Thai, sword fighting, long pole fighting, and knives fighting etc. During the peaceful time, these activities were also organized and conducted for entertainment and enjoyment. During these periods there was no tuition fees charged for learning and only males had a privilege to learn. The schedule and time of learning any activities was depend on the instructor and the learner to make an arrangement at available time among themselves. When ones wanted to learn any activities the learner usually offered himself to the instructor as a symbol of being really respect and belief in his instructor so that his learning would be more fruitful. For sons of noblemen and government officials, they might further their studies in the palace which, later on, a royal boxing department was established to take care the learning activities.

2. The Era of the International Sports (B.E. 2411-2474).

This period the formal education was started as a result of the first National Educational Plan was proclaimed by His Majesty the King Rama V in B.E.2411. According to this Plan, a curriculum for formal education was designed for schools and in this curriculum, physical education, which either in the form of physical training, or physical exercise, or military training, or marching, was also included as one

of among many other subjects. As a result of physical education had a role in the curriculum, made many other international sport activities, such as gymnastics, soccer, tract and field, and so on, started to have also the important role in education. The policies and promoting plans thus became necessary. However, due to the fact that there are many factors and obstacles on the way, such as a lack of well qualified personnel and a lack of supporting budget, therefore, made those policies and plan not as successful. Even though, the first primary school law was enacted to enforced all children to go to school at least for three years, still there was not physical education teacher to teach and conduct physical education and sport activities. Classroom or special teachers were assigned to teach physical education and sport activities.

Non-formal education and informal education were also conducted in parallel to the formal education. Mostly, children were taught by their parents on the general background of their region. Children would learn whatever they liked or whatever they were interested. Besides, there were some private organizations, such as the boxing department and the sport associations of Thailand, were also responsible for organizing and teaching sports.

3. The Sports After the Revolution in B.E. 2475. After the revolution, the government had set up a new Educational Plan, an education plan which covered three educational aspects, namely, cognitive aspects, moral aspects, and physical education aspects so that a child could be developed to a rounded-citizen. By this virtue of this new Education Plan, the Department of Physical Education

was set up in B.E. 2476 under the Ministry of Education, to be responsible for the educational aspect of physical education in the formal education. Therefore, from that time on, the policies for promoting physical education and sports in the formal education were more clearly stated. This Physical Education Department had the main responsibility in supervising on designing the curriculum, teaching, organizing, and conducting physical education and sports competition in formal education. This department also served as the center of physical education and sports of the country. In addition, it also had the functions in compiling of up-to-date rules and regulations of all sports and games, and also to train well-qualified personnel in physical education and sports for the formal education.

Department of Non-formal Education under the Ministry of Education was responsible in organizing and conducting the non-formal education. The main objectives of non-formal education was to develop children and youth to grow as rounded citizens through basic knowledge and occupational skills so that they could do their living and could live a successfully life in their society. Besides, physical education and sports were also part of the required courses for all those who attend non-formal education programs.

For informal education, according to the National Educational Plan of B.E. 2520, also gave the emphasis on the life long education, therefore, it was imperative that community resources, such as, sports facilities, should be provided adequately so that every one would be able to enrich his or her experiences and skills in sports through-out their life-time.

4. The Roles of Sports in the Basic Education at the Present Time. According to the National Educational Act of B.E. 2542, and the Third National Sports Development Plan (B.E. 2545-2549), it was clearly shown that at the present time sports and physical education activities would have a very important role in the Basic Education. This due to the fact that both National Educational Act and National Sports Development Plans signified that sports promotion policies in Basic Education were a “must” to be done and follow. In addition to this, the resolutions of cabinet meeting also indicated that all government and private organizations concerned should make it possible for all of our citizens to exercise or participate in sports regularly in order to keep fit and to be healthy. Especially, encouraging children and youth to exercise and to participate in sports regularly could also serve as one of the best means of anti-drugs problems.

For the non-formal education, according to the National Educational Act of B.E. 2542, it also stressed the life long education by providing them opportunity to access to sports facilities as many as possible so that those who attend the non-formal education could participate in sports and exercise regularly to help them to be fit, healthy and also to have a better life quality.

Besides, National Educational Act of B.E. 2542 also gave emphasis to life long education for better life quality by encouraging those who were in the informal education to spend time to exercise and to participation in sports and games regularly. The governmental units concerned should provide the sports facilities and sources of basic knowledge in health and sports for them so that it would

be possible and easily for everyone to get access to all of these sources and facilities and they can make out for their best benefits.

5. Suggestion and recommendations of the policies, for promoting the learning of sports in the basic education on formal, non-formal, and informal education

Formal Education

1. The National Educational Act of B.E.2542 should extend the compulsory for all Thai children to 12 years, in stead of 9 years as it is now. If this can be done, all Thai students will have time to stay in school longer, therefore, they will have time to learn and participate in sports longer. Thus they would have skills in sports better.

2. The National Sports Development Plan should give emphasis to all of Thai children and youth to master basic skills in sports, so that in the long run, all of the Thai citizens are sports people. The school itself should organize and conducted all phases of physical education programs, namely: the Instructional Physical Education Programs, Intramural Athletic Program, Interscholastic Athletic Programs, Recreational Athletic Programs, and Adapted Physical Education Programs. By the virtue of this completed physical education programs, it will enable all pupils in schools to develop their sports skills to their full potentials.

3. The Ministry of Education, a government organization which is responsible in Education including physical education and sports in schools, should provide adequate well-qualified personnel in

physical education and sports in schools, especially at the elementary school level. According to the Second National Sports Development Plan (B.E. 2540-2544) showed that almost all of the schools lacked of sports and physical education teachers.

4. Sports and physical education teachers should apply principles of sports sciences to in all phases of sports and physical education programs in developing physical fitness, body size, body building, body composition, or in care and prevention of athletic injuries etc.

Non-Formal Education

1. The government should pay more attention to mass sports programs by allotting more budget to sports and physical education programs, and at the same time they should try to encourage all people through-out the whole country to exercise and participate in sports regularly, in order to keep themselves fit and be healthy all the time. Finally it will lead them to have a better life quality and to be a better productive member of Thai society.

2. Encouraging and supporting sports centers at the provinces and districts to be more actively to run and conducting the sports programs regularly through-out the years, and at the same time, the government should also allot them with adequate budget and well-qualified personnel to run the sports programs through-out the year.

Informal Education

Encouraging everyone in the community, including children, youths, and adults, to exercise and participating in sports regularly. Public, education institutions, and private sports facilities should be available and accessible to everyone all year round if possible. Private sports facilities should be available with low cost so that one which is under privilege can be afforded.

5. Suggestions and recommendations for integration of sports into basic education in formal, non-formal, and informal education

Formal Education

1. Ministry of Education, Ministry of Interior, Ministry of Tourism and Sports, and Local Administrative Organization should work cooperatively and closely together, so that basic skills in sports to all could be developed in the Formal and Non-Formal Education effectively. Adequate of well-qualified personnel in sports and physical education, including teachers, exercise leaders, coaches, sports leaders, and referees should also be provided.

2. Educational institutions in each local area should develop its own sports and physical education curriculum to suit the needs of its own area. So that this kind of curriculum would be more effective and more beneficial when implemented, for example, it could develop people to be more self-discipline, to be better member of his own society, and finally, it could also serve as an effective means of anti-drug problems in society. Besides, Many

games and sports, for example, Muay Thai, sword and pole fighting, ta-kraw, etc., are products of Thai culture that should be proud of and to conserve them forever.

3. All institutions responsible for teaching basic education with a cooperative network of both Sport Authority of Thailand and sports association of Thailand should also have plan to develop students of high capability to be elite athletes by encouraging them to participate in many sports tournament so that the students can develop themselves to their best and full potential.

Non-Formal Education

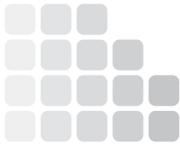
1. In order to integrate sports development into basic education effectively, there must be a cooperative network of both government and private sectors. That is, there must be public relations offices to disseminating the benefit of exercise and participation in sports in order to encourage people to engage in these activities regularly. And at the same time, the government should also provide adequate budget, sports facilities, and equipment so that everyone can access to it. Local Sports and Tourism Authorities, Sports and recreation Centers are among the primary responsible units to work closely together

2. All sports and physical education facilities belong to educational institutions and government sectors should make them available for public use after schools, during vacation, or when not in use in accordance to the resolution of the cabinet meeting.

Informal Education

1. All those people who have responsibility in developing basic skills in sports and mass sports or sports for health, including Local Administrative Organizations, Provincial Administrative Organizations, municipality, and district administrative organizations should always keep in mind on the important of the benefit of sports and exercise all the times when organizing and conducting the sports programs.

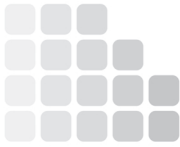
2. Organizing, managing and conducting sports and exercise programs, sports facilities, including recreation centers, health promotion centers and fitness center, if it is to be worth, the increment of the number of the participant in the programs or in the centers must be higher and higher.

สารบัญ

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	(5)
บทสรุปสำหรับผู้บริหารภาษาอังกฤษ	(12)
สารบัญ	
บทที่ 1	
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
ขอบเขตของการวิจัย	2
วิธีดำเนินการวิจัย	3
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
ภูมิหลัง : การกีฬาในประเทศไทยก่อนยุคกีฬาสากล ในกรุงรัตนโกสินทร์	5
บทที่ 2	
การกีฬากับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในยุคกีฬา สากลตั้งแต่ปี พ.ศ. 2411	11
บทที่ 3	
การกีฬากับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475	19
การกีฬากับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ การศึกษาในระบบ	19
การกีฬากับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ การศึกษานอกระบบ	28
การกีฬากับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ การศึกษาตามอัธยาศัย	31
บทที่ 4	
การกีฬากับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบัน	36
การกีฬากับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ การศึกษาในระบบ	36

การกีฬากับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ การศึกษานอกระบบ	52	
การกีฬากับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ การศึกษาตามอัธยาศัย	59	
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ผลการวิจัย	64	
อภิปรายผล	65	
ข้อเสนอแนะจากการวิจัย	67	
บรรณานุกรม	70	
ภาคผนวก	74	
ภาคผนวก ก	การส่งเสริมให้เยาวชนและ ประชาชนมีความตื่นตัวใน การเล่นกีฬาตามมติคณะรัฐมนตรี	75
ภาคผนวก ข	โครงการที่กระทรวงการท่องเที่ยว และกีฬาของบูรณาการกับ กระทรวงศึกษาธิการประจำปี งบประมาณ พ.ศ. 2547	78
ภาคผนวก ค	การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ	81
ภาคผนวก ง	แหล่งการเรียนรู้ของชุมชน	133

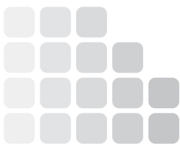

สารบัญตาราง

ตาราง

1	การสำรวจข้อมูลสนามกีฬาและสิ่งกีดขวาง สภาพสนามกีฬาจังหวัดของสำนักวิชา วิทยาศาสตร์การกีฬา ปี พ.ศ. 2547	97
2	จำนวนสนามกีฬาจังหวัดที่ กกท. ตั้งงบประมาณดูแลรักษา จำแนกตามประเภทกีฬา	98
3	จำนวนสนามกีฬาจังหวัดที่วิทยาลัยพลศึกษา ตั้งงบประมาณดูแลรักษา จำแนกตามประเภท สนาม	99
4	จำนวนสนามกีฬาจังหวัดเชียงใหม่ที่บริหาร โดยไม่ได้รับงบประมาณจาก กกท.	100

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีสาระบัญญัติตามมาตรา 6 “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” ซึ่งสาระบัญญัติมีความสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 เป็นหลักสูตรที่ยกระดับคุณภาพ การศึกษาของผู้เรียน สร้างคนไทยในปัจจุบันและอนาคตให้มีความเข้มแข็ง เป็นคนมีปัญญา มีวิจรรณญาณ พร้อมร่วมมือและแข่งขันในเวทีชาติและเวทีโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความเป็นสากลบนพื้นฐานของความเป็นไทย ส่งเสริมให้โรงเรียนจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด โดยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างอิสระด้วยวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลายมีเป้าหมายให้ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานดี

กีฬาถูกจัดอยู่ในกลุ่มสาระที่ 5 วิชาสุขศึกษาและพลศึกษาของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ซึ่งเป็นกลุ่มวิชาหนึ่งที่มีความหมายและมีความสำคัญยิ่งต่อการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เรียนโดยตรง เพราะกลุ่มวิชานี้มุ่งพัฒนาพฤติกรรม การเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งด้านสาระความรู้เกี่ยวกับสุขภาพที่จำเป็นที่ผู้เรียนต้องรู้ ด้านการเสริมสร้างเจตคติและค่านิยมที่ดี คุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์ เช่น ความรับผิดชอบ ความมีวินัยในตนเอง ความเคารพในสิทธิของผู้อื่น

และกฎกติกาของสังคม

การพัฒนาคนไทยตามสารบัญญัติของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติและหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานดังกล่าวนั้น การจัดโครงการพลศึกษาในโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพสามารถนำเด็กไปสู่การเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ได้ประกอบกับแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2545 - 2549) ได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์ที่สำคัญ 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ การพัฒนาการกีฬาระดับพื้นฐาน การพัฒนาการกีฬา เพื่อมวลชน การพัฒนาการกีฬาเพื่อความเป็นเลิศ การพัฒนาการกีฬาเพื่อการอาชีพ การพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการกีฬา และการพัฒนาการบริหารการกีฬา ซึ่งประเทศไทยได้ดำเนินการผ่านมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน จึงเป็นเรื่องที่ควรศึกษาเพื่อการพัฒนาต่อไป

สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้ โดยกลุ่มศิลปวัฒนธรรม กีฬาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต จึงจัดทำโครงการศึกษาวิจัยขึ้น เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อเสนอนโยบายและแผนส่งเสริมการเรียนรู้ทางการกีฬากับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยในประเทศ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งถือได้ว่าเป็นกิจกรรมหนึ่งที่สามารถรวบรวมข้อมูลที่จะนำไปสู่การขยายความรู้ความเข้าใจในสาระสำคัญๆ ด้านกีฬากับการจัดการกีฬาขั้นพื้นฐานสำหรับเป็นพื้นฐานข้อมูลในการจัดทำเสนอนโยบายด้านการเรียนรู้หลักสูตรพลศึกษา นโยบายและแผนส่งเสริมการเรียนรู้ที่บูรณาการกีฬากับการศึกษาที่สอดคล้องและเหมาะสมแก่ประเทศไทย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาและรวบรวมข้อเสนอนโยบายและแผนส่งเสริมการเรียนรู้ทางการกีฬา กับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยในประเทศไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

2. เพื่อวิเคราะห์ข้อเสนอโยบายและแผนส่งเสริมการเรียนรู้ทางการกีฬากับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยในประเทศไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

ขอบเขตการศึกษา

การดำเนินโครงการครั้งนี้ มุ่งศึกษาเพื่อรวบรวมข้อความรู้ และวิเคราะห์ข้อเสนอโยบาย และแผนส่งเสริมการเรียนรู้ทางการกีฬา กับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยในประเทศไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยการวิจัยครั้งนี้จะครอบคลุมประเด็นต่างๆ ดังนี้

1. กีฬา กับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามระบบการศึกษา ได้แก่ (1) การศึกษาในระบบ (2) การศึกษานอกระบบ และ (3) การศึกษาตามอัธยาศัย โดยในแต่ละระบบการศึกษาต้องมีสาระที่เกี่ยวข้องในเรื่องต่อไปนี้

- 1) นโยบายและแผน
- 2) กฎหมายที่เกี่ยวข้อง
- 3) หน่วยงานที่รับผิดชอบ
- 4) มาตรฐานการเรียนรู้
- 5) การประเมินผลการเรียนรู้
- 6) การสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการเรียนรู้

- 7) หลักสูตรและวิธีการจัดการเรียนรู้ในแต่ละระบบการศึกษา พร้อมตัวอย่าง
- 8) ลักษณะของกลุ่มผู้เรียน
- 9) ลักษณะของกลุ่มผู้สอน

2. ข้อเสนอนโยบายและแผนการส่งเสริมการเรียนรู้ทางการศึกษาที่เกี่ยวกับการจัดการการศึกษาขั้นพื้นฐานของการศึกษาในระบบการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในประเทศไทยที่เหมาะสมกับปัจจุบัน

3. ให้ข้อเสนอโยบายและแผนด้านการจัดการเรียนรู้และส่งเสริมเพื่อการบูรณาการการศึกษา เข้าการศึกษาขั้นพื้นฐานในแต่ละระบบการศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการจากนโยบายและแผนรายงานวิจัย วิทยานิพนธ์ วารสาร สิ่งพิมพ์ที่สืบค้นทางอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

2. สัมภาษณ์ผู้รู้และผู้มีประสบการณ์จากหน่วยงานหลัก ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เป็นต้น

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่สัมภาษณ์

2.1 ศ.ดร. วรศักดิ์ เพียรชอบ

กรรมการบริหารสำนักวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา
(ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก)

2.2 รศ.ดร. รัชนี ขวัญบุญจัน

หัวหน้าศูนย์บริการวิชาการด้านวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพและผู้ทรงคุณวุฒิของสำนักวิชา

วิทยาศาสตร์การกีฬา

- 2.3 รศ. นันทิยา วงศ์เสวีพิพัฒนา
รองศาสตราจารย์ประจำโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถมศึกษา) หมอวชิรา
พลานามัย
- 2.4 นายวิฑิต ชีชีณู
ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมและพัฒนานันทนาการ
กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
- 2.5 อาจารย์ จิตตानी ประสงค์เจริญ
อาจารย์ 3 ระดับ 9 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา
พัฒนาการ กรุงเทพมหานคร

3. จัดรวบรวมหมวดหมู่ของข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า
จากเอกสารและจากการสัมภาษณ์

4. วิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสาร

คำจำกัดความ

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง การศึกษาก่อน
ระดับอุดมศึกษา

ระบบการศึกษา หมายถึง การจัดการศึกษามี 3 รูปแบบ
คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตาม
อัธยาศัย

การศึกษาในระบบ หมายถึง การศึกษาที่กำหนดจุด
มุ่งหมาย วิธีการศึกษาหลักสูตร ระยะเวลาของการศึกษา การวัด
และประเมินผลซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน

การศึกษานอกระบบ หมายถึง การศึกษาที่มีความยืดหยุ่น
ในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบวิธี การจัดการศึกษา ระยะเวลาของ

การศึกษา การวัดและการประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของ การสำเร็จการศึกษาโดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม

การศึกษาตามอัธยาศัย หมายถึง การศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้ เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อมและโอกาส โดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อหรือ แหล่งอื่นๆ

พลศึกษา หมายถึง กระบวนการศึกษาอย่างหนึ่งซึ่งช่วยให้ผู้ เรียนมีการเจริญงอกงาม และมีพัฒนา การทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม โดยใช้กิจกรรมออกกำลังกายหรือกีฬาที่ได้คัด สรรแล้วเป็นสื่อกลางของการเรียนรู้

กีฬา หมายถึง การแข่งขัน การเล่นเพื่อความสนุกสนาน โดยมากเพื่อการบำรุงแรง หรือกีฬา คือ กิจกรรมที่เป็นส่วนหนึ่งของ ชีวิต เล่นเพื่อความสนุกสนาน และเพื่อแสดงออกซึ่งความสามารถ และความสวยงามด้วยการเคลื่อนไหวของร่างกายในเวลาว่าง และ ให้เป็นไปตามกฎกติกาและระเบียบที่วางไว้ ทั้งนี้โดยไม่หวังผล ตอบแทน นอกจากผลที่เกิดจากกิจกรรมกีฬาเอง ปัจจุบันกีฬามุ่ง เน้นเพื่อการแข่งขันและเพื่อความเป็นเลิศมากขึ้น

ข้อเสนอนโยบายและแผนส่งเสริมการเรียนรู้ทางการ กีฬา หมายถึง การวางแผนหรือการกำหนดนโยบายการจัดและ ดำเนินงานส่งเสริมการเรียนรู้ทางการกีฬาในระบบการศึกษาในตั้ง แต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง หมายถึง พระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ กฎ ระเบียบของกระทรวง ศึกษาธิการและกระทรวงการ ท่องเที่ยวและกีฬา

หน่วยงานที่รับผิดชอบ หมายถึง หน่วยงานของรัฐบาล

และเอกชนที่ดำเนินการเกี่ยวกับกิจกรรมกีฬา และกิจกรรมพลศึกษาทั้งในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย

มาตรฐานการเรียนรู้ หมายถึง มาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ หรือกิจกรรมพลศึกษา / กีฬาที่กำหนดสิ่งคาดหวังว่านักเรียนต้องรู้และสามารถทำได้ภายในกำหนดเวลา มีองค์ประกอบ 3 ส่วน คือ ความรู้ ทักษะ และคุณธรรม จริยธรรม และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น เป็นตัวบ่งชี้การเรียนรู้ที่หลักสูตร คาดหวังจะให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนเมื่อเรียนจบแต่ละช่วงชั้น

การประเมินผลการเรียนรู้ หมายถึง การแสดงความสามารถในการปฏิบัติตนได้ดีในแต่ละสภาพแวดล้อม ในการดำรงชีวิตและหรือผลการเรียนผลจากการทดสอบ ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ซึ่งมีไว้สำหรับผู้เรียนเพื่อให้ตระหนักว่าจะเรียนรู้อะไรบ้าง

การสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการเรียนรู้ หมายถึง การใช้ทรัพยากรในชุมชน หรือ สังคมให้เป็นแหล่งที่มีประโยชน์ต่อการเรียนรู้ทางการกีฬาได้อาจจะเป็น บุคคล สถานที่ เงินทุน หรือสิ่งของอื่นๆ

ลักษณะของกลุ่มผู้เรียน หมายถึง คุณสมบัติของผู้เรียนมีกำหนดไว้ในการศึกษาชั้นพื้นฐานทั้งสามระบบ

ลักษณะของกลุ่มผู้สอน หมายถึง คุณสมบัติและคุณลักษณะของผู้สอนที่มีกำหนดไว้ในการศึกษาชั้นพื้นฐานทั้งสามระบบ

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้ทราบผลการวิเคราะห์ข้อเสนอนโยบายและแผนส่งเสริมการเรียนรู้ทางการกีฬากับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยในประเทศไทย ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

2. ได้ข้อเสนอแนะนโยบายและแผนส่งเสริมการเรียนรู้ทางการกีฬากับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยในประเทศไทยที่เหมาะสมกับปัจจุบัน

3. ผลจากการศึกษาดังกล่าว สามารถนำไปสู่การจัดทำข้อเสนอแนะนโยบายและแผนการส่งเสริมสนับสนุนกีฬากับการศึกษาของชาติ และเผยแพร่เป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ด้านกีฬากับการศึกษาให้แก่หน่วยงานและสถานศึกษาที่เกี่ยวข้อง

ภูมิหลัง : การกีฬาในประเทศไทยก่อนยุคกีฬาสากลในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์

1. การกีฬาก่อนสมัยกรุงสุโขทัย

หลักฐานทางการกีฬากับการจัดการศึกษาที่แท้จริงไม่ปรากฏ แต่สันนิษฐานได้จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่มีการอ้างอิงและเขียนไว้ในสมัยอาณาจักรน่านเจ้าและสมัยลานนาไทย การจัดการศึกษาเป็นแบบไม่เป็นทางการ หรือเรียกว่า การศึกษาตามอัธยาศัย (Informal Education) ดังนั้นการศึกษาหาความรู้ทางการกีฬาพอสรุปได้ดังนี้

นโยบายและแผนการส่งเสริมการเรียนรู้ทางการกีฬา เพื่อเตรียมความพร้อมทางร่างกายและจิตใจ เพื่อการสงคราม และเพื่อความสนุกสนาน

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง เฉพาะเพศชายต้องเตรียมความพร้อมเป็นทหาร

หน่วยงานที่รับผิดชอบ ได้แก่ บ้าน วัด และวัง โดยประชาชนจะเรียนรู้อะไรไปจากพระภิกษุเป็นผู้สอน เช่น การอ่าน การคิดเลข การเขียน เป็นต้น ส่วนบางวิชาเริ่มสอนโดยฆราวาส เช่น วิชาช่างก่อสร้าง วิชาการต่อสู้ป้องกันตัว และวิชาแจ้ง (การต่อสู้แบบจีนคล้ายมวยจีน) และในราชสำนักมีการศึกษาวิชาการทหารมีการเรียนศิลปศาสตร์การรบ เพลงอาวุธ และตำราพิชัยสงคราม (พงศาวดาร, 2520)

ลักษณะของกลุ่มผู้เรียน เฉพาะเพศชาย

ลักษณะของกลุ่มผู้สอน ได้แก่ พระภิกษุ ฆราวาสที่มีความชำนาญการต่อสู้ และนักปราชญ์ ราชบัณฑิตในราชสำนัก

2. การกีฬาสมัยสุโขทัย

การกีฬาในสมัยสุโขทัยมีลักษณะเป็นการกีฬาเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการสงคราม และเพื่อประกอบงานรัฐพิธี เทศกาล และนักขัตฤกษ์ต่างๆ ดังหลักฐานศิลาจารึก หลักที่หนึ่งว่า ลักษณะคนสุโขทัยนั้นประกอบ “ด้วยรู้ ด้วยหลง ด้วยแกล้ว ด้วยกล้า ด้วยแคะ ด้วยแรง หากคนจักเสมอมิได้อาจปราบฝูงข้าศึก มีเมืองกว้าง ช้างหลาย” (กรมศิลปากร, 2515) แสดงให้เห็นว่าคนสุโขทัยสมัยนั้นมีความรู้ด้านการต่อสู้ มีพลังกำลัง ร่างกายล่ำสัน มีความแกล้วกล้าในเชิงศึกสงคราม จนอาณาจักรแพร่ขยายออกไปกว้างไกล

การศึกษาเล่าเรียนของฆราวาสมี 2 ด้าน คือ ด้านวิชาชีพ ศึกษาและเรียนรู้ในครอบครัวจากพ่อแม่และเครือญาติ และด้านความประพฤติ ศึกษาและปฏิบัติธรรมะโดยมีวัดเป็นศูนย์กลางของการศึกษาอบรม (จิตรกร ตังเกษมสุข, 2545) สำหรับการจัดการ

ศึกษาเป็นแบบไม่เป็นทางการหรือการศึกษาตามอัธยาศัย (Informal Education) ดังนั้นการศึกษาหาความรู้ทางการกีฬา จึงพอสรุปได้ดังนี้

นโยบายและแผนการส่งเสริมการเรียนรู้ทางการกีฬา เพื่อการสงครามและเพื่อประกอบงานรัฐพิธีและนักชกต่าง ๆ

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง กำหนดให้ชายทุกคนเมื่ออย่างเข้าสู่วัยรุ่นฝึกหัดมวยไทย เพราะเป็นส่วนหนึ่งของผู้มีลักษณะชายชาติรี (บัว นิลอาษา, 2501)

หน่วยงานที่รับผิดชอบ ได้แก่ บ้าน วัด วังหรือสำนักพระราชบัณฑิตและสำนักต่างๆ ปรากฏว่าในสมัยสุโขทัย วัดและวังเป็นศูนย์กลางของประชาชน วัดเป็นสำนักเรียนของบุคคลหลายประเภททั้งขุนนางและราษฎรทั่วไปมีพระภิกษุเป็นผู้สอน ส่วนในวังหรือสำนักพระราชบัณฑิตจะสอนเฉพาะเจ้านายและบุตรหลานของข้าราชการต้องเรียนทั้งวิชาการและภาคปฏิบัติ โดยเฉพาะวิชาการต่อสู้ป้องกันตัว การใช้อาวุธ กระบี่ ดาบสองมือ หอก มีด ไม้พลอง ง้าว ธนู โล่ โคมร ฯลฯ ส่วนวิชาศิลปศาสตร์จัดสอนเฉพาะกษัตริย์เท่านั้น นอกจากนี้ผู้ชายไทยสมัยนั้นเข้ารับฝึกหัดมวยไทยตามสำนักต่างๆ เช่น สำนักสมอคอน แขวงเมืองลพบุรี

หลักสูตรและวิธีการจัดการเรียนรู้

สำหรับวิชาศิลปศาสตร์จัดไว้เฉพาะกษัตริย์เท่านั้น ประกอบด้วยความรู้ 5 อย่างดังนี้ (ฟอง เกิดแก้ว, 2520)

1. ความรู้ทางวิชาการต่างๆ
2. ความรู้ทางกฎหมายและระเบียบประเพณี
3. ความรู้ทางการทำสงคราม วิชาการบริหารกองทัพและการใช้อาวุธต่างๆ
4. ความรู้ทางการวิชาพยาบาล การประพันธ์ การพูด รู้จัก

วีรกรรม และวีรบุรุษ รวมทั้งโหราศาสตร์ ดนตรี ประวัติศาสตร์และ
ภูมิศาสตร์

ส่วนมวยไทยที่เรียนในสำนักต่างๆ และวัด ครูมวยไทยจะใช้
กลอุบายให้ผู้เรียน ผ่าฟัน ว่ายน้ำ ห้อยโหนเถาวัลย์ เพื่อให้ร่างกาย
แข็งแรงและอดทนก่อนให้ฝึกหัดชกกลม ด้วยการผูกผ้าขาวม้าเป็น
ปมใหญ่ๆ ไว้ตามกิ่งไม้แล้วชกให้ถูกทั้งหมด ศอก เข่า เท้า ตะตัน
กล้วย ชกกับคู่ซ้อมและปล้ำคู่ และจบด้วยการว่ายน้ำตอนค่ำ ก่อน
นอนครูมวยไทยจะอบรมศีลธรรม จรรยา ทบทวนความจำจากการ
ฝึกฝนศิลปะมวยไทยท่าต่างๆ (บัว นิลอาษา, 2501)

ลักษณะของกลุ่มผู้เรียน ได้แก่ ชายวัยรุ่นเริ่มฝึกหัดมวยไทย
และศิลปะการป้องกันตัวอื่นๆ บุตรหลานของข้าราชการเรียนวิชา
การและภาคปฏิบัติ พระมหากษัตริย์เรียนวิชาศิลปศาสตร์ สันนิษฐาน
ว่า ผู้หญิงให้เรียนในวังเกี่ยวกับงานบ้าน การทำกระทง โคมประทีป
และมีการฟ้อนรำโคม และการละเล่น ฟันเมืองเพื่อความสนุกสนาน
และในงานนักขัตฤกษ์

ลักษณะของกลุ่มผู้สอน ได้แก่ ผู้มีประสบการณ์และ
ชำนาญการ คือ ครูมวยไทย และเจ้านายในราชสำนัก

3. การกีฬาในสมัยกรุงศรีอยุธยาและกรุงธนบุรี

การศึกษาของคนไทยในสมัยกรุงศรีอยุธยาไม่มีหลักสูตร
แน่นอนไม่มีการกำหนดว่าจะเรียนอะไรและจบเมื่อไร แต่พอสรุปได้
ว่าเป็นการศึกษาที่เกี่ยวกับพุทธศึกษาโดยเน้นการอักษรศาสตร์
จริยศึกษาเน้นศาสนา อาชีวศึกษาเน้นการประกอบอาชีพ และกีฬา
เป็นการศึกษาที่ได้รับทางอ้อมจากการเข้ารับราชการทหารและจาก
สำนักต่างๆ ที่มีผู้มีประสบการณ์สอนวิชาศิลปะการป้องกันตัว เช่น
มวยไทย ดาบ กระบี่กระบอง เพื่อเตรียมบุคคลเข้ารับราชการทหาร

และมีตำราทางกีฬาและพลศึกษาเขียนเกี่ยวกับการชกมวยหมอนวด การฟันดาบ การตีกระบี่กระบอง เป็นต้น (เกหลง ปภาวสิทธิ์, 2500) ส่วนในสมัยกรุงธนบุรี การศึกษาทางด้านการกีฬาเป็นไปเพื่อการสงคราม และการฝึกทหารอย่างแท้จริง ดังนั้น การจัดการศึกษาหาความรู้ทางการกีฬายังคงเป็นแบบไม่เป็นทางการหรือการศึกษาตามอัธยาศัย พอสรุปได้ดังนี้

นโยบายและแผนการส่งเสริมการเรียนรู้ทางการกีฬา เพื่อการสงครามและป้องกันประเทศรวมทั้งเพื่อความสนุกสนานและเพื่อการแข่งขัน มีพระมหากษัตริย์ให้การส่งเสริมและสนับสนุนการกีฬาอย่าง กว้างขวาง

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง กำหนดให้ชายไทยทุกคนต้องบวชเมื่ออายุครบ 20 ปี วัดทุกแห่งจึงทำหน้าที่เหมือนเป็นโรงเรียน

หน่วยงานที่รับผิดชอบ ได้แก่ วัด วัง และสำนักต่างๆ ในสมัยกรุงศรีอยุธยา วิชาความรู้ทางภาษาและศาสนา วัดยังเป็นแหล่งให้ความรู้ที่ดีแก่ชายไทยทุกคนที่ต้องเตรียมตัวบวชเมื่ออายุครบ 20 ปี เนื่องจากต้องทำศึกสงครามกับประเทศใกล้เคียง เช่น พม่า และเขมร ชายชาวกรุงศรีอยุธยาจึงต้องฝึกฝนความชำนาญในการต่อสู้และการป้องกันตัว โดยมีผู้ชำนาญการทางการต่อสู้เป็นผู้สอน โดยเริ่มจากในวังไปสู่ประชาชนทั่วไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2507) เช่น สำนักดาบพุทไธสวรรย์ ซึ่งเป็นสำนักดาบในสมัยกรุงศรีอยุธยา ที่มีชื่อเสียงมาก และผู้นิยมไปเรียนกันมากมายเพื่อฝึกให้ชาวไทยมีความชำนาญ ในการฟันดาบในยามสงบศึกก็ใช้อาวุธจำลองฝึกฝน เช่น ไม้ไผ่ และไม้หวาย จึงเรียกว่า กระบี่กระบอง หรือดาบ และพลอง การต่อสู้ป้องกันตัวเรียกว่า มวยไทย เพื่อช่วยในการรบระยะประชิดตัวได้ผลดีขึ้น ซึ่งใช้อวัยวะของร่างกายเป็นอาวุธ เช่น หมัด เข่า เท้า ศอก ทำร้ายคู่ต่อสู้ได้ดีและยังป้องกัน ตัวเองได้อีกด้วย

ในพระบรมมหาราชวังมีกรมนักมวยหรือกรมมวยหลวง มีหน้าที่สำคัญในความรักชาติความปลอดภัยในพระราชวังและทำการฝึกหัดมวยไทยให้ทหารและพระราชโอรสด้วย

นอกจากนี้ยังมีสำนักมวยและค่ายมวยเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก เช่น สำนักมวยเมืองวิเศษไชยชาญ สำนักมวยเมืองพิชัย และค่ายโพธิ์สามต้น เป็นต้น

หลักสูตรและวิธีการจัดการเรียนรู้

การศึกษาที่เกี่ยวกับพุทธิศึกษาเน้นความรู้ทางภาษา จริยศึกษาเน้นความรู้ทางศาสนาอาชีวศึกษาเน้นการประกอบอาชีพ เช่น อาชีพช่างก่อสร้าง ก็พาเป็นการศึกษาที่ได้รับทางอ้อมจากการเข้ารับราชการทหารและจากการเตรียมตัวเข้ารับราชการทหาร และมีตำราทางพลศึกษาและกีฬา มีผู้เขียนเกี่ยวกับการชกมวย การฟันดาบ การตีกระบี่กระบอง เป็นต้น (เกหลง ปภาวสิทธิ์, 2500)

วิธีการจัดการเรียนรู้ ไม่มีรูปแบบที่แน่นอนขึ้นอยู่กับครูในสำนักนั้นๆ ส่วนใหญ่จะเป็นการฝากตัวเป็นศิษย์ ครูจะใช้กลอุบายในการ ฝึกหัดลูกศิษย์ คือ ต้องมีความแข็งแรงและความอดทนทางร่างกาย และจิตใจ มีคุณธรรมในการต่อสู้และป้องกันตัว ดังนั้นการสอนไม่ได้จัดเป็นแบบแผนเดียวกันทุกแห่ง

รายวิชาประกอบด้วย มวยไทย กระบี่กระบอง ดาบสองมือ พลอง ง้าว มวยจีน เป็นต้น

กีฬาที่นิยมเล่นและแข่งขันกันทั่วไป ได้แก่ การแข่งว่ว การแข่งเรือ และการชกมวย เป็นต้น

ลักษณะของกลุ่มผู้เรียน เป็นชายหลังจากบวชเรียนแล้ว เข้ารับการฝึกหัดจากการรับราชการทหาร หรือฝึกหัดเตรียมเข้ารับราชการทหาร

ลักษณะของกลุ่มผู้สอน ได้แก่ ผู้มีประสบการณ์และ

ชำนาญการ คือ ครูมวยไทย เจ้านายในราชสำนักและทหาร

4. การกีฬาสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ยุคต้น พ.ศ. 2325 - 2411

การกีฬาในสมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 1 ถึง รัชกาลที่ 4 มีความจำเป็นมากเพื่อการป้องกันประเทศ เนื่องจากประเทศไทย ยังคงมีศึกสงครามกับประเทศใกล้เคียงอยู่เสมอ การฝึกซ้อมศิลปะป้องกันตัวต่างๆ เพื่อเตรียมความพร้อมทางด้านร่างกายให้มีความ แข็งแกร่งและอดทน และทางด้านจิตใจ ให้มีความกล้าหาญ รักสามัคคี ชายไทยทุกคนต้องฝึกซ้อมกำลังกายอยู่เสมอเพื่อเข้ารับ ราชการทหาร เมื่อยามว่างจากสงครามมีการละเล่นกีฬาพื้นเมือง และกีฬาไทย และการแสดงหรือการแข่งขันมวยไทย กระบี่กระบอง ดาบ เป็นต้น การกีฬาในระยะหลังได้รับอิทธิพลจากตะวันตกที่เริ่ม เข้ามามีบทบาทในการทูต การค้าขายและการแสวงหาอาณานิคม ทำให้ประเทศไทยต้องหันไปสนใจกีฬาตะวันตกมากขึ้นเพื่อการ แสดงความมีไมตรีกับชาวตะวันตกและใช้กีฬาเป็นสื่อการติดต่อ สมาคมกันอีกด้วย

ดังนั้นการจัดการศึกษาหาความรู้ทางการกีฬายังคงเป็นการ ศึกษาแบบไม่เป็นทางการ หรือการศึกษาตามอัธยาศัยเหมือนเดิม สรุปลงได้ดังนี้

นโยบายและแผนการส่งเสริมการเรียนรู้ทางการกีฬา เพื่อ ป้องกันประเทศ เพื่อความสนุกสนานและเพื่อแสดงความเป็นมิตร กับชาวต่างประเทศ พระมหากษัตริย์ทรงเป็นองค์อุปถัมภ์และ ส่งเสริมการกีฬาของประเทศอย่างกว้างขวาง

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง เฉพาะชายไทยต้องฝึกซ้อมกำลังกาย อยู่เสมอ เมื่อเข้ารับราชการทหารหรือฝึกหัดร่างกายให้แข็งแรง อดทน อยู่เสมอเพื่อเข้ารับราชการทหาร

หน่วยงานที่รับผิดชอบ คนไทยอาศัยสถานที่ต่อไปนี้เป็นแหล่งศึกษาหาความรู้ทางด้านกีฬา และพลศึกษา คือ บ้าน วัด วัง และสำนักต่างๆ หรือค่ายมวยตามหัวเมืองต่างๆ

ในสมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์ เจ้านายชั้นสูง และประชาชนได้ศึกษาหาความรู้ทางการกีฬาและพลศึกษาจากสำนักต่างๆ เช่น สำนักวัดบางหว้าใหญ่ (วัดระฆังโฆสิตาราม) และกรมทนายเลือกสำหรับวัดเป็นศูนย์กลางของการศึกษาไทยในรัชกาลที่ 3 พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดให้จารึกจำพวก บทกลอน หมวดยอนามัย โดยจารึกโครงภาพฤๅษีตัดตนท่าต่างๆ มากมายไว้ที่วัดเซตุน เพราะทรงเกรงว่าความรู้จากภูมิปัญญาของคนไทยจะสูญหายหมด เนื่องจากคนไทยหวงวิชาซึ่งทำฤๅษีตัดตนเป็นท่ากายบริหารอย่างหนึ่งในการฝึกหัดทางการกีฬาและพลศึกษา และนับว่าเป็นห้องสมุดประชาชนแห่งแรกของประเทศไทยที่ประชาชนทุกเพศทุกวัยสามารถเข้าไปศึกษาหาความรู้ได้ตลอดเวลา

หลักสูตรและวิธีการจัดการเรียนรู้

หลักสูตรไม่มีแบบแผนที่แน่นอนไม่มีกำหนดเวลาเรียน ไม่มีวิชาเรียนที่แน่นอน ไม่มีการวัดและประเมินผล แต่การศึกษาครอบงำคือ คนส่วนใหญ่จะเรียนไม่ครบ เพราะเบื่อหน่ายเสียก่อนหรือหาครูสอนยาก การศึกษาจะเกี่ยวข้องกับองค์นี้ดังนี้

1. พุทธศึกษา เน้นทางอักษรศาสตร์ ไคลง ฉันท กาศย์ กลอน
2. จริยศึกษา เน้นศาสนา
3. หัตถศึกษา (อาชีวศึกษา) เน้นการฝึกหัดและปฏิบัติเพื่อประกอบอาชีพ เช่น ช่างทอง ช่างหล่อ ช่างแกะ ช่างปั้น
4. พลศึกษา เน้นการศึกษาที่ได้รับทางอ้อมจากการเข้ารับราชการทหาร หรือจากการเตรียมตัวเข้ารับราชการทหาร

และจากสำนักต่างๆ ที่จัดสอนวิชาป้องกันตัว เช่น มวยไทย กระบี่กระบอง ดาบ เป็นต้น

กีฬาที่ได้รับความนิยมในหมู่คนไทยในระยะต้นสหัสวรรษแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ได้แก่ มวยไทย กระบี่กระบอง ดาบ มีด ง้าว พลองไม้สั้น กีฬาไทย ได้แก่ การแข่งว้าว การแข่งเรือและตะกร้อ เป็นต้น กีฬาในราชสำนักในสมัยรัชกาลที่ 3 และ 4 ได้รับอิทธิพลมาจากชาวตะวันตก ได้แก่ กีฬายิงปืน ล่าสัตว์ ตีคลี เป็นต้น

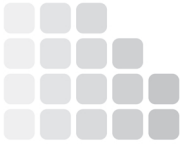
วิธีการจัดการเรียนรู้ เป็นการบอกหนังสือหรือต่อหนังสือ ครูทำให้ดูแล้วศิษย์ทำตามจนทำได้ หรือทำได้เหมือนครูแล้วจึงต่อทำหรือบทเรียนใหม่เพื่อจดจำและแสดงกระบวนการต่างๆ ได้ดี จึงให้ต่อสู้กันเองหรือกับครู การสอนจึงไม่ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เวลาเรียนไม่มีการกำหนดขึ้นอยู่กับความพร้อมของผู้สอน ค่าเล่าเรียนไม่ต้องเสียผู้เรียนฝากตัวเป็นศิษย์คอยรับใช้ผู้สอน

การจัดการแข่งขันกีฬา เริ่มมีการแข่งขันเชิงประลองความสามารถและกำลังในหมู่เพื่อนฝูงหรือคนในสำนักเดียวกันโดยใช้อาวุธจำลองด้วยวัตถุเบา ทนทานและแข็งแรงใช้รำในพิธีการต่างๆ และใช้ในการต่อสู้สมมุติเพื่อปลุกฝังให้เกิดความกล้าหาญมีพลัง กำลังมีน้ำอดน้ำทน (พระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้า จุฬจักรพงษ์, 2514)

ลักษณะของกลุ่มผู้เรียน เป็นชายที่ฝึกหัดศิลปะป้องกันตัว เพื่อเตรียมตัวเข้ารับราชการทหาร

ลักษณะของกลุ่มผู้สอน เป็นผู้ที่มีประสบการณ์และชำนาญการครูมวยไทย ครูดาบ เจ้านายในราชสำนัก และชาวต่างชาติ

บทที่ 2

การกีฬากับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในยุคกีฬาสากลตั้งแต่ปี พ.ศ. 2411

การกีฬาและพลศึกษาที่จัดไว้เป็นการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเป็นต้นไปนับเป็นช่วงเวลาที่เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมากในสังคมไทยทุกด้าน เนื่องจากการหลั่งไหลเข้ามาของวัฒนธรรมตะวันตกและมีอิทธิพลมากทำให้ต้องมีการปรับปรุงประเทศในทุกด้านพระองค์ทรงพิจารณาว่าการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องปรับปรุง เพื่อที่จะก้าวหน้าไปสู่ความทัดเทียมกับนานาอารยประเทศ การจัดการศึกษาในสมัยรัชกาลที่ 5 จึงมี 2 ระบบ ที่ชัดเจนขึ้น คือการศึกษาในระบบการศึกษาและการศึกษานอกระบบ ซึ่งรวมเอาการศึกษาตามอัธยาศัยไว้ด้วย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

การกีฬากับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของการศึกษาในระบบ

โรงเรียนหลวงสำหรับราษฎรแห่งแรกได้จัดขึ้นที่วัดมหรณพาราม ในปี พ.ศ. 2427 โดยวัดมีส่วนร่วมในการศึกษามากขึ้น โรงเรียนวัดที่ตั้งขึ้นมีจำนวนมากขึ้นอย่างรวดเร็ว แต่ระบบการศึกษายังไม่มีครูส่วนใหญ่เป็นพระสงฆ์เพราะประเทศชาติประสบปัญหาขาดแคลนเงินประมาณและบุคลากรอย่างมาก การเรียนการสอนเกือบทุกวิชายังไม่เป็นแบบแผนที่ดีถึงแม้ว่าจะมีโครงการศึกษาชาติถึง 4 ฉบับในรัชกาลที่ 5

นโยบายและแผนการส่งเสริมการเรียนรู้ทางการกีฬา

เพื่อให้นักเรียนมีความแข็งแรง มีน้ำใจเป็นนักกีฬา มีระเบียบวินัย สามารถทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะโดยส่วนรวมได้และมีการแข่งขันกีฬามากขึ้นทั้งกีฬาไทยและกีฬาสากลโดยเน้นการเล่นแบบแฟร์เพล (Fair Play) แสดงถึงความมีน้ำใจนักกีฬาและ ต้องการเพาะคุณธรรมทั้ง 4 ประการ ได้แก่ ความองอาจกล้าหาญ ความสามัคคี ความมีน้ำใจและความอดทน (อดกลั้น) (สวัสดี เลขยานนท์, 2520)

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง มีการกำหนดการศึกษาภาคบังคับในระดับประถมศึกษา 3 ชั้นปี และมีพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. 2464 บังคับให้เด็กทุกคนที่มีอายุ 7 ปีบริบูรณ์ เรียนหนังสืออยู่ในโรงเรียนจนครบอายุ 14 ปีบริบูรณ์ หรือจนกว่าจะอ่านออกเขียนหนังสือได้โดยไม่เสียค่าเล่าเรียน

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

การจัดการศึกษาในกรุงเทพฯ ให้กรมศึกษาธิการดำเนินการสอนส่วนตามหัวเมืองกระทรวงมหาดไทย เป็นผู้จัดการศึกษาในรัชกาลที่ 6 โรงเรียนจำแนกเป็น 3 ประเภท คือ โรงเรียนรัฐบาล โรงเรียนประชาบาล และโรงเรียนบุคคล (โรงเรียนราษฎร) โดยโปรดเกล้าให้ตั้งโรงเรียนมหาดเล็กหลวงต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็น “โรงเรียนวชิราวุธวิทยาลัย”

มาตรฐานการเรียนรู้ ในสมัยเริ่มต้นมีโครงการศึกษา พ.ศ. 2411 จนถึงก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครอง มาตรฐานการเรียนรู้จะเน้นทักษะและคุณธรรมจริยธรรมเป็นสำคัญโดยพิจารณาจากความมุ่งหมายของวิชาการทหารและยิมนาสติกเน้นการทำเป็นเล่นเป็นและมีคุณธรรม มีน้ำใจเป็นนักกีฬา

การประเมินผลการเรียนรู้ นักเรียนเล่นกีฬาเป็นและแข่งขันกีฬาเพื่อให้เกิดคุณธรรม แสดงความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา

การสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการเรียนรู้ วิชาพลศึกษาแต่เดิมจะสอนโดยผู้ชำนาญการต่อสู้ป้องกันตัว มวยไทย กระบี่กระบอง กายบริหาร ยืดหยุ่น ต่อมากระทรวงธรรมการให้การสนับสนุนการฝึกหัดครูพลศึกษาที่โรงเรียนพลศึกษากลาง เพื่อเพิ่มจำนวนครูพลศึกษามากขึ้นซึ่งผู้เรียนจะเป็นครูสอนวิชาสามัญและมาเข้าอบรมวิชาชุดเรียนเฉพาะภาคค่ำเวลา 16.00 - 19.00 น. ทำให้มีครูพลศึกษาปรากฏในโครงการศึกษา พ.ศ. 2464

หลักสูตรและวิธีการจัดการเรียนรู้

หลักสูตรวิชาพลศึกษาที่จัดไว้ในระบบโรงเรียนของกระทรวงธรรมการ ได้เริ่มจัดทำให้มีขึ้น ครั้งแรก เมื่อวันที่ 17 มิถุนายน พ.ศ. 2441 “ตามโครงการศึกษาสำหรับชาติ ร.ศ. 117” ปัจจุบันคือแผนการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งถือว่าเป็นฉบับแรกของประเทศไทยว่าด้วยแผนการศึกษาและประเภทการศึกษา ระบบโรงเรียนซึ่งได้แนวทางมาจากการจัดการศึกษาในประเทศอังกฤษ โครงการศึกษา พ.ศ. 2441 มีการกำหนดอายุนักเรียนแต่ละชั้นและระดับการเล่าเรียนเป็นขั้นๆ ซึ่งเป็นที่มาของการจัดชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โครงการนี้เริ่มใช้เมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน พ.ศ. 2443 โดยกำหนดวิชาการศึกษาจัดร่างกายไว้ในกติกการเล่าเรียนเทียบได้กับหลักสูตรในปัจจุบันโรงเรียนประถมศึกษาชั้นต่ำกำหนด 3 ปี และมีวิชาการฝึกหัดร่างกายไว้ในกติกการเล่าเรียนในโรงเรียนเบื้องต้นชั้นสูงกำหนด 3 ปี และวิชาฝึกซ้อมร่างกายไว้ในกติก

การเล่าเรียนไทยเบื้องต้นกลางมัธยมศึกษาที่กำหนด 4 ปี (กระทรวงศึกษาธิการ, 2507)

โครงการศึกษา พ.ศ. 2445 โครงการนี้ได้รับต้นแบบมาจากประเทศญี่ปุ่นโดยแบ่งการศึกษาออกเป็นสามัญศึกษา และ

วิสามันศึกษา โดยสายสามันศึกษาแบ่งเป็นประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา แห่งชาติ, กองส่งเสริมและเผยแพร่การศึกษา, 2524) หลักสูตรวิชา พลศึกษามีในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาโดยกำหนดให้ สอนวิชากายบริหารและกีฬาต่างๆ

ในปี พ.ศ. 2448 มีหลักสูตรวิชาพลศึกษาในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ได้แก่ วิชากายบริหารแบ่งเป็นส่วนบังคับ ดังนี้

- (ก) หัดระเบียบเข้าแถว เดินแถว และแบ่งแถว
  - (ข) สอนดิสциплиน คือ ให้อู้จักความแม่นยำเคร่งครัดต่อคำสั่ง
  - (ค) ดัดกายเพื่อให้เส้นเอ็นแข็งแรง
  - (ง) หัดวิ่ง กระโดด ในวิธีต่าง ๆ เพื่อซ้อมกำลัง
  - (จ) หัดยิมนาสติก คือ หกโหนโยนไกวต่างๆ เพื่อให้ร่างกาย แข็งแรง
  - (ฉ) หัดเป็นดรูดานัด คือ ให้อู้จักหน้าที่ของผู้บังคับแถวและ ให้อู้จักลักษณะ และวิธีที่จะบังคับแถวให้เป็น แล้วมีการ สอบไล่ ให้ประกาศนียบัตรในข้อนี้เป็นพิเศษ
- (กระทรวงธรรมการ, 2448)

วิชากายบริหารให้ยกเว้นนักเรียนที่บวช และยกเว้นนักเรียน ที่มีร่างกายอ่อนแอ และมีโรคประจำตัว

โครงการศึกษา พ.ศ. 2450 มีการจัดการศึกษา 2 ประเภท สาย สามันและสายวิสามัน โดยสายสามันมีแผนกสามัน และแผนก พิเศษ เน้นการเรียนภาษาอังกฤษมากขึ้น กำหนดให้เรียนวิชา พลศึกษาใน หลักสูตรมัธยมพิเศษ คือ หัดระเบียบแถวทั้งเดินแถว และแปรแถว ดัดกาย หัดวิ่ง หัดกระโดดในวิธีต่างๆ และยิมนาสติก (กระทรวงธรรมการ, 2450)

โครงการศึกษา พ.ศ. 2452 มีการกำหนดอายุและจำนวนของ

การศึกษา ดังนี้

มูลศึกษา	เรียน 3 ปี	อายุพอเหมาะ	7 - 9 ปี
ประถมศึกษา	เรียน 3 ปี	อายุพอเหมาะ	10 - 12 ปี
มัธยมศึกษา	เรียน 3 ปี	อายุพอเหมาะ	13 - 15 ปี
มัธยมสูง	เรียน 3 ปี	อายุพอเหมาะ	16 - 18 ปี

ให้เด็กชายและหญิงทุกคนเรียนสายสามัญศึกษาในระดับ
มูลศึกษา ถือเป็นภาคบังคับเป็นอย่างต่ำ วิชาพลศึกษาที่เรียนใน
หลักสูตรเรียกว่า “วิชาทหาร” โดยมีความมุ่งหมายขั้นต้น คือ การ
ทำแถว เดินแถว และตัดกาย (กระทรวงธรรมการ, 2452)

ในปี พ.ศ. 2454 หลักสูตรวิชาพลศึกษาสำหรับชั้นมูลศึกษาอายุ
7 - 9 ปี ต้องเรียนวิชาการทหารมีความมุ่งหมายขั้นต้น คือ การเข้า
แถว เดินแถว และตัดกาย ย่อมทำให้เส้นเอ็นยืดและเปลี่ยน
อริยาบถจากการนั่งทำงานมากๆ เพื่อให้ร่างกายบริบูรณ์และเจริญ
ขึ้นตามปกติ (กระทรวงธรรมการ, ร.ศ. 130)

หลักสูตรประถมศึกษา (ชาย) แบ่งเวลาเรียนเป็น 3 ปี อายุ
10 - 12 ปี เรียนวิชาการทหารมีความมุ่งหมายเพื่อบริหารร่างกายให้
สมบูรณ์เป็นปกติให้เป็นการฝึกหัดกระทำตามคำสั่งโดยฉับไว และ
ให้สามารถกระทำกิจกรรมร่วมกันโดยพร้อมเพรียงกันมีรายการ
ต้องสอน ได้แก่ หัดระเบียบแถว หัดตัดกาย (ทำท่าพร้อมกันทั้งหมด)
หัดวิ่ง หัดกระโดด และบากบันในวิธีต่างๆ เพื่อซ้อมกำลังและความ
ว่องไว หัดยิมนาสติก และฟุตบอล

หลักสูตรประถมศึกษา (หญิง) แบ่งเวลาเรียนเป็น 3 ปี อายุ
10 - 12 ปี กิจกรรมที่ต้องเรียน ได้แก่ วิชากายบริหาร เทียบเท่าวิชา
การทหารในหลักสูตรประถมศึกษา (ชาย) แต่ยกเว้นหัดยิมนาสติก
และการวิ่ง การกระโดดต่างๆ ควรเล่นเกมสั้นให้เลือกแต่ที่สมควร
แก่ผู้หญิง

หลักสูตรมัธยมศึกษา (ชาย) แบ่งเวลาเรียนเป็น 3 หรือ 4 ปี อายุ 14 - 15 ปี กิจกรรมที่ต้องเรียน ได้แก่ วิชาการทหาร รายการที่ต้องเรียน “(ก) หัดเดินแถวและเข้าแถวอย่างกับการตัดกาย (ข) หัดยิมนาสติกและหัดวิ่ง หัดกระโดดในวิธีการต่างๆ (ค) เล่นการเล่นต่างๆ อันเป็นประโยชน์แก่ร่างกาย จิตใจและถ้ามี ซึ่งจะอนุเคราะห์เป็นผู้มั่นคงอาจ” (กระทรวงธรรมการ , ร.ศ. 130)

หลักสูตรมัธยมศึกษา (หญิง) แบ่งเวลาเรียนเป็น 3 หรือ 4 ปี เช่น หลักสูตรมัธยมศึกษา (ชาย) กิจกรรมที่ต้องเรียน ได้แก่ กายบริหารแทนการทหารและเล่นเกมให้เล็อกเหมาะสมกับเพศหญิง (กระทรวงธรรมการ, ร.ศ. 130)

หลักสูตรมัธยมสูง แบ่งเรียน 3 ปี ชาย 16 - 18 ปี ให้เรียนหมวดการทหาร หัดระเบียบแถวและตัดกาย ยิมนาสติกและการเล่นต่างๆ (กระทรวงธรรมการ, ร.ศ. 130)

ในรัชกาลที่ 6 มีโครงการศึกษา 3 ฉบับ โครงการศึกษา พ.ศ. 2456 เปลี่ยนมูลศึกษาเป็นประถมศึกษามี 3 ระดับ คือ ประถมศึกษา มัธยมศึกษาและอุดมศึกษา ปี พ.ศ. 2456 หลักสูตรวิชาพลศึกษากำหนดให้เรียนวิชาลูกเสือ ยิมนาสติกและยูโด ในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาชายตอนต้น ตอนกลางและตอนปลายสำหรับนักเรียนหญิงให้หัดวิชาลูกเสือเช่นกัน แต่ให้ปรับกิจกรรมที่เหมาะสมกับนักเรียนหญิง (กระทรวงธรรมการ, ม.ป.ป)

โครงการศึกษา พ.ศ. 2458 ปรับแก้ไขข้อบกพร่องของโครงการศึกษา พ.ศ. 2456 สองประการ คือ สายวิสามัญให้ประถมวิสามัญเรียนต่อมัธยมศึกษาวิสามัญ และสายสามัญได้เรียนต่อสายวิสามัญขั้นสูงได้

โครงการศึกษา พ.ศ. 2464 มีลักษณะคล้ายโครงการศึกษา พ.ศ. 2456 และ 2458 ต้องแก้ไขความนิยมเรียนหนังสือสายสามัญ

เพื่อเป็นเสมือนทำให้บุตรชวานาทั้งหลายทั้งองไรทั้งองนาแสวงหางานเสมือน
ทำและต้องการให้คนในชาติได้เรียนทั้งสายสามัญและวิสามัญเพื่อ
ยกคนทั้งชาติให้สูงขึ้น ในปีพ.ศ. 2464 มีพระราชบัญญัติประถมศึกษา
ประกาศใช้วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2464 กำหนดการศึกษาสำหรับ
ราษฎรให้มีความรู้ทั้งสามัญศึกษาและวิสามัญศึกษาไว้เป็นพื้นฐาน
สำหรับชีวิตประจำวัน พระราชบัญญัติฉบับนี้มีสาระสำคัญดังนี้

1. เป็นการเริ่มจัดการศึกษาประชาบาล
2. เป็นการเปิดศักราชการศึกษาภาคบังคับเพราะเด็กทุกคน
ที่มีอายุตั้งแต่ 7 ปีบริบูรณ์ ต้องเรียนหนังสืออยู่ในโรงเรียนประถม
จนอายุ 14 ปีบริบูรณ์ โดยไม่ต้องเสียเงินค่าเล่าเรียน หากจบชั้น
ประถมศึกษา ก็ออกจากโรงเรียนได้ก่อนอายุ 14 ปี
3. ชายฉกรรจ์ตามท้องถิ่นที่มีโรงเรียนประชาบาลต้องเสีย
เงินศึกษา เพื่อบำรุงการศึกษาในท้องถิ่นของตนในอัตราคนละ 1 บาท
หรือ 3 บาท แล้วแต่จะกำหนดเก็บ
4. กำหนดให้มีสรวัตตรศึกษา (สรวัตตรนักเรียนในปัจจุบัน)
คอยตรวจตราให้เด็ก ๆ ได้เข้าโรงเรียนอย่างทั่วถึง

ตามหลักฐานที่มีอยู่ในโครงการศึกษา พ.ศ. 2464 กำหนด
จำนวนนักเรียนที่ครูหนึ่งคนต้องสอนได้คล่องตัว ครูพิเศษ ได้แก่ ครู
พลศึกษา ครูภาคพิเศษและครูจักสาน เป็นต้น

หลังจากประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาแล้วปรากฏ
ว่ามีโรงเรียนเกิดขึ้นมากในปี พ.ศ. 2464 มีโรงเรียน 2,311 ตำบล ต่อ
มาในปี พ.ศ. 2469 มีโรงเรียน 3,817 ตำบล (จิตรกร ตั้งเกษมสุข, 2525)

โรงเรียนจำแนกเป็น 3 ประเภทคือ (จิตรกร ตั้งเกษมสุข, 2525)

1. โรงเรียนรัฐบาล ได้แก่ โรงเรียนที่ใช้เงินงบประมาณ
ของกรมศึกษาธิการ กระทรวงธรรมการ ส่วนใหญ่เป็นโรงเรียน
มัธยมศึกษา

2. โรงเรียนประชาบาล ได้แก่ โรงเรียนที่ราษฎร หรือ นายอำเภอในท้องถิ่นร่วมกันจัดตั้งขึ้นใช้เงินจากภาษีอากรของท้องถิ่น แต่ได้รับเงินส่วนหนึ่งจากกระทรวงธรรมการ ส่วนใหญ่สอนในระดับประถมศึกษา

3. โรงเรียนบุคคล ได้แก่ โรงเรียนที่เอกชนหรือหมู่คณะตั้งขึ้นโดยใช้เงินของตนเองคือ โรงเรียน ราษฎรหรือโรงเรียนเซนต์คิกดี

ในสมัยราชการที่ 6 โปรดเกล้าตั้งการลูกเสือขึ้นเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2454 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งให้เยาวชนได้รู้จักบำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวมโดยใช้กิจกรรมกีฬาเพื่อฝึกความอดทน แข็งแรง มีความสามัคคีและมีระเบียบวินัย สามารถทำกิจกรรมให้ส่วนรวมได้อย่างมีประสิทธิภาพ กิจกรรมลูกเสือในระยะเริ่มต้นประกอบด้วย การอยู่ค่ายพักแรม ว่ายน้ำ ยิงปืน ฟุตบอล กายบริหาร ระเบียบแถวและการรวมพลซ้อมรบ นอกจากนี้ยังมีข้อบังคับลักษณะการปกครองลูกเสือ ร.ศ. 130 (พ.ศ. 2454) ข้อบังคับนี้ได้กำหนดให้มีกองลูกเสือขึ้นในโรงเรียนต่างๆ และให้มีคณะกรรมการจัดการลูกเสือขึ้นในโรงเรียนต่างๆ และให้มีคณะกรรมการจัดการลูกเสือในกระทรวงธรรมการ เพื่อกำหนดวิชาลูกเสือในหลักสูตรของโรงเรียนและกำหนดคะแนนสอบไล่ สำหรับวิชานี้ข้อบังคับลักษณะการปกครองลูกเสือได้รับการปรับปรุงแก้ไขในพ.ศ. 2461 และใช้มาจน พ.ศ. 2476 จึงมีการแก้ไขใหม่ ลูกเสือจึงเป็นกองหนึ่งในกรมพลศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2507) ปัจจุบันการลูกเสืออยู่ในสำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวงกรม พ.ศ. 2545 (ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่มที่ 119 ตอนที่ 99 วันที่ 1 ตุลาคม 2545)

ในปี พ.ศ. 2467 กำหนดให้เรียนวิชาลูกเสือในระดับประถมศึกษา (ชาย) กำหนดเวลาเรียน 4 - 5 ปี เรียนวิชาลูกเสือทุกชั้นปี

สัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง สำหรับนักเรียนหญิงให้เลือกสอนวิชาลูกเสือ แต่เฉพาะที่สมควรแก่หญิงไม่กำหนดเวลาเรียน ให้จัดเวลานอกเวลาเรียนกำหนดความมุ่งหมายในการสอนวิชาลูกเสือเพื่อให้เกิดฝีมือและความรู้ในกิจกรรมสามัญ ซึ่งทุกคนควรรู้สำหรับจะได้รับการตัวให้รอดพ้นจากอันตรายและความยากลำบากเมื่อถึงคราวเข้าที่กันดาร รายการที่ต้องสอนได้แก่ การปฏิบัติเบื้องต้น เช่น (1) หุงต้มอาหาร เย็บชุดเครื่องนุ่มห่ม ทำที่ปัก (2) ช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นจากอันตราย เช่น เมื่อถูกบาดเจ็บ (3) ให้ฉลาดในการสังเกตและสำรวจทางไม่หลงทางในเวลาแปลกที่ (4) ฝึกซ้อมร่างกายให้บริบูรณ์แข็งแรง หัดระเบียบแถว ดัดตน ยิมนาสติกและเล่นที่เป็นประโยชน์ และ (5) หัดให้สามารถสอบไล่ได้ตามหลักสูตร (กระทรวง ศึกษาธิการ , 2467)

ในปี พ.ศ. 2471 ปีหลักสูตรวิชาพลศึกษาสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายเวลาเรียน 2 ปี แบ่งออกเป็น 3 แผนก คือ แผนกกลาง แผนกภาษา และแผนกวิทยาศาสตร์ กำหนดให้เรียนวิชาพลศึกษาทุกแผนกสัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง กิจกรรมพลศึกษาที่สอนดังนี้

1. ต้องสอนวิชาลูกเสือโทและเอก
2. ต้องสอนกายบริหารหรือดัดตนจนจบวิธี
3. หัดสอนดัดตนส่วนห้อยโหนต่างๆ ที่จะทำให้ร่างกายแข็งแรง
4. ต้องสอนให้เล่นกีฬาต่างๆ ให้มากตามแต่จะได้อ สำหรับนักเรียนหญิงให้เรียนกายบริหารวิชาซีพที่เหมาะสมแก่หญิง (กระทรวงธรรมการ, 2471)

ในปี พ.ศ. 2472 มีหลักสูตรวิชาพลศึกษาสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาและโรงเรียนมัธยมพาณิชยการ กิจกรรมที่ต้องเรียน ได้แก่ กิจกรรมทางพลศึกษาและลูกเสือซึ่งต้องเรียนทุกชั้นปีสัปดาห์ละ

1 ชั่วโมง (กระทรวงธรรมการ, ม.ป.ป)

วิธีการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ก่อนสมัยเปลี่ยนแปลงการปกครอง (24 มิถุนายน พ.ศ. 2475) ได้จัดวิชาพลศึกษาไว้ในหลักสูตรระดับโรงเรียนประถมศึกษาค้นถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย กิจกรรมที่ต้องเรียนได้แก่ ลูกเสือ กายบริหาร ดัดตนท่ามือเปล่ากับใช้เครื่องมือ ดัดตนส่วนห้อยโหน เกม กีฬาต่างๆ เช่น มวยฝรั่ง มวยไทย ญูญิตสู ฟุตบอล กรีฑาและเนตบอล เป็นต้น สำหรับนักเรียนหญิงให้เรียน กิจกรรมพลศึกษาที่เหมาะสมกับนักเรียนหญิง เช่น กายบริหาร เกม และกีฬาเนตบอล ครูพลศึกษามีมากขึ้นทั้งในระดับครูมูล ครูประถม และครูมัธยม การสอนเริ่มเป็นรูปแบบเดียวกันมากขึ้น การเรียนรู้ทางกีฬาเกิดขึ้นแก่นักเรียนด้วยการมีส่วนร่วมเล่นกีฬาด้วยตนเอง นักเรียนสามารถพัฒนาทักษะกีฬาได้โดยผ่าน กิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น การจัดการแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียนและระหว่างโรงเรียนใกล้เคียงมากขึ้นเพื่อเป็นการส่งเสริมและคัดเลือกนักเรียนที่มีความสามารถทางกีฬาได้แสดงความสามารถสูงสุดของตนเองและของหมู่คณะในการแข่งขันกีฬานักเรียนประจำปี

นักเรียนหญิงเริ่มสนใจกิจกรรมพลศึกษามากขึ้น เพราะได้ปรากฏว่ามีนักเรียนหญิงเข้าร่วมการแข่งขันกีฬาประจำปี พ.ศ. 2471 (กรีฑา)

ลักษณะของกลุ่มผู้เรียน เป็นนักเรียนชายและหญิงในระยะแรกไม่ได้กำหนดอายุผู้เรียนต่อมาจึงได้มีการกำหนดอายุที่เหมาะสมกับระดับที่เรียนและส่วนใหญ่่นักเรียนจะเป็นเพศชาย เพราะนักเรียนหญิง บิดามารดาไม่นิยมให้บุตรหลานมาเรียนหนังสือ

ลักษณะของกลุ่มผู้สอน เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ชำนาญการเป็นครูสามัญและมีความถนัดทางการกีฬาสามารถสอนและทำให้

ดูเป็นตัวอย่างได้ และครูพลศึกษาที่ผ่านการอบรมวิชาชุดกีฬาจากโรงเรียนพลศึกษากลาง

กีฬากับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย การศึกษานอกระบบโรงเรียนยังคู่ขนานกับการศึกษาตามอัธยาศัยเพราะบิดา มารดา ยังสอนลูก พระยังสอนจริยธรรมอยู่รวมทั้งการศึกษานอกระบบโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัย มีลักษณะใกล้เคียงกัน

นโยบายและแผนการส่งเสริมการเรียนรู้ทางการกีฬา เพื่อให้ประชาชนหรือผู้ใหญ่ได้เรียนรู้ตามความสนใจของตนเองและเพื่อเพิ่มพูนความรู้ในการประกอบอาชีพ

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ชายไทยที่เข้ารับราชการเป็นทหาร และอยู่ในกรมมวยหลวง ต้องฝึกหัดมวยไทย กระบี่กระบอง ดาบ ง้าว และพลอง เป็นต้น

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

มวยหลวงทำหน้าที่ฝึกหัดและสอนกีฬาไทยให้แก่คนไทยทั่วไปทั้งในเมือง และตามหัวเมืองทั่วประเทศ ในวังมีกรมหม่อมมวยหรือกรมทหารเลือกเพื่อทำหน้าที่รักษาความปลอดภัยให้พระมหากษัตริย์ และอยู่เวรยามในพระราชวังและทำหน้าที่เป็นผู้ฝึกหัดมวยไทยให้กับทหาร ข้าราชการ และพระราชโอรส

รอยัลบางกอกสปอร์ตคลับ ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็นสโมสรราชกรีฑา และปัจจุบันเรียกว่าราชกรีฑาสโมสรได้เริ่มบริการตั้งแต่ พ.ศ. 2433 มีกิจกรรมกีฬาส่วนใหญ่บริการแก่สมาชิกทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ สโมสรมีส่วนช่วยการกีฬาและพลศึกษาอย่างมาก ในการยกระดับมาตรฐานการกีฬาต่างๆ มีการจัดแข่งขันภายในสโมสรและระหว่างสโมสรกีฬาที่จัดแข่งขันในสมัยรัชการที่ 5 ได้แก่

การแข่งขันม้า เริ่ม พ.ศ. 2444 รักบี้ฟุตบอล เริ่ม พ.ศ. 2447 ฮอกกี้เริ่ม พ.ศ. 2447 ฟุตบอลเริ่ม พ.ศ. 2448 และเทนนิสเริ่ม พ.ศ. 2451 และต่อมามีสนามไว้สอนและเล่นกอล์ฟและขี่ม้า

สมาคม วาย. เอ็ม. ซี. เอ. (Y.M.C.A) ย่อมาจาก “Young Men’s Christain Association” ชาวอังกฤษได้นำหลักการและวิธีการของค่าย วาย. เอ็ม. ซี. เอ มาจากประเทศอังกฤษสู่ประเทศไทย พ.ศ. 2535 ดำเนินการเกี่ยวกับกิจกรรมกีฬาและกิจกรรมนันทนาการแต่ความนิยมยังอยู่ในวงแคบ

แหล่งนันทนาการที่สำคัญในรัชกาลที่ 5 คือ สนามหลวง และสนามไชย เป็นสนามกว้างอยู่ใกล้พระมหาราชวังเป็นสนามที่ใช้ประกอบพระราชพิธีและจัดงานนักชั้ตฤกษ์ตามเทศกาลต่างๆ และจัดกิจกรรม การแข่งขันกรีฑานักเรียน ครู และข้าราชการ รวมทั้งการแข่งขันฟุตบอล กีฬาวัว เป็นต้น สำหรับแหล่งนันทนาการของพระบรมวงศานุวงศ์ เจ้านายและเจ้าจอมทรงเล่นรีนเริงกีฬาประเภทต่างๆ ที่สวนศิวาลัย ในพระบรมมหาราชวัง

สมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทยก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 25 เมษายน พ.ศ. 2459 เพื่อให้สโมสรฟุตบอลของกรมทหารและกรมในกระทรวงทบวงการทั้งหลายหรือบริษัท ห้างร้าน ทำการค้าขายได้เข้าเป็นสมาชิกของคณะฟุตบอลแห่งประเทศไทย จึงทำให้มีสโมสรฟุตบอลเป็นสมาชิกและมีการจัดพิมพ์กฎ ข้อบังคับ และลักษณะการปกครองคณะฟุตบอลแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2459 ขึ้น

มาตรฐานการเรียนรูู้ มีรูปแบบมากขึ้นเพราะมีข้อบังคับของสมาคมต่างๆ เกิดขึ้น

การประเมินการเรียนรูู้ ผู้เรียน เล่นกีฬาเป็นและดูกีฬาเป็นตามความสนใจ

การสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการเรียนรู้ ยังขาดการสนับสนุนการกีฬาด้วย ภาวะขาดแคลนกำลังคนและเศรษฐกิจตกต่ำในรัชกาลที่ 5 ที่ปรากฏอยู่ในวงจำกัด เช่น สำหรับกรมมวยหลวงต้องเป็นเพศชาย สำหรับสโมสรราชกรีฑาและสมาคม วาย. เอ็ม. ซี. เอ ต้องเป็นสมาชิก อย่างไรก็ตามรัชกาลที่ 6 ทรงบำรุงการกีฬาและลูกเสือทำให้กีฬาได้รับความนิยมเล่นกันมากในหมู่นักเรียน ข้าราชการ ทหาร และประชาชน อย่างสูงขึ้นไปในกรุงเทพฯ และในหัวเมืองต่างๆ

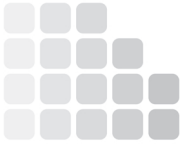
หลักสูตรและวิธีการจัดการเรียนรู้

การศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัยจะผสมผสานกันไปอย่างแยกกันไม่ออก และยังไม่มียุทธศาสตร์หรือโครงการที่ชัดเจน ส่วนใหญ่จะเป็นการศึกษาตามอัธยาศัย เช่น ในรัชกาลที่ 6 มีสโมสรต่างๆ มากมายตั้งขึ้นเพื่อรวบรวมผู้สนใจทางการกีฬา โดยเฉพาะฟุตบอลในระดับกรมและทบวงต่างๆ เพื่อให้ข้าราชการได้ออกกำลังกาย และได้รับความบันเทิงใจตามสมควรและทำให้รู้จักรักใคร่สามัคคีกันในกลุ่มคณะอีกด้วย การแสดงน้ำใจนักกีฬาและมีมารยาททั้งผู้ดูและผู้เล่น

ในรัชกาลที่ 7 เริ่มมีสโมสรและสมาคมทางการกีฬามากขึ้น เช่น สโมสรราชกรีฑา สมาคมกีฬาสยาม สมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทย ลอนเทนนิสสมาคมแห่งประเทศไทย ส่วนใหญ่สโมสรและสมาคมเหล่านี้ให้บริการเฉพาะบุคคลที่เข้าเป็นสมาชิกทั้งในด้านวิชาการและการเรียนการสอนกีฬาเฉพาะอย่าง การฝึกซ้อมกีฬาเฉพาะอย่าง และมีบริการให้แก่ บุคคลภายนอกมีบ้างเป็นครั้งคราว

ลักษณะของกลุ่มผู้เรียน เป็นผู้ที่มีความสนใจทางการกีฬา อาจเป็นนักเรียน ตำรวจ ทหาร ข้าราชการ พ่อค้า ประชาชน

ลักษณะของกลุ่มผู้สอน เป็นผู้ที่มีประสบการณ์และชำนาญการทางกรีกีฬาและครูพลศึกษาสอนวิชาสามัญหรือสนใจกีฬาที่ผ่านการอบรมจากโรงเรียนพลศึกษากลางของสภามัคคยาจารย์สุมาคม ในบริเวณโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย

บทที่ 3

การกีฬากับการจัดการศึกษาขั้น พื้นฐานหลังการเปลี่ยนแปลงการ ปกครอง พ.ศ. 2475

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวมีเหตุสำคัญคือ เศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลกสถานะการเงินของประเทศฝืดเคืองจนต้องยกเลิกเงินศึกษาปี พ.ศ. 2473 ต่อมารัฐบาลขาดแคลนเงินหาได้มากขึ้นจนต้องให้ยุบกรมสามัญศึกษาและกรมวิสามัญศึกษาเมื่อปี พ.ศ. 2474 และคณะราษฎรขอเปลี่ยนแปลงการปกครองจากรอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์เป็นระบอบประชาธิปไตย ในวันที่ 14 มิถุนายน 2475 ประเทศไทยได้เปลี่ยนชื่อ “โครงการศึกษา” มาเป็น “แผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2475”

ด้วยแผ่นดินสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 8 และ 9 มีความเกี่ยวเนื่องกันทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคม จึงนับต่อเนื่องกันปรากฏมีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญๆ ทางการศึกษา ตั้งแต่ พ.ศ. 2477 จนปี พ.ศ. 2530 ปี พ.ศ. 2478 ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. 2478 ให้โอนโรงเรียนประชาบาลไปขึ้นกับเทศบาลและเป็นผู้ดำเนินการศึกษาแทนกระทรวงศึกษาธิการ และมีการกำหนดอายุเด็กที่ย่างเข้าปีที่ 8 ต้องเข้าโรงเรียนจนจบประถมศึกษาปีที่ 4 หรือจนกว่าอายุย่างเข้าปีที่ 15 จึงถือเป็นเกณฑ์บังคับและมีแผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2475, พ.ศ. 2479, พ.ศ. 2503 และ 2520

การกีฬากับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของการศึกษาใน ระบบ

นโยบายและแผนส่งเสริมการเรียนรู้อัตนวิสัยทางการกีฬา

ในวันที่ 17 มีนาคม พ.ศ. 2475 สภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาอนุมัติแผนการศึกษาชาติ ซึ่งรัฐบาลชุดนี้ประกาศใช้วันที่ 28 มีนาคม พ.ศ. 2475 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพลศึกษาในความมุ่งหมายข้อ 3 ความว่า “เพื่อความสมบูรณ์แห่งประเทศสยาม ท่านให้จัดการศึกษาทั้งสามส่วนพอกัน หรือ (1) จริยศึกษาอบรมให้มีศีลธรรมอันดีงาม (2) พุทธิศึกษาให้ปัญญาความรู้ และ (3) พลศึกษาฝึกหัดให้เป็นผู้มีร่างกายบริบูรณ์” ซึ่งแผนการศึกษาชาติฉบับที่ใช้ได้ 4 ปี ที่มีการประกาศแผนการศึกษาชาติใหม่เพราะใช้เวลาในการศึกษาสายสามัญนานเกินสมควร (12 ปี) (ยนต์ ชุ่มจิต , ม.ป.ป)

รัฐบาลของคณะราษฎรจึงได้แถลงนโยบายการบริหารจัดการศึกษาต่อสภาผู้แทนราษฎรในวันที่ 26 มิถุนายน พ.ศ. 2476 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพลศึกษา ความว่า

“.....รัฐบาลนี้จะบำรุงพลศึกษาให้เป็นการศึกษาเพื่อวินัยด้วย.....” (สำนักงานคณะ กรรมการการศึกษาแห่งชาติ, กองส่งเสริมและเผยแพร่การศึกษา, 2524)

เพื่อเป็นการสนองตอบนโยบายของรัฐบาลในการให้พลศึกษาเป็นสื่อ นำ ทำให้เกิดระเบียบวินัยในหมู่คณะ รัฐบาลจึงได้จัดตั้งกรมพลศึกษาสังกัดกระทรวงธรรมการ เมื่อวันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ. 2476 กรมพลศึกษาในสมัยนั้นทำหน้าที่ผลิตครูพลศึกษาออกไปสอนนักเรียนทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในเรื่องการพลศึกษา การกีฬา การแข่งขันกีฬา รวมทั้งรับผิดชอบกีฬานักเรียนและกีฬาประชาชนด้วย

แผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2479 กำหนดความมุ่งหมายทั่วไป

เกี่ยวกับพลศึกษาคือ ข้อ 3 เพื่อความสมบูรณ์แห่งการศึกษาทั้งสองสถาน คือ สามัญศึกษาและอาชีวศึกษาให้จัดการศึกษาทั้ง 3 ส่วนคือ พุทธิศึกษาให้มีปัญญาความรู้ จริยศึกษาให้มีศีลธรรมอันดี และพลศึกษาให้มีร่างกายสมบูรณ์

ต่อมาเป็นรัฐบาลของพันเอกหลวงพิบูลสงคราม ซึ่งเป็นช่วงเวลาภาวะก่อดันทั่วโลกเนื่องจากสงครามโลกครั้งที่ 1 รัฐบาลต้องปลุกใจให้คนรักชาติและผนึกกำลังประชาชน ส่งเสริมให้ประชาชนในชาติเป็นคนแข็งแรง มีระเบียบวินัย จึงมีนโยบายการศึกษาเกี่ยวข้องกับพลศึกษาดังนี้ ปี พ.ศ. 2481 “ข้อ 8 จะจัดให้การพลศึกษาแพร่หลายในโรงเรียนทั่วไป ตลอดจนถึงประชาชนให้เป็นประโยชน์ทั้งทางกายและทางใจ” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2524) และปี พ.ศ. 2483 “.....รัฐมุ่งที่สร้างสนามกีฬาในโรงเรียนให้มากที่สุดเพื่อเป็นการสนับสนุนการศึกษา.....” (ประเสริฐ ปัทมสุคนธ์, 2517) รัฐบาลชุดนี้มีนโยบายที่จะเป็นมิตรกับนานาชาติตามรัฐบาลชุดก่อนๆ เพื่อความมั่นคงของประเทศ การเข้าร่วมการแข่งขันนานาชาติ เช่น การแข่งขันเอเชียนเกมส์และโอลิมปิกเกมส์ และต่อมาจึงเกิดการแข่งขันกีฬาแหลมทองขึ้นที่กรุงเทพฯ เป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2502

แผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2494 มีความมุ่งหมายทั่วไปเพื่อให้พลเมืองได้รับการศึกษาพอเหมาะแก่อัตภาพพลเมืองที่ดีมีร่างกายแข็งแรงและอนามัยสมบูรณ์ และมีองค์แห่งการศึกษาประกอบด้วย พุทธิศึกษา จริยศึกษา พลศึกษาและหัตถศึกษา ใช้คำว่าอนุบาล แทนมูลศึกษา กำหนดให้เด็กอยู่ในโรงเรียนจนอายุย่างเข้าปีที่ 15 เป็นอย่างน้อย และเสนอให้ขยายการศึกษาจนถึงที่มัธยมศึกษารวมทั้งกำหนดให้มีการศึกษาพิเศษและการศึกษาผู้ใหญ่

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2503 มีสาระสำคัญที่ส่งเสริม

การเรียนรู้ทางการกีฬามากขึ้นพิจารณาจากความมุ่งหมายของการศึกษา “รัฐมุ่งให้พลเมืองทุกคนได้รับการศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อเป็นพลเมืองดี มีศีลธรรมและวัฒนธรรม มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบ สุขภาพสมบูรณ์ มีจิตใจเป็นประชาธิปไตยในการจัดการศึกษานั้นให้จัดเพื่อสนองความต้องการและสังคม และบุคคล โดยให้สอดคล้องกับแผนการเศรษฐกิจและการปกครองของประเทศ เช่น จัดให้มีจริยศึกษา พลศึกษา พุทธิศึกษา และหัตถศึกษา” ขยายประถมศึกษาจาก 4 ปี เป็น 7 ปี และมีการกล่าวถึงการศึกษาระดับประถมศึกษาเป็นครั้งแรกและเริ่มใช้คำว่าแผนการศึกษาแห่งชาติเป็นครั้งแรก (ยนต์ ชุ่มจิต, ม.ป.ป)

แนวทางการจัดการศึกษารัฐส่งเสริมและบำรุงการศึกษา โดยถือว่าการศึกษาที่มีความสำคัญเป็นอันดับแรกแห่งกิจกรรมของรัฐบาล สถานศึกษาทั้งปวงอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐ

ในปี พ.ศ. 2505 มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. 2505 มีสาระสำคัญว่า เมื่อตำบลใดมีความเหมาะสมที่จะประกาศขยายการศึกษาภาคบังคับถึงประถมศึกษาตอนปลายได้ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาประกาศได้เป็นตำบลๆ ไป

การปฏิรูปการศึกษาเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษาในปี พ.ศ. 2517 ได้มีการปรับปรุงหลักสูตรและวิธีการวัดผลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพลศึกษา คือ กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการปรับปรุงหลักสูตรโดยกำหนดให้มีการเรียนการสอนหมวดวิชาพลานามัยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายเป็นวิชาบังคับให้เริ่มเรียนในปีการศึกษา 2518 เป็นต้นไป หลังขาดหายไปตั้งแต่ปี พ.ศ. 2489

รัฐบาลชุดต่อมามีนโยบายการศึกษาเพื่อเร่งรัดและส่งเสริมให้เยาวชนมีความรู้ ความคิด มีคุณธรรม จริยธรรม และพลานามัย

สมบูรณจึงทำให้การจัดพลศึกษาและกีฬาภายในโรงเรียนกว้างขวางและทั่วถึงมากขึ้น

รัฐบาลของนายธานินทร์ ภัยวิเชียร ได้มีการจัดทำแผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2520 เพื่อให้ เป็นแนวทางในการพัฒนาการศึกษาของรัฐให้เป็นไปในทิศทางเกี่ยวกับนโยบายรัฐบาล และแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จุดเปลี่ยนที่สำคัญของแผนการศึกษานี้เป็นผลมาจากแนวคิดของคณะกรรมการวางพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษาในปี พ.ศ. 2517 (คณะกรรมการวางพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษา, 2517) คือ การให้ความหมายของการศึกษาว่าเป็นกระบวนการต่อเนื่องกันตลอดชีวิต จึงเป็นพันธะที่รัฐบาลจะต้องจัดการ ศึกษาให้สอดคล้องกับนัยดังกล่าวทั้งในรูปการจัดในระบบโรงเรียน นอกโรงเรียน และตามอัธยาศัย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2524)

ในปี พ.ศ. 2520 รัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญของการพลศึกษาและกีฬาที่จะเป็นเครื่องมือช่วยในการพัฒนาประเทศที่สำคัญยิ่งอย่างหนึ่ง ด้วยเหตุนี้รัฐบาลนายธานินทร์ ภัยวิเชียร จึงได้มีคำสั่งที่ 106/2520 ลงวันที่ 13 มิถุนายน พ.ศ. 2520 แต่งตั้งคณะกรรมการร่างแผนกีฬาแห่งชาติขึ้น โดยมีกรรมการ 27 คน มีศาสตราจารย์นายแพทย์บุญสม มาร์ติน ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมพลศึกษา เป็นประธานกรรมการจัดทำแผนกีฬานี้ทำหน้าที่ดังนี้ (กอง วิสุทธารมณ, 2521)

1. ร่างแผนการกีฬาแห่งชาติให้สอดคล้องสัมพันธ์กับนโยบายของรัฐบาล
2. กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ
3. กำหนดแผนการพัฒนาการกีฬาแห่งชาติทั้งระยะสั้นและระยะยาว

คณะกรรมการชุดนี้ได้กำหนดความมุ่งหมายของแผนกีฬาแห่งชาติไว้แล้วดังนี้

1. รัฐพึงส่งเสริมให้ประชากรของชาติทุกเพศ ทุกวัย ได้มีโอกาสเล่นกีฬาอย่างทั่วกัน ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

2. รัฐพึงส่งเสริม บำรุง และควบคุมกีฬา โดยถือว่ามี ความสำคัญต่อการบริหาร การพัฒนา การเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศไทย

3. รัฐเน้นการส่งเสริมกีฬาเพื่อสุขภาพของคนในชาติมากกว่าความเป็นเลิศในกีฬาแต่ละประเภท

4. รัฐพึงส่งเสริมกีฬาพื้นเมือง และกีฬาที่เป็นเอกลักษณ์ประจำชาติในทุกระดับ

5. รัฐพึงกำหนดให้มีหลักสูตรพลศึกษาและการกีฬาเป็นวิชาพื้นฐานในทุกระดับการศึกษา

6. รัฐพึงส่งเสริมการศึกษา การวิจัยทางพลศึกษา สุขศึกษา และสันทนาการ และวิทยาศาสตร์การกีฬา

7. รัฐพึงเร่งรัดและสนับสนุนการจัดตั้ง สถาบันครูวิทยาศาสตร์การกีฬาบุคลากรทางด้านพลศึกษา และการกีฬาให้มีจำนวนเพียงพอทั้งปริมาณและคุณภาพ

8. รัฐพึงจัดให้มีครูพลศึกษา สถานที่เรียนวิชาพลศึกษา สถานที่เล่นกีฬาพร้อมอุปกรณ์ต่างๆ ให้เพียงพอกับความต้องการได้สัดส่วนกับจำนวนนักเรียนในทุกสถาบันการศึกษาทุกระดับ และแก่ประชาชนประเทศ

9. รัฐพึงจัดสรรให้มีอุปกรณ์การกีฬา พึงส่งเสริมการผลิตอุปกรณ์กีฬาทุกประเภทภายในประเทศให้มีประสิทธิภาพและเพียงพอกับความต้องการ

10. รัฐพึงจัดสรรงบประมาณทางด้านพลศึกษา และการกีฬา

ให้ได้สัดส่วนที่เหมาะสม

11. รัฐพึงส่งเสริมให้เอกชนรับภาระเรื่องการศึกษาบ้าง เพื่อประชาชนในขอบเขตการควบคุมของรัฐ

ประกอบกับมีการประชุมรัฐมนตรีและผู้บริหารระดับสูงระหว่างประเทศด้านพลศึกษาและกีฬาเป็นครั้งแรก ณ กรุงปารีส พ.ศ. 2519 ที่ประชุมได้เน้นให้ทุกประเทศตระหนักถึงความสำคัญของพลศึกษาและการกีฬาว่า เป็นสิทธิที่มนุษย์ชนทุกคนพึงได้รับ ดังนี้ (วาสนา คุณานาภิสิทธิ์, 2547)

1. ให้บรรจ्वิชาพลศึกษาไว้ในหลักสูตรโดยกำหนดไว้ในกฎหมายทางการศึกษาของประเทศ

2. การจัดโครงการพลศึกษาและกีฬาควรเปิดโอกาสให้ทุกคนได้มีส่วนร่วม

3. ให้สตรีมีส่วนร่วมในกิจกรรมพลศึกษาและกีฬามากขึ้น

4. การส่งเสริมกีฬาสำหรับมวลชน ควรเริ่มจากโรงเรียนเพื่อเป็นการเผยแพร่ไปสู่การเล่นกีฬาในชีวิตประจำวัน

เมื่อ พ.ศ. 2521 องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ได้ประกาศกฎบัตรหรือปฏิญญาสากลเกี่ยวกับการพลศึกษาและกีฬาไว้ 10 ประการ ดังนี้

1. การพลศึกษาและกีฬา เป็นสิทธิขั้นมูลพื้นฐานที่พึงมีหรือพึงได้รับของมนุษย์ทุกคน

2. การพลศึกษาและกีฬา เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตลอดชีวิตที่มีความสำคัญในกระบวนการศึกษา

3. การจัดโครงการพลศึกษาและกีฬาควรคำนึงถึงความเหมาะสมกับบุคคลและสังคมของประเทศนั้นๆ

4. การสอน การฝึก และการบริหารงานพลศึกษาและกีฬา ควรกระทำโดยบุคลากรหรือผู้เชี่ยวชาญในวิชาชีพ

5. การพลศึกษาและกีฬาจะสัมฤทธิ์ผลได้ ต้องมีอุปกรณ์เพียงพอ

6. การวิจัยและการประเมินผล จำเป็นยิ่งต่อการพัฒนาการพลศึกษาและกีฬา

7. การเผยแพร่และเก็บรวบรวมข้อมูลข่าวสารต่างๆ ย่อมช่วยส่งเสริมการพลศึกษาและกีฬา

8. การพลศึกษาและกีฬาจะก้าวไปด้วยดี เมื่อมีการร่วมมือกับสื่อมวลชน

9. สถาบันต่างๆ ของรัฐ เป็นกำลังสำคัญในการทำให้การพลศึกษา และกีฬาเจริญก้าวหน้า

10. ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ถือว่าเป็นการส่งเสริมพลศึกษาและการกีฬา

การประกาศใช้แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 เพื่อปรับปรุงการศึกษาของชาติให้เหมาะสมกับสภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง ตลอดจนความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการต่าง ๆ โดยมีความมุ่งหมายที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมพลศึกษาดังนี้ ให้เคารพในสิทธิและหน้าที่ของตนและผู้อื่นมีระเบียบวินัย มีความเคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย การมีสุขภาพอนามัยสมบูรณ์..... (ยนต์ ชุ่มจิต, ม.ป.ป.)

แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับนี้ประกาศใช้เนื่องจากวิทยาการต่างๆ ได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาจึงเน้นการพัฒนาบุคคลใน 4 ด้าน อย่างสมดุลและกลมกลืนกัน คือ ด้านปัญญา ด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านร่างกาย โดยเฉพาะด้านร่างกายกล่าวได้ดังนี้ “บุคคลที่ได้รับการศึกษาพึงมีร่างกายที่เจริญเติบโตเหมาะสมกันกับรู้จักดูแลรักษาสุขภาพอนามัยของร่างกาย ทั้งของตนเองและสมาชิกในครอบครัว และ

สามารถพัฒนาสมรรถภาพของร่างกายให้เหมาะสมกับการงาน และ อาชีพ” (ยนต์ ชุมจิต, ม.ป.ป)

นโยบายการบริหารประเทศไทยหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองโดยรัฐบาลมุ่งเห็นการพิจารณาตนให้มีความสมบูรณ์ทางกายและปัญญาในขณะเดียวกันต้องการให้คนในชาติมีวินัย (ประยูร ภมรมนตรี, 2518)

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง มีพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. 2478 และ พ.ศ. 2505 รวม 2 ฉบับ โดยกำหนดเกณฑ์บังคับใหม่เด็กมีอายุย่างเข้าปีที่ 8 ต้องเข้าเรียนจนจบประถมศึกษาปีที่ 4 หรือจนกว่า อายุย่างเข้าปีที่ 15 ซึ่งเป็นเกณฑ์บังคับแต่จะยกเว้นให้เฉพาะเด็กมีอยู่ห่างไกลโรงเรียนเกิน 2,000 เมตร (พ.ร.บ เดิมกำหนด 3,200 เมตร) และมีการขยายการศึกษาภาคบังคับถึงประถมศึกษาปลายได้ตามความพร้อมของแต่ละตำบลมีการโอนโรงเรียนประชาบาลให้เทศบาลรับผิดชอบดำเนินการและโรงเรียนประชาบาลในเขตบริหาร ส่วนจังหวัดรับผิดชอบดำเนินการ

หน่วยงานที่รับผิดชอบ กระทรวงธรรมการเปลี่ยนชื่อเป็น กระทรวงศึกษาธิการตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวงธรรมการกำหนดให้มีกรมสามัญและกรมวิสามัญและรับผิดชอบ

ในปี พ.ศ. 2476 กรมพลศึกษาเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดพลศึกษาและกรีฑา ลูกเสือ และยุวกาชาด และได้กระจายอำนาจให้ศึกษาธิการจังหวัดและศึกษาธิการอำเภอได้ทำหน้าที่ดูแลเรื่องการศึกษาและกีฬาในส่วนภูมิภาค งานลูกเสือยังคงมีในระบบโรงเรียนทั้งยังได้ขยายออกเป็นเนตรนารี (เดิมเรียกว่าอนุกาชาด) ยุวกาชาดและผู้นำเพ็ญประโยชน์สำหรับในระบบโรงเรียนประกอบด้วยลูกเสือและเนตรนารีซึ่งแบ่งตามเกณฑ์อายุ ดังนี้

ลูกเสือ (เนตรนารี)	สำรอง อายุ 8 - 11 ปี
ลูกเสือ (เนตรนารี)	สามัญ อายุ 11 - 17 ปี
ลูกเสือ (เนตรนารี)	สามัญรุ่นใหญ่ อายุ 15 - 18 ปี
ลูกเสือ (เนตรนารี)	วิสามัญ อายุ 17 - 23 ปี

สำหรับยุวกาชาดตามข้อบังคับของสภากาชาดไทย เพื่อฝึกอบรมให้สมาชิกมีอุดมคติในสันติสุข มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ มีความรู้ความชำนาญในเรื่องการรักษานามัยของตนและผู้อื่น เป็นต้น ยุวกาชาดแบ่งเป็น 4 ระดับทางการศึกษา คือ ประถม 1 - 3 , ประถม 4 - 6 , มัธยม 1 - 3 และมัธยม 4 - 6

ในปี พ.ศ. 2479 มีกองอาชีวศึกษาขึ้นในกรมวิชาการและปี 2487 จัดตั้งกรมอาชีวศึกษาขึ้น รับผิดชอบด้านโรงเรียนอาชีวศึกษา

กองการศึกษาผู้ใหญ่ถือเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษานอกโรงเรียนมาตั้งแต่ พ.ศ. 2483 และเริ่มจัดการศึกษาอย่างจริงจังมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2522 และยกฐานะเป็นกรมการศึกษานอกโรงเรียน

กระทรวงมหาดไทยดูแลโรงเรียนประชาบาลส่วนองค์การบริหารส่วนจังหวัดดูแลโรงเรียนเทศบาลในสังกัดเทศบาลเมืองทั่วประเทศ โดยจัดการให้มีการเรียนการสอนวิชาพลศึกษาตามหลักสูตรของกระทรวง ศึกษาธิการ และมีภาคเอกชนจัดตั้งโรงเรียนราษฎร์ขึ้น

ในปี พ.ศ. 2522 คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบด้วยกับรูปแบบใหม่ของการบริหารการประถมศึกษาโดยมีสาระสำคัญดังนี้ (1) ในระดับชาติให้มีคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีสำนักงานเรียกว่า สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติโดยมีเลขาธิการคณะกรรมการฯ เป็นผู้บังคับบัญชา มีหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย แผนการกำหนดมาตรฐานการจัดสรรเงิน

อุดหนุนการติดตามและประเมินผล (2) ในระดับจังหวัดมีคณะกรรมการประเมินศึกษาจังหวัด (3) ในระดับอำเภอมีคณะกรรมการประเมินศึกษาอำเภอ และ (4) ตามระดับกลุ่มโรงเรียนให้รวมโรงเรียนประถมศึกษามากมาย โรงเรียนเข้าด้วยกัน

มาตรฐานการเรียนรู้ การพลศึกษาเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมาก กรมพลศึกษากวดขันการเรียนการสอน การวางอัตราเวลาเกี่ยวกับวิชาพลศึกษาให้เพียงพอกับความต้องการทั้งให้เหมาะสมแก่เพศ และวัย และมีสารวัตรนักเรียนสอดส่องดูแลความประพฤติของนักเรียน การสอนดีขึ้นเพราะตามโรงเรียนจัดที่ว่างมาเป็นสนามหรือมีเครื่องเล่นกีฬามากขึ้นและมีการจัดการแข่งขันกีฬานักเรียนเป็นประจำ

การประเมินผลการเรียนรู้ ประเมินตามอัตราเวลาที่กำหนดเน้นการแสดงทักษะ เนื่องจากมีสารวัตรนักเรียนคอยตรวจตราความประพฤติของนักเรียนรวมทั้งกรมพลศึกษา ถือว่าวิชาพลศึกษาเป็นวิชาทักษะเฉพาะอย่างหนึ่งแต่มาตรฐานการพลศึกษาของประเทศยังต่ำมาก จึงขอความร่วมมือกับต่างประเทศของผู้เชี่ยวชาญ มาช่วยดำเนินการและส่งนักเรียนไปศึกษาต่างประเทศ

การประเมินผลวิชาพลศึกษารุดกุมขึ้นและเป็นปรนัยมากขึ้น โดยมีคำอธิบาย วิธีการคิดคะแนนและหลักเกณฑ์ให้คะแนนวิชาพลศึกษา พ.ศ. 2482 โดยเฉพาะวิชาการีฑามีคำแนะนำและตัวอย่างประกอบการกรอกคะแนนสอบไล่วิชาการีฑา การประเมินผลการเรียนการสอน การคิดคะแนนและหลักเกณฑ์ให้คะแนน

ในปี พ.ศ. 2522 การประเมินผลวิชาพลศึกษาในระดับประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนปลายต้องมีการประเมินผล 4 รายการ คือ 1) ความรู้และความเข้าใจ 2) ทักษะทางกีฬาและ

สมรรถภาพทางกาย 3) พฤติกรรมและคุณลักษณะ 4) พฤติกรรมทางเจตคติ

การสนับสนุนทรัพยากรการเรียนรู้ รัฐบาลคณะราษฎร ได้มีนโยบายสนับสนุนการกีฬาในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ข้อ 5 ความว่า “ในส่วนเครื่องอุปกรณ์การศึกษา เช่น แบบเรียน ห้องสมุด ทุนเล่าเรียน การกีฬา การยวภาษาต ลูกเสือ ฯลฯ เหล่านี้ จะจัดให้แพร่หลายจนพอความต้องการ” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ , 2524)

กรมพลศึกษาได้จัดทำตำราวิชาพลศึกษาที่ใช้สอนได้แก่ กระบี่ กระบอง กระโดดน้ำ ยูโด ดัดตนส่วนห้อยโหน ดัดตนท่ามือเปล่า มวยไทย มวยสากล ว่ายน้ำ และจัดให้มีสนามกีฬา และโรงฝึกพลศึกษาในโรงเรียน

รัฐบาล พันเอก หลวงพิบูลสงคราม ได้แถลงนโยบายการศึกษาที่เกี่ยวข้องการพลศึกษา กล่าวคือ “ข้อ 5 จะจัดให้การพลศึกษาแพร่หลายในโรงเรียนทั่วไปตลอดถึงประชาชน ให้เป็นประโยชน์ทั้งทางกายและทางใจ” และ “.....รัฐมุ่งที่จะสร้างสนามกีฬาในโรงเรียนให้มากที่สุดเพื่อเป็นการสนับสนุนการศึกษา”. (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2524 และประเสริฐ ปัทมสุคนธ์, 2517)

รัฐระดมสรรพกำลังทุกฝ่ายให้ร่วมรับภาระทางการศึกษา รัฐเพิมงบประมาณการศึกษาทุกระดับเน้นการศึกษาภาคบังคับและการศึกษานอกโรงเรียนเป็นพิเศษ สนับสนุนท้องถิ่นจัดการศึกษา และสนับสนุนเอกชนจัดการศึกษา

หลักสูตรและวิธีการจัดการเรียนรู้

หลักสูตรวิชาพลศึกษา

ปี พ.ศ. 2472 เริ่มมีหลักสูตรวิชาพลศึกษาสำหรับโรงเรียน พานิชยการกำหนดให้เรียนทุกชั้นปี ชั้นละ 1 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ และ ปี พ.ศ. 2477 มีหลักสูตรวิชาพลศึกษาสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา ตอนปลายการช่างกำหนดให้เรียนทุกชั้นปี ชั้นละ 2 ชั่วโมงต่อสัปดาห์

ปี พ.ศ. 2478 มีหลักสูตรวิชาพลศึกษาสำหรับโรงเรียนมัธยม วิชาสามัญการเรือนกำหนดกิจกรรมพลศึกษา ที่ต้องการเรียน ได้แก่ ดัดกาย กายบริหาร ออกกำลังกายในที่แจ้งและร่ม เล่นกีฬาต่างๆ เล่น เกมต่างๆ (กระทรวงธรรมการ , 2478)

ปี พ.ศ. 2480 มีหลักสูตรวิชาพลศึกษาในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายและโรงเรียนมัธยมศึกษาการเรือน

ปี พ.ศ. 2483 มีหลักสูตรวิชาพลศึกษาสำหรับโรงเรียน มัธยมศึกษาพิเศษเรียนวิชาการีฬาและกายบริหาร (กระทรวงธรรมการ, 2483)

ปี พ.ศ. 2491 มีหลักสูตรพลศึกษาในโรงเรียนระดับต่างๆ ดังนี้ หลักสูตรวิชาพลศึกษา

สำหรับโรงเรียนประถมศึกษากำหนดให้เรียนวิชาพลศึกษา และลูกเสือ หรือยุวกาชาด ทุกชั้นเรียน 3 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ (กระทรวง ศึกษาธิการ , 2491)

หลักสูตรวิชาพลศึกษาสำหรับโรงเรียนเกษตรกรรมกำหนด เวลาเรียน 3 ปี ต้องเรียนทุกชั้นปี สัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง และโรงเรียน สตรีการช่างชั้นต้นเรียน 2 ปี และโรงเรียนสตรีการช่างชั้นกลางเรียน 3 ปี เรียนทุกชั้นปีสัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง

ปี พ.ศ. 2493 มีหลักสูตรวิชาพลศึกษาสำหรับโรงเรียน มัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายเรียนวิชาพลศึกษาและลูกเสือ

หรือยูวากาซาด ทุกชั้นปี เรียน 2 ชั่วโมงต่อสัปดาห์
(กระทรวงศึกษาธิการ, 2593)

ปี พ.ศ. 2502 มีหลักสูตรสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาปรับปรุงใหม่, ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 4 กำหนดให้เรียนวิชาพลานามัยสัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง (สุขศึกษาและพลศึกษา) กิจกรรมที่กำหนดได้แก่ การเล่นง่ายๆ เช่น ูกินหาง การเล่นที่ใช้จังหวะทำท่า ยืดหยุ่นง่ายๆและการเล่นวงประเภทต่างๆ สำหรับประถมปีที่ 1 - 2 และการเล่นเบ็ดเตล็ดการเล่นที่นำไปสู่กีฬาใหญ่ การเล่นที่ใช้จังหวะง่ายๆ การเล่นยืดหยุ่นและท่าที่ทดสอบสมรรถภาพของตนเองและการเล่นกีฬาประเภทต่างๆ สำหรับประถมปีที่ 3 - 4 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2502)

ปี พ.ศ. 2503 มีหลักสูตรวิชาพลศึกษาสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นเรียกว่า หลักสูตรวิชาพลานามัยโดยรวมวิชาพลศึกษากับวิชาสุขศึกษา เวลาเรียนสัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง และสัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง และไม่มีวิชาพลานามัยในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ปี พ.ศ. 2510 มีหลักสูตรวิชาพลศึกษาสำหรับโรงเรียนมัธยมแบบประสมซึ่งเป็นโรงเรียนอยู่ในโครงการพัฒนาการศึกษาได้รับความร่วมมือจากประเทศแคนาดา จำนวน 20 โรงเรียน กิจกรรมที่ต้องเรียนเป็นกีฬาทั้งหมดแต่สามารถเลือกวิชาทดแทนได้รวมทั้งวิชาเลือกเวลาเรียน 2 คาบต่อสัปดาห์

ในปี พ.ศ. 2518 หลักสูตรวิชาพลานามัยสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย กำหนดให้มีการเรียนวิชาพลานามัย (พลศึกษารวมสุขศึกษา) เป็นวิชาบังคับ 4 หน่วยกิต และเป็นวิชาเลือกในหมวดพลานามัยไม่เกิน 12 หน่วยกิต อัตราเรียนพลศึกษากับสุขศึกษา 1 หน่วยกิต ต่อ 2 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ตลอดภาคเรียน

ในปี พ.ศ. 2521 หลักสูตรวิชาพลศึกษา สำหรับโรงเรียน ประถมศึกษาแบ่งระบบการศึกษาเป็น 6 : 3 : 3 โดยระดับประถมศึกษา แบ่งเป็นระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 2 , 3 - 4 และ 5 - 6 เรียนกิจกรรมเหมือนกันตามระดับที่แบ่งไว้

ในปีเดียวกันมีหลักสูตรวิชาพลศึกษาจัดอยู่ในกลุ่มสร้าง เสริมบุคลิกภาพสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นเรียน 2 คาบ ต่อสัปดาห์ โดยกำหนดให้เรียนดังนี้ มัธยมศึกษาปีที่ 1 เรียนยืดหยุ่น เทเบิลเทนนิส มัธยมศึกษาปีที่ 2 เรียนกรีฑาและกระบี่ และ มัธยมศึกษาปีที่ 3 เรียนบาสเกตบอลและตะกร้อ

ในปี พ.ศ. 2524 มีหลักสูตรวิชาพลศึกษาสำหรับโรงเรียน มัธยมศึกษาตอนปลายแบ่งเป็นกลุ่มวิชาบังคับให้เลือกภาคเรียนละ 1 วิชา ทุกภาคเรียนและในกลุ่มวิชาเลือกได้อีก ส่วนใหญ่เป็น กิจกรรมกีฬา

วิธีการจัดการเรียนรู้

หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองได้จัดวิชาพลศึกษาตาม หลักสูตรวิชาพลศึกษา พ.ศ. 2471 ครูพลศึกษามีมากขึ้น การเรียน การสอนโดยครูพลศึกษาเป็นรูปแบบมากขึ้นตามลำดับ

ในชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษาให้เรียนวิชาลูกเสือ โดยนำกิจกรรมพลศึกษามาใช้การเรียนรู้คือ ระเบียบแถว ดัดกาย ยิมนาสติก แต่นักเรียนหญิงให้เรียนการเรือนแทน และมีการเรียนรู้ วิชาพลศึกษาในโรงเรียนอาชีวศึกษา

การสอนในโรงเรียนประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย ยังคงไม่เปลี่ยนแปลงกิจกรรมพลศึกษาจัดให้เหมาะสมตามเพศวัย และอายุของนักเรียนด้วยกิจกรรมพลศึกษาส่วนใหญ่ ได้แก่ กาย บริหารแบบมือเปล่าและแบบใช้อุปกรณ์ซึ่งใช้ทำราชนาวิและกีฬา

เพิ่มขึ้นหลายประเภท คือ เทนนิส ห่วงยางข้ามตาข่ายและ กีฬาพื้นเมือง เป็นต้น ต่อมาเพิ่มให้เรียนวิชาลูกเสือหรือยุวกาชาดในโรงเรียน และให้เรียนวิชาพลศึกษาในโรงเรียนอาชีวศึกษาเกษตรกรรมและการช่างด้วย

ต่อมาในปี พ.ศ. 2503 การเรียนรัฐวิชาพลศึกษาเปลี่ยนเป็นวิชาพลานามัย (พลศึกษาและสุขศึกษา) เรียน 3 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ในระดับประถมศึกษาและเรียน 2 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ในระดับประถมศึกษาปลายและมัธยมต้น (มัธยมปลายไม่มีการเรียนการสอน) มีกิจกรรมพลศึกษากำหนดให้เรียนมากมาย เช่น การเล่นที่ใช้จังหวะหรือดนตรีประกอบ กายบริหาร ฟ้อนรำ รำวง เป็นต้น การทรงตัว การเล่นฝึกความคล่องแคล่วว่องไว ยืดหยุ่น หีบกระโดดราวคู้ กระโดดเชือก ฯลฯ และกีฬาที่เป็นการเล่นที่ฝึกให้เกิดทักษะเพื่อนำไปสู่กีฬาใหญ่และการเล่นกีฬาใหญ่ เช่น แบดมินตัน ปิงปอง วอลเลย์บอล ฟุตบอล ฯลฯ ตามความเหมาะสมและวิชากรีฑา

ในปี พ.ศ. 2510 มีการสอนวิชาพลศึกษาในโรงเรียนมัธยมแบบประสมซึ่งได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลแคนาดาให้เรียนวิชาพลศึกษาภาคเรียนละ 1 กิจกรรม (ปีละ 3 กิจกรรม เรียนสัปดาห์ละ 2 คาบ ส่วนวิชาเลือกให้เรียนสัปดาห์ละ 2 คาบ โดยเลือกเรียนตามกำหนดไว้ในแต่ละชั้นปี)

ปรากฏว่าในปี พ.ศ. 2518 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปลายได้เรียนวิชาพลศึกษาตามหลักสูตรหมวดวิชาพลานามัยประโยคมัธยมศึกษาตอนปลายฉบับปี พ.ศ. 2518 รวมทั้งโรงเรียนอาชีวศึกษาสาขาต่างๆ ด้วย กำหนดให้เรียนวิชาพลศึกษาสัปดาห์ละ 1 คาบ และสามารถเลือกเรียนได้อีกไม่เกิน 3 คาบต่อภาคเรียน เช่นเดียวกับหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2524 แต่มีรายวิชาบังคับให้เลือกถึง 19 วิชา เลือกเรียน รายวิชาและเลือกเรียนในกลุ่มวิชา

เลือกอีกรายวิชาละ 2 คาบต่อสัปดาห์

สำหรับการเรียนการสอนจะดีขึ้นเป็นลำดับ กล่าวคือ การเรียนรู้ทางกิจกรรมพลศึกษาในโรงเรียนมีตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงมัธยมศึกษาตอนปลายทั้งสายสามัญและวิสามัญ แต่เดิมจะเน้นทักษะกีฬาเท่านั้นหรือการแข่งขันในปัจจุบันการวัดผลกิจกรรมพลศึกษาควรจัดในเรื่องต่อไปนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2529)

1. วัดความรู้และความเข้าใจทางพลศึกษา
2. วัดทักษะทางกีฬาและสมรรถภาพทางกาย
3. วัดพฤติกรรมและคุณธรรม
4. วัดพฤติกรรมทางเจตคติ

วิธีการวัดผลวิชาพลศึกษาเบื้องต้นทักษะทั้ง 5 ประการ มีวิธีการวัดผลที่จะทำได้หลายวิธีกล่าว คือ

1. การวัดโดยการให้ปฏิบัติ
2. การวัดผลโดยการขาดสอบข้อเขียน
3. การวัดโดยใช้เครื่องมือ
4. การวัดโดยการสอบปากเปล่าหรือสัมภาษณ์
5. การวัดโดยการสังเกต

ลักษณะของกลุ่มผู้เรียน นักเรียนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น บางช่วงเวลามีนักเรียนชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษาสายวิสามัญ กำหนดให้เรียนวิชาพลศึกษาเป็นวิชาบังคับรวมทั้ง นักเรียนมัธยมศึกษาสายอาชีพศึกษาและนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ลักษณะของกลุ่มผู้สอน ครูสอนวิชาสามัญทั่วไปแต่สนใจหรือเคยเป็นนักกีฬาเข้าอบรมนอกเวลาราชการที่สโมสรกายบริหารสามัคยาจารย์สมาคม ต่อมาจึงมีโรงเรียนพลศึกษากลางและโรงเรียนฝึกหัดครูพลศึกษานามัย ผลิตครูพลศึกษาให้มีจำนวนมากขึ้น

การกีฬากับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของการศึกษา นอกระบบ

นโยบายและแผนส่งเสริมการเรียนรู้ทางการกีฬา

รัฐบาลพันเอกพระยาพหลพลพยุหเสนา รัฐบาลมีความต้องการให้ชาวไทยทุกคนได้เรียนรู้วิชาทหารจึงทำให้วิชาทหารได้เข้ามามีบทบาทอยู่ในสถานศึกษาในขณะนั้น 2 ลักษณะ คือ ในกิจการลูกเสือและในกิจการยุวชนทหาร

รัฐบาลหลังกรณี 14 ตุลาคม 2516 รัฐบาลทุกชุดได้ให้ความสำคัญของการพัฒนาเด็ก และเยาวชน โดยมีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องนโยบายเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2516 โดยมีเป้าหมายในการพัฒนาเยาวชนและแนวทางการดำเนินงานเกี่ยวกับให้เยาวชนมีสุขภาพอนามัยที่สมบูรณ์ทั้งทางกายและทางใจ โดยจัดให้มีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจอันเหมาะสมในท้องถิ่นที่อยู่อย่างเพียงพอ ส่งเสริมการกีฬาของเยาวชนและส่งเสริมให้เยาวชนมีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ เป็นต้น

คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาเยาวชน และคณะกรรมการการบริหารและประสานงานเยาวชนแห่งชาติจัดทำแผนพัฒนาเยาวชนระยะยาว 20 ปี กำหนด “เด็ก” หมายถึง ผู้มีอายุ 0 - 14 ปี และ “เยาวชน” หมายถึง ผู้มีอายุระหว่าง 15 - 25 ปี ซึ่งสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 กล่าวว่า การศึกษาเป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอดชีวิต ทั้งในรูปการจัดในระบบโรงเรียนนอกระบบโรงเรียนและตามอัธยาศัย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2524)

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 เน้นการศึกษาตลอดชีวิตทั้งในและนอกระบบโรงเรียน

หน่วยงานที่รับผิดชอบ หน่วยงานของรัฐที่จัดการศึกษานอก

โรงเรียนสำหรับเยาวชน กรมการศึกษานอกโรงเรียนมีกลุ่มเป้าหมาย อายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป มีศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนประจำภาค 4 แห่ง ที่จังหวัดอุบลราชธานี ลำปาง สงขลา และราชบุรี ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด 24 แห่ง

กระทรวงศึกษาธิการ มีศูนย์ต่อเนื่องในการศึกษารับผู้จบระดับประถมศึกษารับเยาวชนต่อไปอายุ 15 ปีขึ้นไป ร่วมด้วยกรมอาชีวศึกษา กรมการศาสนา กรมศิลปากร กรมพลศึกษา กรมการฝึกหัดครู และกรมสามัญศึกษา

กรมพลศึกษา มีกองพลศึกษาหรือกองกายบริหารจัดทำตำราและกติกากีฬาต่างๆ เผยแพร่ความรู้ไปสู่นักเรียน นักศึกษา และประชาชนทั่วไป และเปิดอบรมนักเรียน ครู และผู้สนใจทางกองการกีฬา ส่วนกองกีฬามีหน้าที่ควบคุมและจัดการแข่งขันกีฬาระหว่างนักเรียน และระหว่างประชาชนคัดเลือกนักกีฬาไปแข่งขันต่างประเทศจัดทำกติกากีฬา ฝึกพลเมืองให้มีไหวพริบว่องไว ร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์ มีน้ำใจเป็นนักกีฬา

กระทรวงมหาดไทยจัดการศึกษานอกโรงเรียนทางอ้อมเยาวชนชายหญิงในชนบท อายุระหว่าง 14 - 20 ปี ผู้ต้องขังที่ไม่ได้เรียนหนังสือร่วมด้วยกรมการพัฒนาชุมชน กรมแรงงาน กรมราชทัณฑ์ และกรมประชาสัมพันธ์ สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท องค์การบริหารส่วนจังหวัด กรุงเทพมหานคร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงยุติธรรม กระทรวงกลาโหม สำนักนายกรัฐมนตรี ทบวงมหาวิทยาลัย กระทรวงอุตสาหกรรม กองบัญชาการทหารสูงสุด กองทัพบก กองทัพเรือ และกองทัพอากาศ เป็นต้น

หน่วยงานของเอกชน

สมาคมกีฬาและสโมสรมกีฬาสมัครเล่นจัดอบรมกีฬาบางประเภทให้แก่ผู้สนใจ และรวบรวมทั้งสมาชิกและมีวารสารรายเดือนชื่อวิทยากร เป็นวารสารวิชาการนี้ให้ความรู้ทางวิชาการด้านพลศึกษาและกีฬาอย่างมากในขณะนั้น

สมาคมวิชาชีพก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2506 คือ สมาคมสุขศึกษาพลศึกษา และสันตนาการแห่งประเทศไทยเป็นสมาคมทางวิชาการไม่เกี่ยวข้องกับการเมือง ส่งเสริมและเผยแพร่วิชาการทางสุขศึกษาพลศึกษาและสันตนาการ ศึกษาและวิจัยทางด้านนี้และเป็นศูนย์กลางติดต่อและร่วมมือกับองค์การและสมาคมที่มีวัตถุประสงค์คล้ายกันทั้งในและนอกประเทศ เมื่อมีสมาคมวิชาชีพ สมาชิก และผู้สนใจทั่วไปจะได้รับความรู้จากวารสารสุขศึกษา พลศึกษาและสันตนาการออกทุกปี เดือน และสมาคมจัดประชุมวิชาการเป็นประจำทุกปี ปีละ 1 ครั้ง

สมาคมผู้บำเพ็ญประโยชน์ประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่ออบรมเยาวชนสตรีให้เป็นพลเมืองดีให้การศึกษาแก่เยาวชนสตรีและส่งเสริมการเป็นมิตรที่ดีต่อกัน

ยุวกาชาดนอกโรงเรียน มีวัตถุประสงค์เพื่อฝึกอบรมสมาชิกให้ใช้เวลาว่างให้บริการสังคมตามความสามารถเผยแพร่อุดมคติของกาชาดและยุวกาชาดรู้จักและเข้าใจปัญหาต่างๆ และศึกษาวิชาชีพตามความถนัด

ส่วนลูกเสือชาวบ้านมีแนวคิดสนับสนุนเยาวชนนอกระบบโรงเรียน เพื่อสร้างเยาวชนให้มีระเบียบวินัยแบบลูกเสือ

นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานของรัฐ (ประมาณ 50 แห่ง) จัดโครงการศึกษานอกโรงเรียนประมาณ 380 โครงการ หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ (10 แห่ง) จัดโครงการประมาณ 20 โครงการ หน่วยงาน

เอกชน สมาคมและมูลนิธิ (50 แห่ง) จัดโครงการประมาณ 250 โครงการ สถานศึกษาของเอกชนจัดโครงการศึกษาประเภทต่างๆ อีกประมาณ 290 โครงการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2524)

มาตรฐานการเรียนรู้ มาตรฐานการสอบข้อเขียนและปฏิบัติตามเกณฑ์การวัดผลในระบบโรงเรียน

การประเมินผลการเรียนรู้ ปรากฏว่าวิชาพลศึกษาเริ่มมีการวัด และประเมินผลทักษะปฏิบัติดีขึ้นโดยลำดับ

การสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการเรียนรู้ ต้องอาศัยความร่วมมือจาก หน่วยงานของกระทรวง ทบวง กรมต่างๆ ภาคเอกชน และบุคลากรทางการกีฬาและการออกกำลังกาย

หลักสูตรและวิธีการจัดการเรียนรู้

สโมสรหรือสมาคมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับภารกิจกีฬาในที่นี้คือ สมาคมมวย.เอ็ม.ซี.เอ ซึ่งได้รับการรับรองอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 18 สิงหาคม พ.ศ. 2475 (เข้ามาในประเทศไทย พ.ศ. 2435) สมาคมนี้ให้บริการสมาชิกซึ่งเป็นส่วนใหญ่เป็นนักเรียนและเยาวชนในด้านการศึกษา ศิลธรรมจรรยา และสุขภาพอนามัย โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดังนี้

ก. โครงการปรับปรุงสมรรถภาพบริการสมาชิกด้วยเกมต่างๆ และกีฬา เช่น ปิงปอง เทนนิส แบดมินตัน บาสเกตบอล ยกน้ำหนัก เต้นรำ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน

ข. โครงการนอกสถานที่ที่มีการเดินทางไกล ค่ายพักแรมและทัศนศึกษานอกสถานที่ ทั้งยังส่งกีฬาฟุตบอลและกีฬาอื่นๆ ออกไปร่วมแข่งขันและยังจัดบริการด้านนันทนาการอีกด้วย

กรมพลศึกษามอบให้กองและแผนกต่างๆ ได้จัดโครงการฝึก

อบรมให้ความรู้ทางด้านพลศึกษาและการกีฬาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอตลอดจนการอบรมกรรมการผู้ตัดสินกีฬาประเภทต่างๆ ขึ้นหลายครั้ง

กรมการศึกษานอกโรงเรียนกำหนดให้ความรู้สามัญสำหรับเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตหรือการศึกษาประเภทที่มีแบบแผนรับผู้เข้าศึกษาตั้งแต่อายุ 15 ปีขึ้นไป แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1) การศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญหรือการศึกษาผู้ใหญ่ จัดให้กับเยาวชนอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไปใช้เวลาในการศึกษาแน่นอนเทียบกับการศึกษาในระบบโรงเรียนได้ใช้เวลาตั้งแต่ประถมต้นถึงมัธยมต้น 4 ปี และมีมัธยมปลายอีก 2 ปี รวมเป็น 6 ปี

2) การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ คือ การจัดการศึกษาที่ถือได้ว่าเป็นองค์ประกอบในการพัฒนาตัวบุคคลและเศรษฐกิจสังคมของชุมชน ได้แก่ การสอน อ่าน เขียน และเรียนเลข เพื่อเสริมสร้างแนวคิดเกี่ยวกับการปรับปรุง และพัฒนาทักษะในการประกอบอาชีพให้สอดคล้องกับสภาพของสังคมแต่ละแห่งโดยสอดแทรกวิชาภาษาไทย วิชาประสบการณ์ชีวิตในระดับประถมปลาย และมัธยมต้นใช้เวลาศึกษา ตั้งแต่ประถมต้นถึงมัธยมต้น 3 ปีครึ่งและมีมัธยมปลาย 2 ปี รวมเป็น 5 ปีครึ่ง มีทั้งประเภทไม่มีชั้นเรียนและมีชั้นเรียนตามรูปภาพทั่วไป

วิธีการจัดการเรียนรู้ กำหนดให้เยาวชนอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป ซึ่งมีทั้งนักเรียนในระบบและนอกระบบเข้าเรียนรู้ต้องเข้าเรียนตั้งแต่ประถมศึกษาจนถึงมัธยมทั้งสายสามัญและสายวิสามัญ

ตามการศึกษานอกโรงเรียนจัดดำเนินการโครงการอย่างทั่วถึงทั้งในส่วนกลาง และส่วนภูมิภาคโดยทางการศึกษานอกโรงเรียนได้รับความร่วมมืออย่างดีจากหน่วยงานอื่นร่วมกันจัดด้วย เช่น ร่วมมือกับ กรมราชทัณฑ์ องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น / จังหวัด

กองทัพบก และกระทรวง ทบวง กรมอื่นๆ ด้วย

ลักษณะของกลุ่มผู้เรียน เยาวชนเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี และกลุ่มเยาวชนอายุตั้งแต่ 15 - 25 ปี และไม่เคยเข้าในระบบโรงเรียนมาก่อนหรือเรียนจบไม่เกินกว่าการศึกษาภาคบังคับ กลุ่มเป้าหมายผู้เข้ารับบริการและพื้นที่ศึกษาที่การจัดไม่แน่นอนเคลื่อนย้ายไปตามความเหมาะสม

ลักษณะของกลุ่มผู้สอน ครูสามัญหรือครูพลศึกษาในระบบโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นข้าราชการประจำของโรงเรียนหรือหน่วยงานที่อยู่ใกล้

กีฬากับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของการศึกษาตามอัธยาศัย

นโยบายและแผนส่งเสริมการเรียนรู้ทางการกีฬา

รัฐบาลพันเอกพระยาพหลพลพยุหเสนา ได้กล่าวถึง นโยบายการบริหารประเทศต่อสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ 24 กันยายน 2477 ความว่า (รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร, 2477)

“.....จะบำรุงพลศึกษาหาทางให้ประชาชนได้มีโอกาสบำรุงกำลังกาย กำลังใจ และกำลังความคิดทั้งจะได้จัดหาสถานที่และอุปกรณ์การกีฬาต่างๆ ได้สำหรับกรณี ทั้งนี้เพื่ออบรมวินัยการเป็นนักกีฬาและสามัคคีกัน”

สมัยนี้จึงมีแหล่งนันทนาการที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกีฬา และการออกกำลังกายชัดเจนขึ้นกล่าวคือ กรมพลศึกษาสร้างสนามกลางแจ้งและในร่มในโรงเรียน ส่วนเทศบาลสร้างสนามเด็กเล่นตามชุมชนต่างๆ สร้างสนามกีฬาในโรงเรียนเทศบาล เป็นต้น

รัฐบาลได้สนับสนุนการจัดแข่งขันกีฬานักเรียนประจำปี การแข่งขันกีฬาระหว่างกระทรวง ทบวง กรมต่างๆ การแข่งขันกีฬา

ประชาชนและรัฐบาลได้วางนโยบายการแข่งขันกีฬาระหว่างอำเภอ จังหวัดมีการฟื้นฟูกีฬาไทยและกีฬาพื้นเมืองขึ้นด้วย

ในปี พ.ศ. 2488 กรมพลศึกษาได้มีการเปลี่ยนแปลงการจัดการแข่งขันกีฬา ซึ่งแต่เดิมเคยเป็น ผู้จัดการแข่งขันต่างๆ แต่เพียงผู้เดียว กรมพลศึกษาได้มอบให้สมาคมกีฬาสมัครเล่นต่างๆ จัดการแข่งขันกีฬาต่างๆ แทน ส่วนกรมพลศึกษาจัดการแข่งขัน เฉพาะกีฬาที่ยังไม่มีสมาคมกีฬาจัดเพื่อปลูกฝังความสนใจและ กระจายไปยังประชาชนรวดเร็วขึ้น

ในปี พ.ศ. 2489 กรมพลศึกษาได้ร่วมมือกับรัฐบาลจัดการ เล่นกีฬาพื้นเมืองในงานรื่นเริงตามเทศกาลต่างๆ เช่น งานปีใหม่ งานสงกรานต์ที่ท้องสนามหลวง เป็นต้น และในปี พ.ศ. 2490 รัฐบาลได้จัดงบประมาณอุดหนุนจังหวัดเป็นปีแรกเพื่อส่งเสริมการ พลศึกษา และการกีฬาในส่วนภูมิภาค และมีการจัดตั้งคณะกรรมการโอลิมปิกแห่งประเทศไทยเพื่อให้การกีฬาสร้างสัมพันธ์ ไมตรีกับนานาประเทศ และได้รับการยอมรับอย่างเป็นทางการจาก คณะกรรมการโอลิมปิกสากล เมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2493 (กระทรวง ศึกษาธิการ, 2507) ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของวงการกีฬาไทย ที่ใช้กีฬาเป็นสื่อในการสร้างและกระชับสัมพันธ์ไมตรีระหว่างประเทศ

การประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2504 - 2509) เมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2504 และมีการ กำหนดนโยบายการศึกษาไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจนี้ด้วย และมี แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับแรก พ.ศ. 2504 - 2509 มี โครงการพลศึกษาและกีฬาปรากฏอยู่ 3 โครงการ ได้แก่ โครงการ จัดสร้างสนามกีฬาซานเมืองพระนคร - ธนบุรี โครงการส่งเสริม พลศึกษาส่วนภูมิภาคอยู่ในการดำเนินงานของกรมพลศึกษา และ โครงการส่งเสริมศีลธรรมจรรยาให้แก่เยาวชนของสำนักงานปลัด

กระทรวงศึกษาธิการ (สภาการศึกษาแห่งชาติ, 2505) ทำให้การพลศึกษาและการกีฬาที่มีสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกเพิ่มมากขึ้นทั้งสนามกีฬาในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัดรวมทั้งให้เยาวชนได้รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์จัดกิจกรรม กีฬาให้เป็นทางเลือกหนึ่งของกิจกรรมเยาวชน

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 เน้นการศึกษาตลอดชีวิต

หน่วยงานที่รับผิดชอบ ในระยะแรกหน่วยงานที่รับผิดชอบจะเป็นของรัฐบาลและเอกชนไม่กี่แห่ง เช่น กรมพลศึกษาจัดการแข่งขันกีฬาทุกระดับ จัดทำเอกสารทางวิชาการ และกติกากีฬาประเภทต่างๆ จัดให้มีสนามกีฬาในสถานศึกษา เทศบาลนครกรุงเทพฯ ได้จัดตั้งหน่วยงานส่งเสริมกีฬาประชาชนและเยาวชนทำหน้าที่ให้บริการประชาชนและเยาวชนชาย และหญิงให้มีโอกาสใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์และจัดการแข่งขันกีฬาไทยและกีฬาสากลแบ่งการแข่งขันเป็น 3 ประเภท คือ ประเภทนักเรียน ประเภทเยาวชน และประเภทประชาชนต่อมามีบริการสังคมที่เอื้อต่อการศึกษาแบบอัยาศัย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2524)

เทศบาลนครกรุงเทพฯ ได้จัดตั้งหน่วยงานส่งเสริมกีฬาประชาชนและเยาวชนทำหน้าที่ให้บริการประชาชน และเยาวชน และหญิงให้มีโอกาสใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และจัดการแข่งขันกีฬาไทยและกีฬาสากลแบ่งการแข่งขันเป็น 3 ประเภท คือ ประเภทนักเรียน ประเภทเยาวชน และประเภทประชาชน

ต่อมามีบริการสังคมทางการกีฬาที่เอื้อต่อการศึกษาแบบอัยาศัยมากยิ่งขึ้นแบ่งได้ 2 ประเภท ได้แก่ (ภาคผนวก ง)

ก. บริการเกี่ยวกับนันทนาการ หมายถึง บริการที่เกี่ยวข้อง หรือสนับสนุนกิจกรรมการใช้เวลาว่างเพื่อความสนุกสนานและ เป็นการพักผ่อนหย่อนใจ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2524)

1. ห้องสมุดประชาชนและที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำ หมู่บ้าน ซึ่งห้องสมุดประชาชนยังให้บริการเด็ก เยาวชน และ ประชาชนไม่แพ้หลายนัก เด็ก เยาวชน และประชาชนได้รับ ประโยชน์พอสมควรจากที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านแล้วมัก เล่าต่อๆ กันไป

2. สวนสาธารณะในกรุงเทพและต่างจังหวัดและสวน สุขภาพ เด็ก เยาวชนและประชาชนจะไปใช้ประโยชน์เป็นที่พักผ่อน หย่อนใจและออกกำลังกาย โดยเฉพาะเดิน - วิ่ง ขี่จักรยาน รำมวย จีน เต้นแอโรบิคและกีฬาประเภทต่างๆ

ข. กิจกรรมทางการกีฬา

การกีฬาเพื่อการศึกษาตามแบบอธยาศัยที่มุ่งประเด็นเพื่อใช้ การกีฬาเป็นสื่อในการพัฒนาสุขภาพอนามัยและจิตใจรวมทั้ง ประโยชน์ในการใช้เวลาว่างของเด็กและเยาวชน และเป็นการพักผ่อนหย่อนใจไปด้วย

องค์การส่งเสริมการกีฬา (อ.ส.ม.ท.) สำนักงานรัฐมนตรีจัดทำขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2507 ทำหน้าที่สำคัญส่งเสริมและเผยแพร่การกีฬา แก่ประชาชน งานที่ทำ ได้แก่ งานส่งเสริมงานศูนย์วิทยาศาสตร์ การกีฬา งานศูนย์กีฬาในร่ม และเผยแพร่ชักจูงให้ประชาชนเห็น ประโยชน์ และเกิดความนิยมการกีฬา ฯลฯ ดังนั้นการใช้จ่าย งบประมาณส่วนใหญ่นำไปใช้ในการส่งเสริมการกีฬา เช่น อุดหนุนให้อำเภอ หรือกิ่งอำเภอให้จังหวัดส่งเสริมกีฬาจังหวัดและกีฬาเขต อุดหนุน สมาคมกีฬาสมัครเล่นแห่งประเทศไทย เป็นต้น

กรมพลศึกษา กระทรวงศึกษาธิการได้ส่งเสริมและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการพลศึกษา สุขศึกษา สวัสดิศึกษา และนันทนาการ แก่เด็ก และเยาวชน ในด้านงานส่งเสริมกีฬาในโรงเรียนและกีฬาสำหรับประชาชนจึงได้จัดการแข่งขันกีฬา - กรีฑา นักเรียน นักศึกษา และคนพิการ ให้คำแนะนำและฝึกสอนเกี่ยวกับการ เล่นกีฬา กติกา การแข่งขัน พร้อมทั้งดูแลกรีฑาสถานแห่งชาติเกี่ยวกับการซ่อมบำรุงรักษาสถานที่อำนวยความสะดวกในการจัดการแข่งขันในรอบปีหนึ่งมีการแข่งขันประมาณ 2,000 ครั้ง และกรมพลศึกษา ยังจัดการงบประมาณให้แก่แต่ละจังหวัดเพื่อปรับปรุงสนามกีฬาจังหวัด

สมาคมกีฬาสมัครเล่นแห่งประเทศไทยในขณะนั้นมีอยู่ประมาณ 56 สมาคม แต่สมาคมที่องค์การส่งเสริมการกีฬาให้การสนับสนุนมีอยู่ทั้งสิ้น 23 สมาคม คือ สมาคมกรีฑา สมาคมแบดมินตัน สมาคมบาสเกตบอล สมาคมยิงธนู สมาคมโบว์ลิ่ง สมาคมมวยสากล สมาคมจักรยาน สมาคมฟันดาบ สมาคมฟุตบอล สมาคมยิมนาสติก สมาคมฮอกกี้ สมาคมยูโด สมาคมลอนเทนนิส สมาคมรักบี้ฟุตบอล สมาคมวอลเลย์บอล สมาคมยกน้ำหนัก สมาคมมวยปล้ำ และสมาคมเรือใบ ซึ่งส่งเสริมกีฬาในการ ฝึกซ้อมและแข่งขันจัดหานักกีฬาและส่งทีมเข้าแข่งขัน การดำเนินงานของสมาคมกีฬาสมัครเล่นต่างมีปัญหา มากมายตั้งแต่สถานที่จัดตั้งสมาคม เจ้าหน้าที่ดำเนินงานประจำไม่มีการฝึกสอนการเดินทาง การจัดการ ฯลฯ กรรมการส่วนใหญ่เป็นข้าราชการ เจ้าหน้าที่เป็นอาสาสมัครจึงไม่ค่อยมีผู้ทำงานอย่างจริงจังต้องอาศัยงบประมาณอุดหนุน มีสมาคมกีฬาที่มีรายได้ดี คือ สมาคมฟุตบอลสมัครเล่นแห่งประเทศไทย

สโมสรกีฬาซึ่งส่วนใหญ่เป็นขององค์การหน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ และธนาคารจึงเป็นที่รวมของสมาชิกในหน่วยงานนั้น หรือลูกหลานสมาชิกที่จะเล่นกีฬาต่างๆ เล่นกีฬาเพื่อสุขภาพและ

ความสามัคคีของมวลสมาชิกเมื่อเล่นแก๊งขึ้นจึงจัดการแข่งขันระหว่างสโมสรหรือประชาชน สโมสรส่วนใหญ่มีเงินของสมาชิกและหน่วยงานอุดหนุน บางสโมสรลงทุนจ้างโค้ชมาสอนอย่างจริงจังและมีชื่อเสียง ได้แก่ สโมสรทหารอากาศ สโมสรราชประชา สโมสรธนาคารกรุงเทพฯ เป็นต้น

บริการที่จัดโดยบริษัทเอกชนการดำเนินงานเหมือนสโมสรกีฬา แต่จัดโดยบริษัทเอกชนเป็นการ ส่งเสริมกีฬาภายในให้แก่พนักงาน และส่งไปแข่งขันเชื่อมสามัคคีภายนอกบริษัท ซึ่งมักจะหวังประโยชน์ในการโฆษณาไปด้วย บริการของเอกชนที่เสนอให้บางแห่งในรูปของการสอนกีฬาต่างๆ หรือให้บริการเช่าสนามกีฬา สำหรับเล่นกีฬา เช่น สนามเทนนิส สนามแบดมินตัน สนามกอล์ฟ เป็นต้น

สื่อมวลชน หมายถึง วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ ภาพยนตร์ หนังสือพิมพ์ และสิ่งพิมพ์เป็นขบวนการที่มีประสิทธิภาพในการให้การศึกษาตามอัธยาศัยแก่เด็ก และเยาวชน มีทั้งข้อดีและข้อเสียต่อการเรียนรู้และการพัฒนาความคิดของกลุ่มเด็ก และเยาวชนซึ่งเป็นกลุ่มที่รับบริการของสื่อมวลชนมากกว่ากลุ่มอายุอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโทรทัศน์ประมาณ 86.61% ซึ่งสื่อมวลชนมี 2 ประเภทคือ สื่อมวลชนที่ รัฐเป็นเจ้าของ เช่น สถานีวิทยุและโทรทัศน์เป็นของหน่วยงานกระทรวงกลาโหม กรมประชาสัมพันธ์ องค์การสื่อสารมวลชน และกองทัพบก และสื่อมวลชนที่เอกชนเป็นเจ้าของ ประเภทหนังสือพิมพ์และสิ่งพิมพ์ หนังสือพิมพ์ นิตยสารและวารสารทางการกีฬามีมากขึ้น

มาตรฐานการเรียนรู้ ไม่กำหนดขึ้นอยู่กับกลุ่มบุคคลที่สนใจและความพึงพอใจของผู้เข้าร่วม

การประเมินผลการเรียนรู้ ไม่กำหนดขึ้นอยู่กับกลุ่มบุคคล

ที่สนใจและความพึงพอใจของผู้เข้าร่วม

การสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการเรียนรู้ เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่เป็นสถานที่ เช่น ศูนย์กีฬา สนามกีฬา สวนสุขภาพ สวนสาธารณะ ห้องสมุดประชาชน ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน และเป็นคณะบุคคลหรือบุคคลที่มีความรู้ประสบการณ์ทางการกีฬาและออกกำลังกาย

หลักสูตรและวิธีการจัดการเรียนรู้

สมาคมกีฬาสมัครเล่นและสโมสรมกีฬากีฬาจัดการแข่งขันกีฬาประชาชนและจัดสอนกีฬาเฉพาะประเภทแก่สมาชิกและบุคคลทั่วไป

สมาคมอาจารย์สมาคม จัดการอบรมกีฬาบางประเภทให้แก่ผู้สนใจและครูรวมทั้งสมาชิกด้วยนอกจากนี้ได้ออกวารสารรายเดือนชื่อ “วิทยากรย์” เป็นวารสารวิชาการที่ให้ความรู้ทางด้านพลศึกษาและกีฬาอย่างมาก

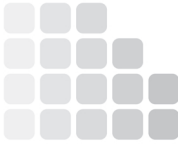
กรมพลศึกษาโดยกองกีฬาทำหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการแข่งขันควบคุมกีฬานักเรียนและกีฬาประชาชนคัดเลือกตัวนักกีฬาไปแข่งขันต่างประเทศ จัดทำกติกากีฬาต่างๆ เพื่อเผยแพร่ความรู้ทางการกีฬาแก่ประชาชนทั่วไปด้วย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2487) กองกีฬาได้จัดการแข่งขันกีฬาประจำปีเป็นครั้งแรก พ.ศ. 2477 และต่อมามีปี 2479 ได้จัดการแข่งขันกรีฑานักเรียนและประชาชนที่ท้องสนามหลวง

เทศบาลได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ. 2476 ได้กำหนดไว้ในข้อ 5 มาตรา 52 ว่า “.....เทศบาลมีอำนาจหน้าที่ที่จะต้องจัดให้มีและบำรุงสถานที่สาธารณะสำหรับกีฬาและพลศึกษา” (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 51, 2477) จึงทำให้มีสนามกีฬาในโรงเรียนเทศบาล และมีสนามเด็ก

เล่นตามชุมชนทั่วไป เช่น สนามเด็กเล่นที่เชิงสะพานพระพุทธยอดฟ้าและฝั่งธนบุรีทำให้ประชาชนได้มีสถานที่ออกกำลังกายและพักผ่อนหย่อนใจได้

ลักษณะของกลุ่มผู้เรียน เด็ก เยาวชน และประชาชนที่มีความสนใจในการแสวงหาความรู้และการพักผ่อนหย่อนใจ

ลักษณะของกลุ่มผู้สอน ครูพลศึกษา นักพลศึกษา และบุคลากรทางการกีฬาและการออกกำลังกาย

บทที่ 4

การกีฬากับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบัน

นับตั้งแต่ พ.ศ. 2530 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบันนับว่าเป็นภาวะที่ประเทศไทยต้องประสบกับความรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจสูงสุด และตกต่ำสุดตั้งแต่ พ.ศ. 2538 เป็นต้นมา การพัฒนาประเทศและสุขภาพอนามัยของประชาชนยังคงเป็นสิ่งสำคัญอยู่เสมอ ประกอบกับการมีวิทยาการใหม่ๆ เกิดขึ้นมากทั้งทางการศึกษาและการกีฬา

ในสมัยปัจจุบันมีการกำหนดแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2535 และ พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และมีแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2531 - 2539) และปัจจุบันแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2545 - 2549) นอกจากนี้ยังมีมติคณะรัฐมนตรีอีกหลายครั้งเกี่ยวกับการส่งเสริมการออกกำลังกายและการกีฬา

การกีฬากับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของการศึกษาใน ระบอบ

นโยบายและแผนส่งเสริมการเรียนรู้ทางการกีฬา

จากแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา และศิลปวัฒนธรรม ระยะที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534) กล่าวถึงนโยบายการศึกษาเพื่อพัฒนาพลานามัยดังนี้

“พัฒนาและจัดการศึกษาด้านพลานามัยทุกระดับ ทุกประเภทการศึกษาทั้งในและนอกระบบ โรงเรียนให้เยาวชน และประชาชน ตระหนักในความสำคัญของพลานามัยและโภชนาการ พร้อมทั้งดำเนินการประพฤติปฏิบัติและร่วมให้การสนับสนุนให้เป็น

ไปตามหลักวิชาการในด้านพลานามัย และโภชนาการเพื่อให้เยาวชน และประชาชนมีมาตรฐานสุขภาพ พลานามัย ทั้งกายและจิตสูงขึ้น” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2530)

รัฐบาลได้กำหนดมาตรการและวิธีดำเนินงานตามนโยบาย และเป้าหมายการศึกษาเพื่อพัฒนาพลานามัยในส่วนของพลศึกษา ไว้หลายประการดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2530)

..... 7. ส่งเสริมให้นักเรียน นักศึกษา และประชาชน ได้บริหารร่างกายในรูปแบบต่างๆ เช่น กายบริหาร เดิน ให้ได้เหงื่อ ฯลฯ ด้วยการกำหนดรูปแบบกิจกรรมให้ชัดเจนพร้อมทั้งสร้างสื่อที่ส่งเสริม เช่น เพลงประกอบกายบริหารในทำนองเพลงไทยเดิม ปรับปรุงจังหวะ กายบริหารและดำเนินการฝึกอบรม บุคลากรหลักเพื่อเผยแพร่ พร้อมๆ กับการส่งเสริมทางวิทยุ โทรทัศน์ และเสียงตามสาย

8. ดำเนินการติดตาม แนะนำ ส่งเสริม กระตุ้นเตือน กิจกรรมบริหารร่างกายของนักเรียน เยาวชน และประชาชนให้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา

9. ส่งเสริมประสานงานใช้ส่วนราชการและเอกชนสนับสนุน สถานศึกษา และชุมชนในเรื่องสถานที่อุปกรณ์ และบุคลากรในชั้น ที่ก่อให้เกิดกิจกรรมกีฬา และนันทนาการ

10. ส่งเสริมการเล่นกีฬาประเภทต่างๆ ตามวัย และความเหมาะสมกับสถานที่ทุกระดับและประเภทการศึกษารวมทั้งการเล่นกีฬาของเยาวชน และประชาชน

11. จัดให้มีการศึกษาและวิจัยมาตรฐานการเล่นกีฬา ประเภทต่างๆ ของเยาวชน เช่น การเล่นบาสเกตบอลของเด็ก ประถมศึกษาในเรื่องขนาดของสนาม ขนาดของลูกบอล และความสูงของแป้น ฯลฯ เพื่อส่งเสริมให้เยาวชนได้ฝึกการเล่นกีฬาตามความเหมาะสมกับวัย

12. ส่งเสริมการจัดการแข่งขันกีฬาเพื่อสร้างความสนใจ และยกระดับมาตรฐานความสามารถในเชิงกีฬาตั้งแต่ระดับโรงเรียน กลุ่มโรงเรียน ตำบล อำเภอ จังหวัด และระดับชาติ

13. ส่งเสริมสมาชิกขององค์กรหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐ และเอกชนได้ออกกำลังกายได้เล่นกีฬาและแข่งขันกีฬาโดยสม่ำเสมอ

14. พัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนการสอนในสถาบันผลิตครูพลศึกษา เน้นความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา ถ้ายทอดคุณธรรมและเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน

15. ส่งเสริมกิจกรรมต่างๆ เพื่อสร้างความตระหนักในความสำคัญของการเล่นกีฬา ความรู้ความเข้าใจในกติกา การดูกีฬา การเชียร์กีฬา เป็นต้น

16. ส่งเสริมเรื่องน้ำใจนักกีฬา นอกจากวิธีการส่งเสริมให้เล่นกีฬาจัดกิจกรรมอื่นๆ ที่มีผลต่อการสร้างน้ำใจนักกีฬา เช่น ส่งเสริมการเชียร์กีฬา การยกย่องสุภาพบุรุษนักกีฬา เป็นต้น

17. ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาทุกระดับจัดกิจกรรมกีฬาให้กับเยาวชน และประชาชนที่อยู่รอบๆ สถานศึกษา

18. ส่งเสริมสนับสนุนให้มีสนามกีฬาได้มาตรฐานระดับอำเภอทุกอำเภอ

19. จัดการศึกษาให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของพลานามัย สวัสดิรักษา การพักผ่อน นันทนาการ เป็นต้น

20. ส่งเสริมให้สถานศึกษาและส่วนราชการต่างๆ บริหารให้การจัดกิจกรรมกีฬาและนันทนาการแก่ท้องถิ่น ทั้งสถานที่อุปกรณ์ และบุคลากร.....

แผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา และศิลปวัฒนธรรม ระยะที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534) ของกระทรวงศึกษาธิการในส่วนที่เกี่ยวข้องแผนงานการศึกษาเพื่อพัฒนากีฬา นันทนาการ และพลานามัย

มีดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ , 2530)

วัตถุประสงค์มี 7 ข้อ

1. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียน นักศึกษา เยาวชน และประชาชน มีพละนาามัยที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ
2. เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรม ในวิชาสุขศึกษาให้บังเกิดประสิทธิผล
3. เพื่อส่งเสริมกายบริหาร การออกกำลังกาย และการเล่น กีฬาเพื่อสุขภาพ และความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา
4. เพื่อส่งเสริมการแข่งขันกีฬาระดับและประเภทต่างๆ สำหรับ นักเรียน นักศึกษา และประชาชนโดยทั่วไป
5. เพื่อส่งเสริมการเผยแพร่ความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติที่ดี และถูกต้องทางด้านกีฬาพละนาามัยและนันทนาการแก่นักเรียน นักศึกษา และประชาชน
6. เพื่อส่งเสริมการศึกษา ค้นคว้าวิจัยมาตรฐานการกีฬา ประเภทต่างๆ
7. เพื่อส่งเสริมให้ส่วนราชการ สถานศึกษา และหน่วยงาน เอกชนสนับสนุนกิจกรรมกีฬา และนันทนาการ

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2535

เนื่องจากได้ประกาศใช้แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 มาเป็นเวลานานถึง 15 ปี ในช่วงระยะเวลาเวลาดังกล่าว สภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง รวมทั้งความก้าวหน้าทาง วิทยาการ ต่างๆ ได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก จึงจำเป็นต้องมีการประกาศใช้ แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ด้วยความมุ่งหมายของการ จัดการศึกษา เป็นกระบวนการที่ทำให้มนุษย์สามารถพัฒนา

คุณภาพชีวิตของตนจึงเน้นการพัฒนาบุคคลใน 4 ด้านอย่างสมดุล และกลมกลืนกัน คือ ด้านปัญญา ด้านจิตใจ ด้านร่างกาย และ ด้านสังคม (ยงต์ ชุ่มจิต, 2542)

นอกจากนี้ยังกล่าวถึงในภาคเอกชน และชุมชนเพิ่มบทบาทในการจัดการศึกษาโดยรัฐต้องมีมาตรการจูงใจ สำหรับแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535 - 2539) ส่วนที่เกี่ยวข้องกับนโยบายและมาตรการด้านส่งเสริมการศึกษา ข้อ 2 มีดังนี้ “สนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเน้นในเรื่องความมีวินัย ความสามัคคี ความซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบ ความขยัน ความประหยัด ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และมีจิตสำนึกที่จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม อนุรักษ์ รักษาและฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมรวมทั้งสุขภาพพลานามัยสมบูรณ์” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2535) พร้อมทั้งกำหนดมาตรการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพลศึกษา คือ “.....4) ให้สถานศึกษาจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความเข้าใจในเรื่องสุขภาพพลานามัยและพฤติกรรมที่ถูกต้องเกี่ยวกับโภชนาการ การเล่นกีฬา การออกกำลังกาย การพักผ่อน การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ มีความเหมาะสมตามเพศและวัย และสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นมีสุขนิสัยที่ถูกต้องรวมทั้งจัดสิ่งอำนวยความสะดวกและกิจกรรมเพื่อสร้างเสริมสุขภาพ สมรรถภาพและบุคลิกภาพที่ดี.....” (สำนักคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2535)

แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 และ แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544)

สาระสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และแผนพัฒนาการศึกษา ฉบับที่ 8 มีเป้าหมายสูงสุดสอดคล้องกัน คือ คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาเพราะคนเป็นทั้งเหตุปัจจัยและผลลัพธ์ที่สำคัญที่สุดของการพัฒนาประเทศ ยุทธศาสตร์สำคัญในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ คือ แผนพัฒนาพื้นที่ (Area Function Participatron : AFP) เป็นการมุ่งเน้นเครือข่ายการประสานความร่วมมือจากทุกฝ่ายในพื้นที่ ที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษาทุกระดับและทุกประเภท และควรส่งเสริมให้ภาคเอกชนมีส่วนช่วยการจัดการศึกษามากขึ้น

นโยบายด้านการศึกษาของรัฐบาล นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภาวันพฤหัสบดีที่ 20 พฤศจิกายน 2540 ด้านการศึกษา ศาสนา และศิลปวัฒนธรรม ส่วนที่เกี่ยวกับด้านการกีฬา มีดังนี้ (สำนักเลขาธิการ คณะรัฐมนตรี, 2540)

.....2.6.4 ด้านการกีฬา

1) สนับสนุนเร่งรัดโครงการพัฒนาระบบสาธารณูปโภคสาธารณูปการที่เกี่ยวข้องให้ทันต่อการจัดการแข่งขันกีฬาระดับเอเชียนเกมส์ ครั้งที่ 13 ที่ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพ

2) กำหนดมาตรการเร่งรัดพัฒนามาตรฐานการกีฬาของประเทศอย่างเป็นระบบ รวมทั้งสร้างสนามกีฬาและจัดหาอุปกรณ์การกีฬาให้เพียงพอแก่การฝึกซ้อมและการเล่นกีฬาได้อย่างเต็มความสามารถ

3) เสริมสร้างสวัสดิการเพื่อบำรุงขวัญ และกำลังใจของนักกีฬา รวมทั้งสนับสนุนให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการส่งเสริมการกีฬา

ของประเทศให้เข้าสู่มาตรฐานสากลยิ่งขึ้น

4) ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีนักกีฬาอาชีพประเภทต่าง ๆ เพิ่มขึ้นมากขึ้น

5) ส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็ก เยาวชน และประชาชน พัฒนาสุขภาพอนามัยโดยการออกกำลังกายและการเล่นกีฬาโดยให้มีสนามกีฬา อุปกรณ์กีฬาอย่างเพียงพอ และทั่วถึงเพื่อเป็นพื้นฐานของการพัฒนาคุณภาพชีวิตและเพื่อความเป็นเลิศในการแข่งขันทั้งในระดับชาติและระดับนานาชาติ

ตามแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) มีเป้าหมายในการจัดการศึกษาเพื่อมุ่งพัฒนาคนให้สมดุลทั้งด้าน ร่างกาย สติปัญญา จิตใจและสังคม มีวินัยในตนเอง มีความรับผิดชอบ มีความรู้ ความสามารถ และมีทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต

ในปี พ.ศ. 2542 กรมพลศึกษา กระทรวงศึกษาธิการยังเป็นผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษาด้าน พลศึกษาตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าวข้างต้นในการที่จะพัฒนาเยาวชนของชาติ ให้เป็นผู้มีนิสัยรักการออกกำลังกายและการเล่นกีฬาทำให้ร่างกายแข็งแรง และสมบูรณ์ มีสมรรถภาพทางกาย และทางจิตที่ดี มีระเบียบวินัย มีคุณธรรมและจริยธรรม ตลอดจนคุณลักษณะที่พึงประสงค์อื่นๆ ที่สังคมต้องการมีความรู้และทักษะเกี่ยวกับการออกกำลังกาย และการเล่นกีฬา รู้จักใช้กิจกรรมกีฬาเป็นสื่อในการออกกำลังกายจึงได้ร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จัดทำโครงการอบรมครูผู้สอนวิชาพลศึกษาระดับประถมศึกษาชั้น 13 รุ่นๆ ละ 80 คน รวม 1,040 คน โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ , 2542)

1. เพื่อให้ครูผู้สอนวิชาพลศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา มีความรู้ ความสามารถในการพัฒนา การเรียนการสอน การวัดและประเมินผลให้ได้มาตรฐานเดียวกัน

2. ครูสามารถจัดทำแผนการสอนและสอนโดยกระบวนการ ใช้กระบวนการและทักษะกระบวนการ ได้อย่างถูกต้อง

3. เพื่อปลูกฝังเจตคติที่ดีแก่เด็กและเยาวชนให้รักการออกกำลังกายการเล่นกีฬา และบริหารกายเพื่อเสริมสร้างบุคลิกภาพที่ดีและมีสุขภาพพลานามัยดี เพื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่จะได้เป็นกำลังสำคัญของชาติ

การปฏิรูปการศึกษาครั้งที่ 3 เริ่มตั้งแต่ปลายปี พ.ศ. 2537 จนมีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งถือเป็นกฎหมายว่าด้วยการศึกษาของชาติฉบับแรกของประเทศไทย ที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 หัวใจของการปฏิรูปการศึกษาและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งมี 78 มาตรา มีเพียง 3 ประการ คือ (ลิปปนนท์ เกตุทัต, www.onec.go.th, 4/5/2547)

(1) บุคคลทุกคนมีสิทธิและโอกาสเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพเสมอกันตลอดชีวิต และในช่วงการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

(2) ปฏิรูประบบและกระบวนการเรียนรู้โดยถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุดให้ผู้รู้วิธีเรียนรู้

(3) ระดมและกระจายทรัพยากรจัดการศึกษาให้กว้างขวางทั่วถึง และเป็นธรรมให้ประชาชนมีส่วนร่วม

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับกีฬาและพลศึกษา หมวด 4 แนวทางการจัดการศึกษามาตรา 23 “ข้อ 3 ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา

ภูมิปัญญาไทยและการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาและมาตรา 25 รัฐ
ต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอด
ชีวิตทุกรูปแบบได้แก่ ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวน
สาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
ศูนย์การกีฬาและนันทนาการแหล่งข้อมูล และแหล่งการเรียนรู้
อื่นอย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
แห่งชาติ, 2545)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545
- 2549) ส่วนที่ส่งเสริมการพัฒนากีฬา และพลศึกษา ได้กำหนด
เป็นเป้าหมายไว้ในส่วนการเสริมสร้างมาตรฐานของสังคมให้เข้มแข็ง
คือ ข้อ 2.1 การพัฒนาคุณภาพคน

(2) ลดอัตราการเจ็บป่วยด้วยสาเหตุที่ป้องกันได้ เช่น โรคหัวใจ
โรคมะเร็ง อุบัติเหตุ เป็นต้น

(3) ให้ประชาชนมีการออกกำลังกายหรือเล่นกีฬาเพิ่มขึ้น
ข้อ 2.2 การสร้างความมั่นคงทางสังคมและความเข้มแข็งของ
ครอบครัว

(2) ลดสัดส่วนคดีที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยในชีวิตและ
ทรัพย์สิน เช่น คดียาเสพติด คดีอาชญากรรม เป็นต้น (วิโรจน์
มังคละมณี, 2546)

การที่ดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจ
และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549) ได้มีการกำหนด
แนวทางในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง
โดยให้ความสำคัญกับการปฏิรูประบบสุขภาพโดย “ส่งเสริม
สุขภาพและป้องกันโรคทั้งด้านร่างกาย และจิตใจโดยให้ประชาชน
มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพให้เหมาะสม โดยเฉพาะมีการ
บริโภคที่ถูกต้องและมีการออกกำลังกายสม่ำเสมอ มีการพัฒนา

สภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยและสถานที่ทำงานให้ถูกสุขลักษณะรวมทั้งมีการใช้อุปกรณ์ป้องกันเพื่อลดความเสี่ยงต่ออันตรายจากการทำงาน ตลอดจนมีการให้ความรู้และควบคุมการใช้สารพิษ สารอันตรายอย่างถูกวิธี ไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ”

รัฐบาลของพันตำรวจโท ดร. ทักษิณ ชินวัตร ได้แถลงนโยบายของรัฐบาลต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544 ด้านกีฬาไว้ 2 ประการ (คณะรัฐมนตรีในสมัยทักษิณ ชินวัตร, 2544)

.....2 ด้านการกีฬา

(1) ส่งเสริมกิจกรรมกีฬาระดับชุมชน และโรงเรียนเพื่อส่งเสริมสุขภาพและเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาสู่กีฬาถึงอาชีพและกีฬาอาชีพ โดยสนับสนุนบทบาทของภาคเอกชนให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการกีฬา

(2) ส่งเสริมและสนับสนุนการแข่งขันกีฬาระดับประเทศ และระดับนานาชาติ อย่างเป็นระบบเพื่อสร้างเกียรติภูมิแก่ประเทศและความภาคภูมิใจของประชาชนตลอดจนส่งเสริม และปลูกฝังค่านิยมที่ดีต่อการกีฬา

จากนโยบายจะเห็นว่ารัฐบาลให้ความสำคัญกับการกีฬา ต้องการส่งเสริมกิจกรรมกีฬาทั้งในชุมชนและโรงเรียนเพื่อส่งเสริมสุขภาพ และต้องการให้พัฒนาไปสู่อุตสาหกรรมกีฬาถึงอาชีพและกีฬาอาชีพ และต้องการปลูกฝังค่านิยมที่ดีต่อกีฬาและการออกกำลังกายที่ดีต่อไป และมีมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการส่งเสริมกีฬาอีกหลายครั้งแสดงถึงความตั้งใจจริงในการส่งเสริมกีฬาของรัฐบาลดังนี้

มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 23 กันยายน 2545 เรื่อง การส่งเสริมการกีฬา

คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้การกีฬาแห่งประเทศไทยรับ

เรื่องการส่งเสริมการกีฬา เพื่อให้เด็กและเยาวชนผู้ด้อยโอกาสทั่วประเทศได้มีโอกาสได้เล่นกีฬา รวมทั้งสรรหาเด็ก และเยาวชน ที่เป็นนักกีฬาช้างเผือกจากทั่วประเทศ เพื่อมาปั้นให้เป็นนักกีฬาทีมชาติในกีฬาทุกประเภทไปพิจารณาร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ (กรมพลศึกษา) กระทรวงสาธารณสุข และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำแผนการพัฒนากีฬาโดยเฉพาะฟุตบอลอย่างเป็นระบบ และครบวงจร แล้วนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไปตามทีมนายกรัฐมนตรีเสนอ (www.cabinet.thaigov.go.th, 1 กันยายน 2547)

มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 19 พฤศจิกายน 2545 และ 2 มกราคม 2546 เรื่อง การส่งเสริมให้เยาวชนและประชาชนมีความตื่นตัวในการเล่นกีฬา

คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามที่นายกรัฐมนตรีเสนอเกี่ยวกับการส่งเสริมให้เยาวชนและประชาชนมีความตื่นตัวในการเล่นกีฬา ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 19 พฤศจิกายน 2545 เรื่องวันสร้างสุขภาพแห่งชาติ โดยมอบให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาเป็นเจ้าของเรื่องประสาน และร่วมมือกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ และผู้เกี่ยวข้องรณรงค์ส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมในด้านการกีฬาและการออกกำลังกายในสถานศึกษาต่างๆ รวมทั้งในระดับชุมชน และหมู่บ้านให้มีความยั่งยืนและต่อเนื่องให้มีผลเป็นรูปธรรมโดยเร็ว ทั้งนี้ ให้กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาเข้าไปพิจารณาเรื่องนี้ในมุมมองใหม่โดยถือเสมือนมีบทบาทเป็นหัวหน้าฝ่ายบริหารสูงสุด (CEO) ด้านการกีฬาของประเทศร่วมกับกระทรวงมหาดไทย ผู้ว่าราชการจังหวัด การกีฬาแห่งประเทศไทย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อวางแผนส่งเสริมและสนับสนุนการเล่นกีฬาอย่างเป็นระบบ และจัดกิจกรรม

การแข่งขันกีฬาในระดับ ต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ และกว้างขวางทั่วประเทศเพื่อสร้างกระแสการเล่นกีฬาของเยาวชน และประชาชนให้มีความยั่งยืน และให้พิจารณาครอบคลุมถึงการดูแลช่วยเหลือ นักกีฬาซึ่งทำคุณประโยชน์ และชื่อเสียง ให้แก่ประเทศชาติด้วย และนำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป (www.cabinet.thaigov.go.th, 1 กันยายน 2547)

มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 19 พฤศจิกายน 2545 เรื่อง การส่งเสริมการออกกำลังกายและการเล่นกีฬา

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาแล้วลงมติว่า (วิโรจน์ มังคละมณี, 2546)

1. เห็นชอบการกำหนดให้วันที่ 27 พฤศจิกายนของทุกปี เป็นวันสร้างสุขภาพแห่งชาติตามที่กระทรวงสาธารณสุขเสนอ

2. คณะรัฐมนตรีมีมติว่าการเล่นกีฬา และการออกกำลังกาย รัฐบาลถือเป็นนโยบายที่สำคัญเพราะเป็นกิจกรรมที่ประโยชน์อย่างยิ่ง นอกจากจะทำให้มีสุขภาพพลานามัยที่ดีแล้วยังช่วยให้เด็ก เยาวชน รวมทั้งประชาชนทั่วไปห่างไกลจากอบายมุขและยาเสพติดด้วย จึงให้ดำเนินการดังนี้

2.1 ให้รัฐมนตรีว่ากระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาเป็น เจ้าของเรื่อง ประสานและร่วมมือกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ และผู้ที่เกี่ยวข้อง รมว.ศส ส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมในด้านการกีฬา และการออกกำลังกายในสถานศึกษาต่างๆ รวมทั้งในระดับชุมชนและหมู่บ้าน ให้มีความยั่งยืนและต่อเนื่อง

2.2 ปัจจุบันสนามกีฬาที่รัฐได้จัดสร้างขึ้นเพื่อการแข่งขัน กีฬาในระดับต่างๆ ส่วนราชการที่รับผิดชอบดูแลมักจะปิดกั้นมิให้

การใช้สนามกีฬาเพื่อกิจกรรมทางด้านกีฬา และไม่เปิดโอกาสให้เด็ก เยาวชน และประชาชนได้เข้าไปใช้ประโยชน์อย่างแพร่หลาย โดยปล่อยปละละเลยไม่มีการดูแล ทำให้สนามอยู่ในสภาพชำรุดทรุดโทรม และสกปรก โดยเฉพาะสนามกีฬาในต่างจังหวัด จึงให้ถือเป็นหลักการว่าให้ส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐทุกแห่ง เช่น กระทรวงกลาโหม กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ ทบวงมหาวิทยาลัย เป็นต้น ซึ่งมีพื้นที่สถานที่ออกกำลังกายหรือมีสนามกีฬาและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เกี่ยวข้องอยู่ในความดูแล ครอบครองให้ความร่วมมือโดยเปิดสถานที่/สนามกีฬาเพื่อให้เด็ก เยาวชน และประชาชนทั่วไปเข้าไปออกกำลังกายและเล่นกีฬา อย่างแพร่หลายและสม่ำเสมอโดย

2.2.1 ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มอบให้ กระทรวงสาธารณสุขรับไปสำรวจสถานที่และประสานกับส่วนราชการ และหน่วยงานของรัฐซึ่งเป็นเจ้าของสถานที่เพื่อให้ดำเนินการตามนโยบายในการส่งเสริมสนับสนุนการเล่นกีฬาและการสร้างสุขภาพ

2.2.2 ในต่างจังหวัดมอบให้กระทรวงมหาดไทย (ผู้ว่าราชการจังหวัด) รับไปสำรวจสถานที่และประสานกับส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐตลอดจนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นเจ้าของสถานที่ เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล เป็นต้น โดยให้มีการดูแลปรับปรุงสนามกีฬา ให้อยู่ในสภาพเหมาะสมและเปิดโอกาสให้เด็ก เยาวชน และประชาชนทั่วไปได้ใช้สนามกีฬาเพื่อการเล่นกีฬาได้อย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ ซึ่งจะทำให้สนามกีฬาไม่ทรุดโทรมจากการไม่ได้ใช้ตามสภาพ

มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 23 มีนาคม 2547 เรื่อง รายงาน การจัดกิจกรรมสำหรับเยาวชนภาคฤดูร้อน และผลการ ดำเนินงานเอาชนะสงครามยาเสพติด

คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบตามที่กระทรวงการท่องเที่ยว
และกีฬา รายงานการจัดกิจกรรมสำหรับเยาวชนภาคฤดูร้อน
ประจำปี พ.ศ. 2547 และผลการดำเนินงานเอาชนะสงครามยา
เสพติด โดยในส่วนของกิจกรรมสำหรับเยาวชนภาคฤดูร้อน
ประจำปี พ.ศ. 2547 มีกิจกรรมจำนวน 7 โครงการ ประกอบด้วย
โครงการฝึกกีฬาภาคฤดูร้อน ประจำปี 2547 “ร้อนนี้เพื่อลูกรัก”
โครงการ กกท. ค่าฤดูร้อนอัจฉริยะ (SAT SUPER SUMMER)
โครงการ สสส. - กกท. ซุปเปอร์ ซัมเมอร์ (SAT - THAI HEALTH
SUPER SUMMER) โครงการจัดทัศนศึกษาสมาชิก YCT กับการ
เป็นเจ้าของบ้านที่ดี โครงการเยาวชนสัมผัสชีวิตใต้ท้องทะเล
เที่ยวภูเก็ต ล่องเรืออันดามัน เรียนดำน้ำกับการท่องเที่ยวแห่ง
ประเทศไทย โครงการเรียนรู้ท้องทะเลไทยและโครงการ Eco Camp
สำหรับผลการดำเนินงานในการเอาชนะสงครามยาเสพติดได้จัด
กิจกรรมด้านกีฬา นันทนาการ สุขภาพ เพื่อให้เด็ก เยาวชน นักเรียน
นักศึกษา และประชาชนในช่วงเวลาว่างให้เป็นประโยชน์โดยผล
การดำเนินงานในปีงบประมาณ พ.ศ. 2546 ได้ให้บริการสถานที่ สนาม
กีฬา อุปกรณ์กีฬา จัดส่งเสริมกีฬาเยาวชน หมู่บ้าน องค์การบริหาร
ส่วนตำบล (อบต.) เทศบาล โดยการจัด กิจกรรมกีฬาไทย กีฬาพื้น
บ้าน และกีฬาสากล รวมทั้งจัดการ แข่งขันกีฬามวลชน ตำบล
อำเภอ จังหวัด กีฬานักเรียน กีฬาเยาวชน ฯลฯ มี ผู้เข้าร่วม
กิจกรรมทั้งสิ้น 17,819,932 คน และในปี งบประมาณ พ.ศ. 2547
(ตุลาคม - ธันวาคม 2547) จัดพิธีเทิดพระเกียรติ พิธีถวายสัตย์
ปฏิญาณตน กิจกรรมพลังแผ่นดินขจัดสิ้นยาเสพติด, กีฬาไทย ภูมิ

ปัญญาไทย ด้านภัยยาเสพติด เช่น ตะกร้อเตะทอน กระโดดเชือก
วิ่งผลัดผลไม้ ชักเย่อ พรหมวิเศษ วิ่งวัวคน แอโรบิก - แม่ไม้มวยไทย
และกีฬาต้านภัยยาเสพติด เช่น เปตอง แคร้บอล ฟุตบอล ฟุตซอล
 ฯลฯ มีผู้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งสิ้น 217,384 คน (www.cabinet.thai.go.th,
1 กันยายน 2547)

จากมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว จะเห็นว่ารัฐบาลให้ความสำคัญ
สำคัญกับการกีฬาและการออกกำลังกายเป็นอย่างยิ่งและเน้น
ส่งเสริมให้หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้นำไปปฏิบัติอย่างจริงจัง
โดยกำหนดแนวปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมและให้บังเกิดผลตามนโยบาย
ของรัฐบาล คือ

1. ให้มีการจัดกิจกรรมกีฬาและการออกกำลังกายอย่างต่อเนื่อง
ทั้งในสถานศึกษา ชุมชน และหมู่บ้าน

2. ให้ประชาชนและเยาวชนได้มีโอกาสใช้สถานที่ สนามกีฬา
ในการออกกำลังกายอย่างแพร่หลายและสม่ำเสมอ

3. ให้จัดการแข่งขันกีฬาในระดับต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ และ
กว้างขวางทั่วประเทศ เพื่อสร้างกระแสการเล่นกีฬาและการรักษา
ออกกำลังกายของประชาชนและเยาวชนให้มีความยั่งยืน

แนวทางปฏิบัติที่คณะรัฐมนตรีมีมติให้ดำเนินการนี้เพื่อให้บัง
เกิดผลกับประชาชน และการกีฬาของประเทศ 4 ประการ คือ

1. ทำให้ประชาชนและเยาวชนมีสุขภาพพลานามัยที่ดี
2. ทำให้ประชาชนและเยาวชนห่างไกลอบายมุขและยาเสพติด
3. ทำให้ประชาชนและเยาวชนมีน้ำใจเป็นนักกีฬา
4. ทำให้รัฐบาลสามารถลดค่าใช้จ่ายในการสร้างเสริมสุขภาพ
ของประชาชนให้น้อยลง

5. ทำให้มีโอกาสในการคัดเลือกเด็กและเยาวชนเป็นนักกีฬา
ช้างเผือกจากทั่วประเทศ

แผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2531 - 2539)

จากความพยายามของรัฐบาล นายธานินทร์ กรัยวิเชียร เห็นความสำคัญของการพลศึกษาและการกีฬาที่จะเป็นเครื่องมือช่วยในการพัฒนาประเทศจึงมีคำสั่งที่ 106 / 2520 ลงวันที่ 13 มิถุนายน 2520 แต่งตั้งคณะกรรมการร่างแผนกีฬาแห่งชาติขึ้นมี ศาสตราจารย์ นายแพทย์ บุญสม มาร์ติน เป็นประธานและได้ตั้งความมุ่งหมายของแผนกีฬาแห่งชาติไว้ 11 ข้อ ซึ่งต่อมาอีก 10 ปี จึงประสบความสำเร็จเมื่อการกีฬาแห่งประเทศไทยร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข ทบวงมหาวิทยาลัย และกระทรวงกลาโหม ได้จัดทำแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2531 - 2539) ได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีและประกาศใช้เมื่อเดือนพฤษภาคม 2532 ซึ่งประกอบด้วย 6 แผนหลัก มีจุดมุ่งหมายจะพัฒนาการกีฬาของประเทศอย่างเป็นระบบดังนี้ (การกีฬาแห่งประเทศไทย, 2533)

แผนพัฒนาการกีฬาขั้นพื้นฐาน

มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาเด็ก และเยาวชน ให้มีความสามารถในการเล่นกีฬาได้ และดูกีฬาเป็นมีร่างกายแข็งแรง จิตใจสมบูรณ์ เกิดคุณธรรมในด้านระเบียบวินัย มีน้ำใจเป็นนักกีฬา และสามารถนำ คุณธรรมดังกล่าวไปใช้ในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี

แผนพัฒนากีฬาเพื่อสุขภาพ

มีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพโดยให้ประชาชนทุกระดับ ทุกเพศ ทุกวัย ได้รู้จักการเล่นกีฬาเพื่อสุขภาพอย่างถูกต้อง เข้าใจถึงผลประโยชน์ของการกีฬาเพื่อส่งเสริม

สุขภาพและความสามารถออกกำลังกายเพื่อป้องกันโรคและฟื้นฟูสมรรถภาพของร่างกาย

แผนพัฒนาการกีฬาเพื่อการแข่งขัน

มีจุดมุ่งหมายเพื่อยกระดับมาตรฐานกีฬาชาติ เพื่อการแข่งขันในประเทศระหว่างประเทศการสร้างลักษณะนิสัยและทำให้ผู้เข้าร่วมการแข่งขัน เข้าใจกฎระเบียบของการกีฬา อันจะส่งผลให้เกิดการเคารพและการปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม

แผนพัฒนาโภชนาการกับการกีฬา

มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาโภชนาการและส่งเสริมทักษะด้านโภชนาการ สำหรับผู้ที่ออกกำลังกายหรือเล่นกีฬา ในการบริโภคอาหารที่เหมาะสมกับขนาดของร่างกาย เพศ วัย และประเภทของการออกกำลังกายหรือเล่นกีฬาเพื่อให้สามารถออกกำลังกายหรือเล่นกีฬาได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จตามความประสงค์

แผนการพัฒนาการบริหารและองค์กรในการพัฒนากีฬา

มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาองค์กรในการส่งเสริมการกีฬาให้เป็นศูนย์กลางในการประสานงานเกี่ยวกับการกีฬา แนะนำและควบคุมการดำเนินกิจการกีฬาได้อย่างกว้างขวางและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

แผนพัฒนาการกีฬาเพื่อการอาชีพ

มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาบุคลากรระบบบริหารและการดำเนินการด้านกฎระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้องให้สามารถรองรับการดำเนินงานในการพัฒนาเพื่อการอาชีพให้มีประสิทธิภาพ

แผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2540 - 2544) ประกาศใช้วันที่ 20 มกราคม 2541

มีการกำหนดแนวทางการพัฒนาการกีฬาในช่วงปี พ.ศ. 2540 - 2544 ที่ชัดเจน และเป็นรูปธรรมโดยกำหนดแผนงานหลักเพื่อพัฒนาการกีฬา 6 แผนงาน ดังนี้ (การกีฬาแห่งประเทศไทย, 2541)

แผนงานหลักที่ 1 การพัฒนาการกีฬาขั้นพื้นฐาน มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาเด็ก และเยาวชนให้มีทักษะพื้นฐานในการเล่นกีฬา สามารถเล่นกีฬาได้ และดูกีฬาเป็น มีเจตคติที่ดีต่อการออกกำลังกายและเล่นกีฬา มีร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง มีคุณธรรม มีวินัย และมีน้ำใจนักกีฬา เสริมสร้างความสามารถส่วนบุคคล และการทำงานเป็นหมู่คณะ และสามารถนำคุณลักษณะดังกล่าวไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี

แผนงานหลักที่ 2 การกีฬาเพื่อมวลชน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนทุกเพศ ทุกวัย ทุกอาชีพ และบุคคลกลุ่มพิเศษ ออกกำลังกายและเล่นกีฬาเพื่อสุขภาพ บุคลิกภาพ นันทนาการ เสริมสร้างจริยธรรม คุณธรรมเพื่อสังคมที่อบอุ่นและมีวินัย

แผนงานหลักที่ 3 การพัฒนาการกีฬาเพื่อความเป็นเลิศ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เล่นได้มีโอกาสทดสอบและพัฒนาความสามารถ ทักษะและจริยธรรม เพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศโดยสร้างพื้นฐาน และปรับปรุงมาตรฐานของนักกีฬา ผู้ฝึกสอน ผู้ตัดสิน สถานที่และอุปกรณ์การแข่งขัน ทั้งระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และนานาชาติ ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งชมรม สโมสร สมาคมอย่างแพร่หลาย รวมทั้งจัดให้มีกองทุนสวัสดิการ สำหรับบุคลากรด้านกีฬา

แผนงานหลักที่ 4 การพัฒนาการศึกษาเพื่อการอาชีพ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากีฬาสากลที่มีศักยภาพหรือกีฬาไทยบางชนิด ซึ่งเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญให้เป็นกีฬาอาชีพได้อย่างมีมาตรฐานโดยการพัฒนาบุคลากรและดำเนินการด้านกฎหมายระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องและจำเป็นกับการประกอบอาชีพกีฬา จูงใจให้องค์กรเอกชนร่วมส่งเสริมกิจการกีฬาเพื่อการอาชีพ

แผนงานหลักที่ 5 การพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการกีฬา มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและนำความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการกีฬา อาทิ วิชาการด้านสรีรวิทยาการออกกำลังกาย โภชนาการกับการกีฬา จิตวิทยากับการกีฬา ชีวกลศาสตร์การกีฬา เวชศาสตร์การกีฬาและวิศวกรรมและเทคโนโลยีทางการกีฬามาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาขีดความสามารถของผู้ออกกำลังกายและเล่นกีฬา บุคลากรทางการกีฬา เครื่องมือ อุปกรณ์ และสถานที่สำหรับการออกกำลังกายและเล่นกีฬา

แผนงานหลักที่ 6 การพัฒนาการบริหารการกีฬา มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการบริหารการกีฬาของประเทศให้มีความเป็นเอกภาพ และมีประสิทธิภาพโดยให้องค์กรที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการพัฒนาการบริหารการกีฬาเพื่อให้การบริหารการกีฬาเป็นระบบภายใต้แผนหลัก

แผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2545 - 2549)
ได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีวันที่ 29 พฤษภาคม 2544
ได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการกีฬาไว้ 6 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาการกีฬาขั้นพื้นฐาน

มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความสามารถขั้นพื้นฐานในการเล่นกีฬา มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกกำลังกายและเล่นกีฬา มีเจตคติที่ดีและมีทักษะพื้นฐานในการเล่นกีฬา สามารถเล่นกีฬาได้ คูกีฬาเป็น มีคุณธรรม จริยธรรม ระเบียบวินัย และน้ำใจนักกีฬา สามารถนำทักษะการออกกำลังกายและเล่นกีฬาไปใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อสุขภาพและห่างไกลสิ่งเสพติด รวมทั้งเป็นพื้นฐานในการพัฒนากีฬาไปสู่ความเป็นเลิศก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาการกีฬาเพื่อมวลชน

มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้ประชาชน ทุกกลุ่มรวมทั้งบุคคล กลุ่มพิเศษและผู้ด้อยโอกาสได้ออกกำลังกาย และเล่นกีฬา ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตเป็นประจำทั้งกีฬาไทยและสากล เพื่อส่งเสริมสุขภาพและนันทนาการ รวมทั้งสร้างคุณธรรม จริยธรรม ความสามัคคีและความมีวินัยของคนในชาติ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาการกีฬาเพื่อความเป็นเลิศ

มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้นักกีฬาและนักกีฬาผู้พิการมีโอกาสเข้าร่วมการแข่งขันและพัฒนาความสามารถ ทักษะและจริยธรรม โดยมุ่งเน้นความเป็นเลิศในการแข่งขันกีฬาภายในประเทศและนานาชาติ การพัฒนาบุคลากรทางการกีฬา และสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการแข่งขันกีฬาให้ได้มาตรฐานสากล

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาเพื่อการกีฬาเพื่อการอาชีพ

มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากีฬาสากลที่มีศักยภาพและกีฬาไทยบาง

ชนิดให้เป็นกีฬาอาชีพอย่างมีมาตรฐาน โดยการพัฒนาให้นักกีฬา และบุคลากรทางการกีฬาอาชีพให้มีมาตรฐานสากลจัดให้มีกฎหมาย กฎ ระเบียบ และข้อบังคับ ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพ ทางการกีฬาที่เหมาะสมและทันสมัย รวมทั้งสร้างแรงจูงใจให้ องค์กรเอกชนร่วมส่งเสริมกิจการกีฬาเพื่อการอาชีพ

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การกีฬา มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและเผยแพร่ความรู้ทางด้าน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการกีฬา ส่งเสริมและสนับสนุนให้การ ศึกษาวิจัยมีทิศทางที่ชัดเจนและสามารถนำผลการวิจัย อาทิ สรีรวิทยาการออกกำลังกายหรือกีฬา โภชนาการการกีฬา จิตวิทยา การกีฬา ชีวกลศาสตร์การกีฬา เวชศาสตร์การกีฬา วิศวกรรมและ เทคโนโลยีการกีฬา เป็นต้น มาประยุกต์ ใช้ในการพัฒนาสุขภาพ ของประชาชนทุกกลุ่มและพัฒนาศักยภาพของนักกีฬา บุคลากร ทางการกีฬา เครื่องมือ อุปกรณ์ และสถานกีฬา ให้ได้มาตรฐานยิ่ง ขึ้น

ยุทธศาสตร์ที่ 6 การพัฒนาการบริหารการกีฬา มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการบริหารการกีฬาของประเทศให้เป็น ระบบ มีเอกภาพและเกิดธรรมาภิบาล องค์กรกีฬาทุกระดับมีการ บริหารงานที่มีประสิทธิภาพและมีการกระจายอำนาจการบริหาร งานกีฬาไปสู่ท้องถิ่น และสร้างการมีส่วนร่วมจากองค์กรที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและชุมชนทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และ ส่วนท้องถิ่น ในการพัฒนาการกีฬาในลักษณะบูรณาการอย่างเป็น ระบบ

เนื่องจากองค์การสหประชาชาติมีข้อเสนอแนะให้มีการ

ปฏิรูปพลศึกษาในระบบการศึกษาตามแนวทางขององค์การสหประชาชาติ ดังนั้นประเทศไทยจึงมีการร่วมมือกันระหว่างกระทรวงวัฒนธรรม กระทรวง การท่องเที่ยวและกีฬา และกระทรวงศึกษาธิการเพื่อดำเนินงานตามที่ได้รับมอบหมาย

จากการประชุมระดับรัฐมนตรีและเจ้าหน้าที่อาวุโสด้านพลศึกษาและกีฬาของยูเนสโก ครั้งที่ 4 ในวันที่ 6-8 ธันวาคม พ.ศ. 2547 ได้มีการประกาศปฏิญญาเอเธนส์ เพื่อขอให้ทุกประเทศดำเนินงานส่งเสริมพลศึกษาและกีฬาให้จริงจังและเป็นไปตามกฎบัตรสหประชาชาติฉบับที่ 1 และให้สนับสนุนการส่งเสริมกีฬาพื้นเมืองซึ่งได้ยกร่างเป็นกฎบัตรประชาชาติฉบับที่ 2 อีกทั้งยังให้จัดการเรียนการสอนพลศึกษาในสถานศึกษาให้มีคุณภาพ ให้มีการตกลงหลักการในการเตรียมประกาศ ใช้นุสสุสัญญาต่อต้านการใช้สารต้องห้ามในนักกีฬา และสุดท้ายให้เตรียมประเทศสมาชิกร่วมมือจัดกิจกรรมให้ปี 2548 เป็นปีสากลแห่งพลศึกษาและกีฬาซึ่งประเทศไทยได้รับเป็นเจ้าภาพร่วมกับสหประชาชาติและยูเนสโก (www.manager.co.th, 15 ธันวาคม 2547)

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง มีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 20 สิงหาคม 2542 เป็นต้นไป มีการศึกษาภาคบังคับ 9 ชั้นปี และมีความพยายามให้ถึง 12 ชั้นปี

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

กระทรวงศึกษาธิการกำหนดวิชาพลศึกษาในหลักสูตรประถมศึกษา และมัธยมศึกษาไว้มากขึ้นทั้งเป็นวิชาบังคับ วิชาบังคับเลือก และวิชาเลือก เพื่อตอบสนองของความต้องการความสนใจ และการพัฒนาการตามเพศและวัยที่เหมาะสม โดยเน้นการเรียนรู้อุเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ เจตคติ และการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ มีหน่วยงานในกระทรวงศึกษาธิการรับผิดชอบ

โดยตรง ได้แก่ คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กรมสามัญ
กรมอาชีวศึกษา คณะกรรมการการศึกษาเอกชน และกองการ
ศึกษาสังเคราะห์

กระทรวงศึกษาธิการยังได้ตอบสนองนโยบายของรัฐบาล
เกี่ยวกับแผนพัฒนาการศึกษาระดับชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2531 - 2539)
ได้กำหนดการพัฒนาวิทยาศาสตร์การศึกษาระดับมัธยมศึกษา
โรงเรียนและโรงเรียนกีฬา ปัจจุบันศูนย์กีฬาโรงเรียนไม่ได้รับงบประมาณ
จากกระทรวงศึกษาธิการแล้ว ส่วนโรงเรียนกีฬาแบบเต็ม
รูปแบบมี 1 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนกีฬาจังหวัดสุพรรณบุรีและโรงเรียน
กีฬาแบบประหยัดมี 9 แห่ง ยังคงดำเนินการต่อไปแต่ไปสังกัด
กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

ศาลว่าการกรุงเทพมหานคร มีโรงเรียนกีฬากรุงเทพมหานคร
เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะกีฬาในระดับสูงสามารถก้าวสู่ระดับ
ทีมชาติหรือนำมาเป็นอาชีพได้ โดยการฝึกฝนตั้งแต่อายุน้อย ปัจจุบัน
มี 2 แห่ง คือ

1. ศูนย์เยาวชนกรุงเทพฯ (ไทย - ญี่ปุ่น)
2. ศูนย์กีฬาเยาวชนบางมด (โรงเรียนกีฬากรุงเทพมหานคร 2)
ทั้งสองโรงเรียนเป็นโรงเรียนกีฬาแบบประหยัดมีกีฬาที่เปิด
สอนได้แก่ กรีฑายิมนาสติก ว่ายน้ำ ฟุตบอล จักรยาน เทนนิส
เทเบิลเทนนิส บาสเกตบอล และวอลเลย์บอล

ปี พ.ศ. 2542 ใช้คำว่า “สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน” หมายถึง
สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง การศึกษาตั้งแต่
ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลายรวมไม่น้อย
กว่า 12 ปี ให้รัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นผู้
จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากนี้ให้บุคคลครอบครัว องค์กรชุมชน
องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา

สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่นมีสิทธิในการจัดการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรฐานการเรียนรู้

ในปี 2544 มีการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ในหลักสูตรการ
ศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดไว้เฉพาะมาตรฐานการเรียนรู้ที่จำเป็น
สำหรับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทุกคนเท่านั้น สำหรับมาตรฐาน
การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคมภูมิปัญญา
ท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์การเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว
ชุมชน สังคม และประชาชาติ ตลอดจนการเรียนรู้ที่เข้มข้นตาม
ความสามารถตามถนัดและความสนใจของผู้เรียนซึ่งสถานศึกษา
พัฒนาเพิ่มเติมได้ โดยมีการกำหนดมาตรฐานไว้ดังนี้

1. มาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ หมายถึง
ข้อกำหนดสิ่งที่คาดหวังว่านักเรียนต้องรู้และสามารถทำได้ภายใน
12 ปี
2. มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น เป็นตัวบ่งชี้การเรียนรู้ที่
หลักสูตรคาดหวังจะให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนเมื่อเรียนจบในแต่ละ
ช่วงชั้น

การประเมินผลการเรียนรู้

1. ความรู้
2. เจตคติ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมเห็นคุณค่ารักการ
ออกกำลังกาย
3. ทักษะกีฬา
4. สมรรถภาพทางกายเพื่อสุขภาพ
5. มีน้ำใจนักกีฬา คุณธรรม จริยธรรม

การสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน

มีการระดมและกระจายทรัพยากร จัดการศึกษาให้กว้างขวางทั่วถึงและเป็นธรรมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในระบบบริหาร มุ่งให้โรงเรียนและสถานศึกษาเป็นแกนในการบริหารจัดการโดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมทำให้ส่วนกลางเล็กลงแต่มีคุณภาพ และ ประสิทธิภาพ กระจายอำนาจการบริหารสู่โรงเรียนและสถานศึกษา ประสานงานโดยเขตพื้นที่การศึกษา

หลักสูตรและวิธีการจัดการเรียนรู้ในระบบการศึกษา

หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) วิชาพลศึกษาจัดอยู่ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย กำหนดเวลา เรียนคาบละ 20 นาที คิดเป็นชั่วโมงละ 3 คาบ มีโครงสร้างดังนี้

- ป.1 - 2   เรียนการพัฒนาความสามารถตนเอง
- ป.3 - 4   เกมเบ็ดเตล็ดและเกมนำไปสู่กีฬา
          กิจกรรมเข้าจังหวะ
          ยืดหยุ่นขั้นพื้นฐาน
          กีฬา
          กิจกรรมนันทนาการ
- ป.5 - 6   กิจกรรมเข้าจังหวะ
          ยืดหยุ่นขั้นพื้นฐาน
          กีฬา
          กิจกรรมทดสอบสมรรถภาพทางกาย
          กิจกรรมแบบผลัดที่ยากขึ้น
          กิจกรรมนันทนาการ

หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) กำหนดโครงสร้างของหลักสูตรพลศึกษาให้วิชาพลศึกษารวมกับวิชาสุขศึกษาเรียกว่า พละนามัย และอยู่ในกลุ่มวิชาพัฒนาบุคลิกภาพร่วมกับวิชาศิลปศึกษา

วิชาบังคับประกอบด้วยวิชาบังคับแกน และวิชาบังคับเลือก

ก. พละนามัย บังคับแกน มี 6 รายวิชา รายวิชาละ 1 คาบ / สัปดาห์ / ภาค

ม.1 มี พ.101 ยิมนาสติกเบื้องต้น และ พ.102 เทเบิลเทนนิส

ม.2 มี พ.203 กรีฑา และ พ.204 กระบี่กระบอง

ม.3 มี พ.305 วอลเลย์บอล และ พ.306 บาสเกตบอล

ถ้าโรงเรียนไม่พร้อมสอนวิชาดังกล่าวข้างต้นคือ พละนามัย

1 - 6 อาจหากิจกรรมที่มีคุณค่าเท่าเทียมกับกีฬาที่เปิดสอนไม่ได้

ข. พละนามัย บังคับเลือก ให้เลือกเรียนทั้งวิชาสุขศึกษาและพลศึกษาตามที่กำหนดให้เลือกได้

ค. พละนามัย เลือกละเอียด ประกอบด้วยวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา รวม 24 รายวิชา

หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) กำหนดรายวิชาพลศึกษารวมอยู่กับวิชาสุขศึกษาเรียกว่า พละนามัย เป็นวิชาบังคับแกน 3 หน่วยการเรียนรู้ บังคับเลือก 3 หน่วยการเรียนรู้ และสามารถเรียนวิชาเลือกเสรีร่วมกับวิชาอื่นๆ อีกรวมกันอย่างน้อย 45 หน่วยการเรียนรู้ ซึ่งมีโครงสร้างดังนี้

ก. พละนามัย บังคับแกน

ม.4 เรียน พ. 401 สุขศึกษา

พ. 402 สุขศึกษา

ม.5 เรียน พ. 503 สุขศึกษา

พ. 504 สุขศึกษา

ม.6 เรียน พ. 605 สุขศึกษา

พ. 606 สุขศึกษา

ข. พลานามัย บังคับเลือก ให้เลือกเรียนวิชาพลศึกษาตามที่กำหนดให้เลือกได้

ค. พลานามัย เลือกเสรี ประกอบด้วยวิชาพลศึกษาและสุขศึกษาทั้งหมด 22 รายวิชา

หลักสูตร ปี พ.ศ. 2544 ได้เปลี่ยนแปลงรายวิชาเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาซึ่งการจัดสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ประกอบด้วย

สาระที่ 1 : เจริญเติบโตและพัฒนาการของมนุษย์

สาระที่ 2 : ชีวิตและครอบครัว

สาระที่ 3 : การเคลื่อนไหว การออกกำลังกาย การเล่นเกม กีฬาไทยและกีฬาสากล

สาระที่ 4 : การสร้างเสริมสุขภาพ สมรรถภาพและการป้องกันโรค

สาระที่ 5 : ความปลอดภัยในชีวิต

จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณทุกท่านเห็นว่าหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 เป็นเพียงกรอบกว้างๆ จึงเปิดโอกาสให้สถานศึกษาเปิดสอนกิจกรรมกีฬามากขึ้น ให้นักเรียนมีโอกาสเลือกเรียนตามความสนใจและความสามารถของตนเองและจะเปิดโอกาสให้นักเรียนนำไปใช้ในเวลาว่างได้มากขึ้น

วิธีการจัดการเรียนรู้

สถานศึกษานำมาใช้เป็นกรอบแนวทาง ในการจัดทำหลักสูตร สถานศึกษาได้ตามขั้นตอนที่มีกำหนดไว้ เช่น ช่วงชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 3 เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจประโยชน์ของการเคลื่อนไหวร่างกาย ปฏิบัติกิจกรรมทางกาย เล่นเกมง่ายๆ ได้อย่างปลอดภัย และสนุกสนาน ส่วนช่วงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 เพื่อให้มีความรู้และเข้าใจการเคลื่อนไหวแบบผสมผสานทั้งที่อยู่กับที่และเคลื่อนที่ได้ ควบคุมตนเองและเคลื่อนที่ได้และเน้นความสำคัญของการใช้ข้อมูลเพื่อเพิ่มทักษะกลไกและความสามารถในการปฏิบัติกิจกรรมทางกาย ช่วงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นปีที่ 1 - 3 เพื่อให้ให้นักเรียนควบคุมตนเองเมื่อปฏิบัติทักษะแบบต่างๆ รู้และเข้าใจประสิทธิภาพของรูปแบบการเคลื่อนไหวร่างกาย ช่วงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายปีที่ 4 - 6 เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจและแสดงทักษะการเคลื่อนไหวที่ใช้ทักษะกลไกพื้นฐาน และนำไปสู่การเคลื่อนไหวที่มีรูปแบบเฉพาะ ในกิจกรรมทางกาย เกม กีฬาไทยและกีฬาสากล เป็นต้น

จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ศาสตราจารย์ ดร. วรศักดิ์ เพียรชอบ (2547) กล่าวโดยสรุป การจัดการเรียนรู้วิชาพลศึกษามีความแตกต่างจากวิชาอื่นๆ ค่อนข้างมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านวัตถุประสงค์การเรียนรู้ สาระและเนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอนตลอดจนสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้ในการเรียนการสอนเพราะสนามกีฬาโรงยิมเนเซียม คือ ห้องปฏิบัติการที่สำคัญของวิชาพลศึกษา และครูพลศึกษาต้องเข้าใจปรัชญาพลศึกษาและปรัชญากีฬาเหมือนกัน คือ “ต้องการให้ผู้เรียนเป็นคนสมบูรณ์” ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งการเรียนรู้อาสาสมัครสามารถจำแนกพฤติกรรม การเรียนรู้ คือ สอนให้ผู้เรียนรู้ว่าเล่นกีฬาแล้วได้ประโยชน์อะไรเกิดขึ้น 5 ด้าน

1. พฤติกรรมการเรียนรู้ด้านสมรรถภาพทางกาย
2. พฤติกรรมการเรียนรู้ด้านทักษะกีฬา
3. พฤติกรรมการเรียนรู้ด้านความรู้ ความเข้าใจ
4. พฤติกรรมการเรียนรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรม
5. พฤติกรรมการเรียนรู้ด้านเจตคติ

ส่วนการวัดผลและให้คะแนนด้านละ 20 คะแนน รวม 100 คะแนน

ลักษณะของกลุ่มผู้เรียน เด็กและเยาวชนทุกคนมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาดังกล่าวไม่น้อยกว่า 12 ปี ตามรัฐธรรมนูญกำหนดซึ่งรัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ผู้เรียนสามารถเลือกและพัฒนาศักยภาพของตนเองได้มากขึ้น เนื่องจากมีโครงการต่างๆ เกิดขึ้นมากตั้งแต่ มีแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 1 จนถึงปัจจุบัน

ลักษณะ ของกลุ่มผู้สอน ผู้สอน คือ ครูสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับครูมีหน้าที่หลักทางด้านการศึกษา การสอน และส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่างๆ ในสถานศึกษาของรัฐและเอกชน และเป็นบุคลากรวิชาชีพตามมาตรา 53

จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ กล่าวว่า อาจารย์ผู้สอนพลศึกษามีความสำคัญมาก ครูต้องเข้าใจ ปรวิญชาการสอนพลศึกษา สอนให้นักเรียนเล่นฟุตบอลเป็น มิใช่สอนฟุตบอล ดังนั้นจึงควรสอนให้นักเรียนได้เล่น ได้สนุกสนาน ได้ร่วมมือกันและช่วยเหลือกัน

การกีฬากับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของการศึกษา นอกระบบ

นโยบายและแผนส่งเสริมการเรียนรู้ทางการกีฬา

สาระสำคัญของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ที่เกี่ยวข้องกับศึกษานอกระบบคือ ส่งเสริม การเรียนการสอนทั้งในรูปแบบการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน นอกระบบโรงเรียน และ การศึกษาตามอัธยาศัย โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับสภาพและ ความพร้อมของผู้เรียน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เน้นการ ศึกษาตลอดชีวิต ซึ่งหมายความว่าการศึกษาที่เกิดจากการผสมผสานระหว่างการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการ ศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

หน่วยงานที่รับผิดชอบ ลักษณะของงานการศึกษานอก ระบบที่หน่วยงานต่างๆ ของรัฐรับผิดชอบทางการกีฬา มีดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการมีกรมการศึกษานอกโรงเรียน เป็น หน่วยงานที่ดำเนินงานการศึกษานอกระบบโรงเรียนเป็นหลักโดย จัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญเป็นการจัดเพื่อขยายโอกาส ทางการศึกษา และ ส่งเสริมให้ประชาชนที่พลาดโอกาสทางการ ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง

กรมพลศึกษา ปัจจุบันเปลี่ยนเป็นสำนักงานพัฒนาการกีฬา และนันทนาการ มีศูนย์อนุรักษ์ศิลปะมวยไทยมีการจัดฝึกอบรม สัมมนามวยไทย เตรียมทีมมวยไทยจัดการแข่งขันและจัดอบรม ผู้ตัดสินรวมทั้งผลิตเอกสาร ตำรามวยไทย การเผยแพร่และการ

จัดการแข่งขันไว้ครุมวยไทย ทักษะมวยไทย และกายบริหารท่าแม่ไม้มวยไทยเพื่อปลูกฝังให้นักเรียน นักศึกษา เยาวชน และประชาชน ให้มีสุขภาพพลานามัยสมบูรณ์แข็งแรง มีคุณธรรม จริยธรรม เป็นพลเมืองดีของชาติ

มหาวิทยาลัยทุกแห่งมีศูนย์กีฬา หรือสำนักกีฬามีระเบียบการใช้บริการสนามกีฬา อุปกรณ์กีฬา และจัดโครงการเพื่อสุขภาพต่างๆ เช่น การเดินแอโรบิกบนบกและในน้ำ รำมวยจีนแบบต่างๆ โยคะไร้โรค นวดแผนไทย และโครงการสอนกีฬาประเภทต่างๆ

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา มี 2 หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและพัฒนาการกีฬาเพื่อมวลชนเพื่อความเป็นเลิศและเพื่อการอาชีพรวมทั้งการพัฒนาวินัยศาสตร์และเทคโนโลยีการกีฬาคือ สำนักงานพัฒนาการกีฬาและนันทนาการและกรกีฬาแห่งประเทศไทย

สำนักงานพัฒนาการกีฬาและนันทนาการ มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2545 - 2549) เกี่ยวกับการพัฒนากีฬามวลชนและการพัฒนาวินัยศาสตร์และเทคโนโลยีการกีฬาโดยมีสำนักกีฬาสำนักส่งเสริม และพัฒนานันทนาการสำนักวินัยศาสตร์การกีฬาสถาบันพัฒนาบุคลากรเป็นผู้รับผิดชอบการกีฬานอกระบบ เช่น ศูนย์การท่องเที่ยว กีฬา และนันทนาการจังหวัด ศูนย์อนุรักษ์ศิลปะมวยไทย รวมทั้งโครงการจัดฝึกอบรมสัมมนาทางวิชาการ และการจัดมหกรรมกีฬาไทย กีฬาพื้นบ้าน และกีฬาเพื่อสร้างความสามัคคีของชุมชนให้เข้มแข็ง

การกีฬาแห่งประเทศไทย (กกท.) มีพระราชบัญญัติการกีฬาแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2528 รองรับมีอำนาจหน้าที่ในการส่งเสริมกีฬาและควบคุมการดำเนินกิจการกีฬาได้กว้างขวางและมีประสิทธิภาพ

ยิ่งขึ้นโดยกำหนดแผนกลยุทธ์การกีฬาแห่งประเทศไทย (พ.ศ. 2545 - 2554) ไว้ 2 ประการ ได้แก่ (1) เยาวชนและประชาชนมีความสามารถทางกีฬาและนักกีฬามีศักยภาพที่มุ่งสู่ความเป็นเลิศ และ (2) กีฬาอาชีพได้มาตรฐาน สร้างงาน สร้างรายได้ และชื่อเสียงให้แก่ประเทศไทย (การกีฬาแห่งประเทศไทย, 2546)

ในการส่งเสริมและพัฒนาการกีฬาในภูมิภาคระดับจังหวัด ในพระราชบัญญัติการกีฬาแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2528 มาตรา 30, 31 และ 32 ได้กำหนดให้แต่ละจังหวัดมีคณะกรรมการกีฬาจังหวัด ทำหน้าที่ช่วยเหลือกิจการของ กกท. ส่งเสริมกีฬาในจังหวัดเสนอแนะโครงการส่งเสริมกีฬาในจังหวัดต่อ กกท. โดยมีสมาคมกีฬาจังหวัดทำหน้าที่ส่งเสริมและพัฒนากีฬาจังหวัด และมีชมรมกีฬาเป็นผู้รับผิดชอบดำเนิน การจัดกิจกรรมกีฬาอย่างต่อเนื่อง (การกีฬาแห่งประเทศไทย, 2546)

สมาคมกีฬาสมัครเล่นแห่งประเทศไทยได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากการกีฬาแห่งประเทศไทยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมกีฬาสมัครเล่นแต่ละประเภท ส่งเสริมและควบคุมความประพฤติของนักกีฬาสมัครเล่น ไม่เกี่ยวข้องกับการเมือง การค้า กิจกรรมของสมาคมกีฬาสมัครเล่นแห่งประเทศไทย ได้แก่

1. การจัดการแข่งขันภายในประเทศเช่น ประเภทสโมสร ประเภทมหาวิทยาลัย ประเภทนักเรียน เป็นต้น
2. การติดต่อกับองค์กรกีฬาในต่างประเทศ เป็นหน้าที่ต้องติดต่อกับสหพันธ์กีฬานานาชาติเกี่ยวกับระเบียบ ข้อบังคับ กติกา กรรมการ เป็นต้น
3. การสาธิตการเล่นตลอดจนแนะนำให้ความรู้ด้านกีฬาแก่ สโมสร สมาชิกหรือประชาชนทั่วไป
4. การฝึกซ้อมนักกีฬาทีมชาติ

5. การผลิตนักกีฬาใหม่ เพื่อให้ให้นักกีฬารุ่นใหม่มาทดแทนนักกีฬารุ่นพี่ บางสมาคมเข้าไปมีบทบาทในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อเข้าไปช่วยสอนวิชากีฬานั้นๆ ให้โดยต้องเสียค่าใช้จ่ายหรืออาจจัดค่ายกีฬาในภาคฤดูร้อน (ณรงค์ นุกุลกิจ , 2514)

ตามแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2540 - 2544) มีจุดมุ่งหมายส่งเสริมให้เด็ก เยาวชน และประชาชนออกกำลังกายและเล่นกีฬาเพื่อพัฒนาให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกายสติปัญญา จิตใจ สังคม และจริยธรรม มุ่งพัฒนากีฬาขั้นพื้นฐาน กีฬามวลชน กีฬาเพื่อการแข่งขันและกีฬาเพื่อการอาชีพ โดยใช้วิทยาศาสตร์การกีฬาเน้นพัฒนาบุคลากรทางการกีฬาจัดหาจัดสร้างสื่ออุปกรณ์กีฬาและสถานกีฬาให้เพียงพอกับความต้องการของท้องถิ่นสนับสนุนให้องค์กรภาครัฐและเอกชนรวมทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคมีส่วนร่วมในการพัฒนาการกีฬา รวมทั้งสร้างเอกภาพบริหารและการดำเนินงานพัฒนา การกีฬา

ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) ได้มีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาคนเน้นคนเป็นศูนย์กลางหรือจุดมุ่งหมายหลักของการพัฒนาในทุกๆ เรื่อง ดังนั้นการกีฬาแห่งประเทศไทยจึงมีนโยบายที่จะสร้างสนามกีฬาจังหวัดระดับต่างๆ ขึ้นให้ครบทุกจังหวัดทั่วประเทศภายใน 10 ปี (พ.ศ.2540 - 2549) เพื่อใช้สนามกีฬาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนและพัฒนาการกีฬาของชาติ โดยได้แบ่งสนามกีฬาจังหวัดออกเป็น 4 ระดับ ตามขนาดพื้นที่ของจังหวัด จำนวนประชากร ความเจริญด้านเศรษฐกิจและสังคม และความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องสร้างเพื่อรองรับการแข่งขันกีฬาแห่งชาติและกีฬาระดับนานาชาติ

การกีฬาแห่งประเทศไทยมีวัตถุประสงค์ในการก่อสร้างสนามกีฬากลางจังหวัด ดังนี้

1. เพื่อเป็นสถานที่เตรียมความพร้อมในด้านนักกีฬา ผู้ฝึกสอน ผู้ตัดสิน อุปกรณ์กีฬา และสามารถใช้เป็นสถานที่จัดการแข่งขันกีฬาระดับจังหวัด / ระดับเขต / ระดับชาติ และระดับนานาชาติได้

2. เป็นศูนย์กลางส่งเสริมกีฬาเพื่อการแข่งขันและเพื่อสุขภาพสำหรับมวลชน

3. เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจเป็นปอดของเมือง เป็นสถานที่จูงใจให้เด็ก เยาวชน และประชาชนได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ โดยการออกกำลังกาย เล่นกีฬาเพื่อการแข่งขัน เพื่อสุขภาพ และเพื่อนันทนาการ

4. เพื่อเป็นศูนย์กลางการจัดประชุมสัมมนาอบรมทางวิชาการ และนันทนาการประจำจังหวัด ประจำเขต และประจำภาค

จากการสำรวจจำนวนผู้มาใช้สนามกีฬาจังหวัดในช่วงเดือนตุลาคม 2545 ถึง กันยายน 2546 เพื่อการออกกำลังกายมากที่สุด ร้อยละ 56.47 รองลงมาเพื่อการแข่งขันร้อยละ 24.63 เพื่อการฝึกซ้อมกีฬาร้อยละ 16.50 และเพื่อการฝึกอบรมหรือประชุมร้อยละ 2.40 ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการสร้างสนามกีฬาจังหวัด ซึ่งศูนย์ กกท. จังหวัด 72 จังหวัด ดูแลรับผิดชอบ (จังหวัดมหาสารคาม อ่างทอง และอำนาจเจริญ ยังไม่มีสนามกีฬาจังหวัด) จากการสำรวจจำนวนสนามกีฬาที่การกีฬาแห่งประเทศไทยตั้งงบประมาณดูแลรักษา รวม 211 แห่ง จากทั้งหมด 280 แห่ง ประกอบด้วยสนามฟุตบอล ลู่ยางสังเคราะห์ 13 แห่ง สนามฟุตบอลลู่วิ่ง - ลานกรีฑา 52 แห่ง โรงพลศึกษา/โรงยิมเนเซียม 41 แห่ง โรงฝึกอเนกประสงค์ 18 แห่ง โรงยิมแบดมินตัน 7 แห่ง สระว่ายน้ำ 25 เมตร 16 แห่ง สระว่ายน้ำ 50 เมตร 18 แห่ง สนามเทนนิส 34 แห่ง และสนามยิงปืน

12 แห่ง ส่วนสนามกีฬาจังหวัดเชียงใหม่บริหารโดยไม่ได้รับงบประมาณจาก กทท. มีสนาม 9 แห่ง และหอพักนักกีฬา 200 เตียง 1 หลัง มีสนามเทนนิส 12 คอร์ต และมีสนามจักรยานอีก 11 แห่ง (สำนักวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา, 2547)

นอกจากนี้การกีฬาแห่งประเทศไทย ขอการสนับสนุนเงินจากการออกสลากกินแบ่งรัฐบาลเพื่อพัฒนากีฬาของชาติ 2,000,000,000 บาท (สองพันล้านบาทถ้วน) ปีพ.ศ. 2540 - 2545 ส่วนหนึ่งได้นำไปสร้างลานกีฬาอเนกประสงค์ทั่วประเทศมีจำนวน 294 แห่ง ได้แก่ สนามบาสเกตบอลพร้อมอุปกรณ์ สนามฟุตบอล 7 คน ปูหญ้าและไม่ปูหญ้า สนามฟุตบอลมาตรฐานปูหญ้าและไม่ปูหญ้า สนามตะกร้อ วอลเลย์บอล เปตอง ลานแอโรบิก เป็นต้น (สำนักวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา, 2545)

กระทรวงสาธารณสุขได้แถลงการณ์นโยบายส่งเสริมสุขภาพ (สำนักวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา, 2547)

ตามข้อตกลงของที่ประชาสุคดยอดองค์การสหประชาชาติที่นิวยอร์ก เดือนกันยายน 2543 ได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ หรือ Millennium Development Goals (MDGs) กระทรวงสาธารณสุข จึงได้กำหนดนโยบาย “เมืองไทยสุขภาพดี” หรือ “Healthy Thailand” ภายในปี 2558

ปี 2547 เป็นปีแรกของการก้าวไปสู่เป้าหมายเมืองไทยสุขภาพดี โดยกระทรวงสาธารณสุขกำหนดระยะเวลาการดำเนินงานตั้งแต่วันที่เดือนมกราคมถึงเดือนธันวาคมและกำหนดเป้าหมาย 5 องค์ประกอบ 10 ตัวชี้วัด ดังนี้

- การออกกำลังกาย
  1. ประชาชนอายุ 6 ปีขึ้นไป ออกกำลังกายเหมาะสมตาม

วัยอย่างน้อยร้อยละ 50 ขึ้นไป

- อาหาร
  2. ประชาชนบริโภคอาหารปลอดภัยปนเปื้อน 6 ชนิด มากกว่าร้อยละ 90
  3. มีตลาดสดเข้าร่วมโครงการตลาดสดนำซื้อและผ่านเกณฑ์ระดับ 1 ดาวทุกแห่ง
- อารมณ์
  4. วัยรุ่นสมัครเป็นสมาชิกโครงการ To be number one ร้อยละ 50
  5. ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุทุกเดือนร้อยละ 50 ขึ้นไป
- การลดโรค
  6. ประชาชนป่วยเป็นโรคไข้เลือดออกไม่เกิด 50 คน / แส่นประชากร
  7. ประชาชนอายุ 40 ปีขึ้นไป ได้ตรวจเบาหวานและวัดความดันโลหิต 1 ครั้ง / ปี อย่างน้อยร้อยละ 70
  8. สตรีอายุ 35 ปีขึ้นไป ตรวจเต้านมเองทุกเดือนร้อยละ 40 ปีขึ้นไป
- สิ่งแวดล้อม
  9. ศูนย์เด็กเล็กเข้ากระบวนการศูนย์เด็กเล็กนำอยู่ทุกแห่ง และในระดับตำบลมีศูนย์ เด็กเล็กนำอยู่อย่างน้อย 1 แห่ง
  10. มีโรงเรียนเข้ากระบวนการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพทุกแห่ง

นโยบายเมืองไทยสุขภาพดีนี้เป็นผลต่อเนื่องมาจากการที่รัฐบาล โดย พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ได้ประกาศให้ปี 2545 เป็น “ปีแห่งการสร้างสุขภาพ” และกระทรวงสาธารณสุข ได้จัดกิจกรรม

รณรงค์สร้างเสริมสุขภาพ ได้แก่ มหกรรมรวมพลังสร้างสุขภาพ
แห่งชาติ ครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 (รวมพลคนเสื้อเหลือง) วึ่ง 30 สู
สุขภาพดี, ชัยบกาย สบายชีวี วิถีไทย ห่างไกลยาเสพติด ทำให้มี
ชมรมออกกำลังกายเกิดขึ้นทั่วประเทศกว่า 40,000 ชมรม สมาชิกกว่า
5 ล้านคน, และโครงการด้านอาหารควบคู่กันไปอีกหลายโครงการ
ได้แก่ ตลาดสดน่าซื้อ Food Safety เป็นต้น

การดำเนินงานนี้จะกระจายไปสู่การดำเนินงานของหน่วย
งานสาธารณสุขทุกระดับ ซึ่งจะต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาค
ส่วน ทั้งเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคประชาชน อัน
จะทำให้เกิดความสำเริงเป็นรูปธรรม จากหมู่บ้านสุขภาพดี ตำบล
สุขภาพดี อำเภอสุขภาพดี จังหวัดสุขภาพดี และเมืองไทยสุขภาพดี
ในที่สุด

ศาลาว่าการกรุงเทพมหานคร มีสำนักสวัสดิการสังคมดูแล
ศูนย์เยาวชน และศูนย์กีฬาให้เด็กและเยาวชน รวมทั้งประชาชนมา
พบปะสังสรรค์ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ได้พักผ่อน ความรู้ สร้าง
ความสามัคคี ออกกำลังกาย ทำงานศิลปะ แต่ละศูนย์จะมีกิจกรรม
หลากหลาย ได้แก่ กีฬา ดนตรี นาฏศิลป์ ศิลปะ ห้องสมุด กิจกรรม
พิเศษ เช่น ทักษะศึกษา ค่ายพักแรม สอนพิเศษ แข่งขันกีฬาระหว่าง
ศูนย์ เป็นต้น ปัจจุบันมีศูนย์เยาวชนในกรุงเทพมหานคร 26 แห่ง ศูนย์
ฝึกกีฬากรุงเทพมหานครอีก 5 แห่ง (ดูรายละเอียดภาคผนวก ค)

กระทรวงกลาโหมมี 4 เหล่าทัพและกองบัญชาการทหารสูงสุด
จัดโครงการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็ก และเยาวชน
ช่วงนอกเวลาเรียนและปิดภาคเรียนฤดูร้อนด้วยกิจกรรมกีฬา โดย
เฉพาะกองทัพเรือมีโครงการโรงเรียนวิวัฒน์พลเมืองรับเด็ก เยาวชน
รวมถึงประชาชนที่ติดยาเสพติด และที่สมัครใจ เข้ารับการบำบัด
ฟื้นฟูและพัฒนาคุณภาพชีวิต

องค์การเอกชน คณะกรรมการโอลิมปิกแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้ก่อตั้งขึ้นมาเมื่อวันที่ 20 มิถุนายน 2491 และได้รับพระมหากรุณาธิคุณ พระราชทานพระบรมราชูปถัมภ์ เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2492 และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ใช้ตราเครื่องหมายของคณะกรรมการโอลิมปิกแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ เมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม 2491 ขอให้ รับรองคณะกรรมการโอลิมปิกแห่งประเทศไทย ซึ่งคณะกรรมการโอลิมปิก ระหว่างประเทศ (IOC) ให้การรับรองเมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม 2493 ในการประชุมร่วมคณะกรรมการการบริหารและสมาชิกของคณะกรรมการโอลิมปิก ระหว่างประเทศ ณ กรุงโคเปนเฮเกน

คณะกรรมการโอลิมปิกแห่งประเทศไทย เป็นคณะกรรมการโอลิมปิกแห่งชาติ (NOC) ที่ได้จัดตั้งขึ้นโดยการรับรองของคณะกรรมการโอลิมปิกระหว่างประเทศ (IOC) และมีธรรมนูญหรือข้อบังคับของตนเอง ซึ่งจะเป็นไปตามหลักและกฎของกฎบัตรโอลิมปิกระหว่างประเทศ (Olympic Charter) ฉะนั้น คณะกรรมการโอลิมปิกแห่งชาติ (NOC) เป็นองค์การกึ่งกีฬาของชาติที่มีอิสระ (Autonomy) ตามกฎบัตรโอลิมปิกระหว่างประเทศ (IOC)

การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการโอลิมปิกแห่งประเทศไทย ตามที่บัญญัติไว้ในกฎบัตรโอลิมปิก มีอยู่ว่า คณะกรรมการโอลิมปิกของชาติ มีหน้าที่รับผิดชอบในการส่งนักกีฬาในประเทศของตนไปร่วมการแข่งขันกีฬาโอลิมปิกเกมส์ และการแข่งขันกีฬา ระหว่างประเทศอื่นๆ ที่คณะกรรมการโอลิมปิกระหว่างประเทศให้ความอุปถัมภ์ เช่น กีฬาเอเชียนเกมส์ และกีฬาซีเกมส์ เป็นต้น นอกจากนั้นคณะกรรมการ โอลิมปิกแห่งชาติ (NOC) จะต้องตั้งความมุ่งหมายในการพัฒนาและปกป้องรักษา ขบวนการโอลิมปิก

และกีฬาทั่วไปซึ่งหมายถึงกีฬาระหว่างประเทศ หรือกีฬาสากลนิยม

สถาบันวิทยาการโอลิมปิกไทย (Thai National Olympic Academy) ได้ตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 11 ตุลาคม 2534 เพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับกีฬาโอลิมปิกในลักษณะต่างๆ อาทิ ประวัติความเป็นมา การพัฒนาการแข่งขันกีฬาโอลิมปิกในสมัยโบราณจนถึงปัจจุบัน กิจกรรมต่างๆ ของคณะกรรมการโอลิมปิกระหว่างประเทศ การอบรม วิชาการต่างๆ ทั้งด้านการพลศึกษา การฝึกสอนกีฬา การค้นคว้า วิจัยและการจัดการแข่งขันกีฬา

สมาคมกีฬาสมัครเล่นแห่งประเทศไทย ปัจจุบันนี้มี 53 สมาคม ที่การกีฬาแห่งประเทศไทยให้การสนับสนุนเงินอุดหนุน ซึ่งสมาคมกีฬาสมัครเล่นฯ ต้องมีสมาชิกจากชมรมหรือสโมสรกีฬานั้น กระจายอยู่ทั่วในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัดส่วนใหญ่จัดการฝึกสอนกีฬาและจัดการแข่งขันกีฬา

มาตรฐานการเรียนรู้ มีการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ และการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพ เพื่อให้มีความรู้พื้นฐานไปศึกษาต่อได้และเพื่อให้สามารถประกอบอาชีพได้ตามอัธยาศัย

การประเมินผลการเรียนรู้ มีการประเมินจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ พฤติกรรมการเรียนและการร่วมกิจกรรม

การสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการเรียนรู้ การระดมทุนจากทุกฝ่ายทั้งครอบครัว องค์กรท้องถิ่น องค์กรภาครัฐและเอกชน สถาบันต่างๆ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ องค์กรวิชาชีพ และแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน เช่น สวนสุขภาพ สวนสาธารณะ ศูนย์กีฬา สนามกีฬาประจำจังหวัด อำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน แหล่งข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

หลักสูตรและวิธีการจัดการเรียนรู้

หลักสูตรการศึกษาออกระบบมุ่งเน้นความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนส่วนมากมีความจำกัดเนื่องจากมีภาระงานต้องทำอยู่เป็นประจำจึงต้องมีการกำหนดเวลา สถานที่ ระยะเวลา การฝึกอบรม เนื้อหาและวิธีการให้เหมาะสมกับผู้รับบริการเป็นกลุ่มๆ ไป

การจัดหลักสูตรวิชาพลศึกษา หรือกิจกรรมกีฬาจะอยู่ในรูปแบบการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญซึ่งเป็นการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญเป็นการจัดเพื่อขยายโอกาสทางการศึกษา และส่งเสริมให้ประชาชนที่พลาดโอกาสทางการศึกษาค้นหาความรู้ด้วยตนเองอย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง เพื่อนำความรู้ไปปรับปรุงคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ให้ดีขึ้นหรือเพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อในระดับสูงต่อไป โดยกำหนดหลักสูตรการศึกษาออกโรงเรียนสายสามัญ ไว้ดังนี้

1. หลักสูตรการศึกษาเบ็ดเสร็จพื้นฐาน
2. หลักสูตรการศึกษาเพื่อชุมชนในเขตภูเขา
3. หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับประถมศึกษา
4. หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
5. หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (www.nfe.go.th/non.html, 3/5/2547)

ส่วนการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพเป็นการจัดวิชาพลศึกษา และกิจกรรมกีฬาเพื่อนันทนาการและการพักผ่อนหย่อนใจ และเป็นกิจกรรมทางสังคมอย่างหนึ่งด้วย

การจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพ เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนมีอาชีพหรือเห็นช่องทางการทำงานมาหากิน คิดเป็น แก้ปัญหาเป็น มีความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดีในการทำงานเพื่อการ

ประกอบอาชีพอิสระ อาชีพในตลาดแรงงาน หรือเพื่อปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ของตนเองและชุมชน รวมทั้งเพื่อเพิ่มวุฒิทางการศึกษาและการพัฒนาตนเองเกี่ยวกับหน้าที่การงานโดยมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ดังนี้

1. หลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น
2. กลุ่มสนใจวิชาชีพ
3. หลักสูตรประกาศนียบัตรอาชีพ พุทธศักราช 2533 (ปอ.)
4. หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2539 (กศน.ปวช.)

วิธีการจัดการเรียนรู้ทางการกีฬา

หน่วยงานที่จัดการศึกษานอกระบบทั้งภาครัฐและเอกชน จัดกิจกรรมให้บริการแก่เด็ก เยาวชน และประชาชนโดยจัดวิธีการเรียนรู้ทางการกีฬา ดังนี้

1. จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัด ของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
2. ฝึกหัดทักษะปฏิบัติและกิจกรรมทางการกีฬาด้วยความสนุกสนานเป็นสำคัญ
3. จัดเตรียมความพร้อมในเรื่องสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ ในการเล่นกีฬาหรือออกกำลังกายของแต่ละองค์กร ชุมชน หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด
4. จัดเตรียมแหล่งศึกษาค้นคว้าหาความรู้ทางการกีฬาหรือการออกกำลังกาย
5. ส่งเสริมการจัดกิจกรรมกีฬาหรือการออกกำลังกายในชุมชนในหลายรูปแบบ เช่น

- 5.1 การจัดกิจกรรมการแข่งขันกีฬา
- 5.2 การจัดฝึกอบรมหรือสอนการเล่นและออกกำลังกาย
- 5.3 การจัดกิจกรรมการแข่งขันกีฬาที่บ้าน
- 5.4 การจัดกิจกรรมการออกกำลังกายให้ประชาชน
- 5.5 การจัดกิจกรรมการกีฬา หรือออกกำลังกายในสวน
สาธารณะ สวนสุขภาพ ศูนย์กีฬา และออกกำลังกาย
เป็นต้น

ลักษณะของกลุ่มผู้เรียน

เมื่อพิจารณารายละเอียดของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติเน้นการจัดการศึกษาตลอดชีวิตคือให้ทุกคนมีโอกาสได้เรียนรู้อย่างเท่าเทียมกัน ให้ทุกคนได้รับการศึกษาทุกช่วงอายุให้มีโอกาสเรียนรู้อย่างต่อเนื่องจากหลักการดังกล่าวอาจกล่าวได้ว่า กลุ่มเป้าหมายของการศึกษานอกระบบก็ควรจะเป็นบุคคลทุกเพศ ทุกวัย โดยเฉพาะผู้ที่ด้อยโอกาส ผู้ที่พลาดโอกาสที่จะเข้ารับการศึกษาระบบโรงเรียน ผู้ที่ต้องการได้รับการศึกษาต่อเนื่องหลังจากพ้นวัยเรียนมาแล้วโดยไม่มีข้อจำกัดด้านอาชีพ ด้านพื้นฐานการศึกษา ด้านความสนใจ ด้านสถานะทางสังคม ที่อยู่อาศัย ฯลฯ เพราะฉะนั้นอาจสรุปกลุ่มเป้าหมายของการศึกษานอกระบบ ถ้าพิจารณาตามช่วงอายุตั้งแต่แรกเกิดจนตลอดชีวิตได้ดังนี้

- กลุ่มเด็กก่อนวัยเรียน
- กลุ่มผู้ที่อยู่ในวัยเรียนแต่พลาดโอกาสที่จะได้รับการศึกษาในระบบโรงเรียน
- กลุ่มผู้ที่พ้นวัยเรียนมาแล้วหรือกลุ่มวัยแรงงาน
- กลุ่มวัยผู้สูงอายุ

ลักษณะของกลุ่มผู้สอน

บุคลากรทางการศึกษานอกระบบที่สำเร็จการศึกษามาจาก สถาบันการศึกษาคณะครุศาสตร์ และศึกษาศาสตร์ ข้าราชการ พนักงานของหน่วยงานรัฐและเอกชน ทรัพยากรบุคคลในชุมชน ผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญ ดังนั้นโดยทั่วไปจึงไม่มีการกำหนดคุณวุฒิแต่พิจารณาจากประสบการณ์และความชำนาญ

การกีดกันการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของการศึกษาตาม อรรถยาศัย

นโยบายและแผนส่งเสริมการเรียนรู้ทางการกีฬา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นกฎหมาย ฉบับแรกที่ทำให้ความสำคัญต่อการเรียนรู้ตามอรรถยาศัย โดยนับเป็น รูปแบบหนึ่งของการศึกษา (การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอรรถยาศัย) และให้มีการนำผลการเรียนรู้มาเทียบ โอน เป็นผลการเรียนตามหลักสูตรการศึกษาในระบบและนอกระบบโรงเรียนได้

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

องค์กรและสถาบันสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาตาม อรรถยาศัยของแต่ละคน จากสังคมใกล้ตัวจนถึงสังคมภายนอก เริ่ม ตั้งแต่สถาบันครอบครัว สถาบันสื่อมวลชน แหล่งชุมชน แหล่ง นันทนาการ สถาบัน การศึกษา หน่วยงานบริหารภาครัฐ องค์กร เอกชน แหล่งทรัพยากรธรรมชาติ และภูมิปัญญาท้องถิ่น

การกีฬาแห่งประเทศไทยได้จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ 9 รายการ เกี่ยวกับการออกกำลังกายและกีฬาได้แก่

1. สื่อโทรทัศน์ มี 2 เรื่อง กติกาเกี่ยวกับวินาทีระทึก 40 ตอน และ โฆษณาสั้นๆ 2 เรื่อง
2. สื่อวิทยุกระจายเสียง 2 เรื่อง
3. สื่อสิ่งพิมพ์ มี 2 เรื่อง วาสารกีฬาและสารวิทยาศาสตร์ การกีฬา
4. กิจกรรมสื่อมวลชนสัมพันธ์
5. การเสนอข่าว
6. แผ่นพับกีฬาประเภทต่างๆ 15 ชนิด
7. โปสเตอร์ 3 ประเภทกีฬา
8. คู่มือการออกกำลังกาย 4 เล่ม
9. นิทรรศการ

จากการสำรวจของสำนักวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา (2547) พบว่าการให้ข้อมูลที่เป็นความรู้เกี่ยวกับกีฬาต้องคำนึงถึงระดับความรู้ทางกีฬาของประชาชน และพบว่า กีฬา 14 ประเภท ที่ประชาชนมีความรู้ขณะนี้มากที่สุดเรียงตามลำดับดังนี้ ฟุตบอล ร้อยละ 55 เทนนิส ร้อยละ 18.1 วอลเลย์บอล ร้อยละ 8.8 บาสเกตบอล ร้อยละ 5.6 วายน้ำ ร้อยละ 1.9 แบดมินตัน กอล์ฟ ตะกร้อ มวยทุกชนิด วิ่ง / กรีฑา ร้อยละ 1.3 เท่ากัน

การเลือกใช้สื่อควรเลือกให้เหมาะสมกับความต้องการของประชาชน จากการสำรวจพบว่า สื่อมวลชนประเภทที่ใช้ในการรับรู้เรื่องราวทางกีฬา ได้แก่ โทรทัศน์ ร้อยละ 98.1 หนังสือพิมพ์รายวันทั่วไป ร้อยละ 77.5 หนังสือพิมพ์กีฬารายวัน ร้อยละ 35.6 นิตยสารกีฬา ร้อยละ 20.0 และวิทยุกระจายเสียง ร้อยละ 13.1 สำหรับการรับรู้เรื่องราวกีฬาจากสถานีโทรทัศน์ช่อง 7 ร้อยละ 88.8 ช่อง 3 ร้อยละ 80.0 ช่อง 9 ร้อยละ 61.3 ช่อง 5 ร้อยละ 59.4 ช่อง ITV ร้อยละ 53.1 ช่อง 11 ร้อยละ 49.4 และโทรทัศน์ UBC ร้อยละ 10.6

การรับรู้เรื่องราวกีฬาจากหนังสือพิมพ์รายวันทั่วไป พบว่า หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ร้อยละ 58.8 เดลินิวส์ ร้อยละ 43.8 มติชนและคม ชัด ลึก ร้อยละ 9.4 เท่ากัน ข่าวสด ร้อยละ 8.8 และหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น ร้อยละ 3.8 ส่วนการรับรู้เรื่องราวกีฬาจากวารสารหรือนิตยสารกีฬามี 16 รายการ คือ ซอตเตอร์ สปอร์ตพูล ฟุตบอล มวยไทย เมทาเทนโบว์ แมนยูรายเดือน สปอร์ตแมน เจาะเกมส์ วารสารกีฬา ของการกีฬาแห่งประเทศไทย มวยสยาม สปอร์ตนิวส์ ฟุตบอลสยาม สแลมดังก์ มวย สยามสปอร์ตและสยามพูล สำหรับค่าร้อยละการรับรู้เรื่องราวกีฬาจากหนังสือพิมพ์กีฬารายวัน ได้แก่ สยามกีฬารายวัน ร้อยละ 15 สตาร์ช็อกเกอร์ ร้อยละ 9.4 ซอคเกอร์ ร้อยละ 5.6 สยามสปอร์ต ร้อยละ 3.1 และ Kick off ร้อยละ 2.5 (สำนักวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา, 2547)

การกีฬาแห่งประเทศไทยโดยกองกีฬาพื้นฐานมีหน้าที่รับผิดชอบในการหาสถานที่ และอุปกรณ์สำหรับการฝึกกีฬาในระดับพื้นฐานร่วมกับสมาคมกีฬาต่างๆ ในการฝึกสอนกีฬาให้แก่เด็กเยาวชน และประชาชน เพื่อให้เล่นกีฬาได้ถูกวิธีรวมทั้งมีเจตคติที่ดีต่อการออกกำลังกายและเล่นกีฬาเพื่อสุขภาพและเพื่อพัฒนาไปสู่ความเป็นเลิศได้มีโครงการสอนกีฬา 12 ชนิดกีฬา และโครงการสมัครสมาชิกศูนย์กีฬา กกท. มี 15 ชนิดกีฬา โดยผู้สมัครต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 7 ปีบริบูรณ์ เช่นเดียวกับบริการของ กกท. ในส่วนภูมิภาคทุกจังหวัดจะมีศูนย์การกีฬาแห่งประเทศไทยจังหวัดครบ 75 จังหวัดมีบริการกิจกรรมกีฬาหลายประเภท กิจกรรมการออกกำลังกายหลายอย่าง เช่น การเดินแอโรบิกแบบต่างๆ เดิน - วิ่ง ขี่จักรยาน และห้องฝึกกล้ามเนื้อ คลินิกกีฬา และทดสอบสมรรถภาพทางกาย เป็นต้น

ศาลาว่าการกรุงเทพมหานครในส่วนสำนักงานสวนสาธารณะ จัดให้มีอุทยานแห่งการเรียนรู้ เพื่อให้สามารถรองรับและให้ความ สุขความเพลิดเพลินผสมผสานความรู้ ตลอดจนคุณภาพชีวิตที่ดีแก่ ประชาชน กิจกรรมที่สำคัญมี 9 ประเภท

1. พิพิธภัณฑ์เด็กกรุงเทพมหานคร
2. สวนพฤกษศาสตร์
3. อุทยานผีเสื้อและแมลงกรุงเทพ
4. ศูนย์นันทนาการชุมชนสวนรถไฟ มีสระว่ายน้ำ ขี่จักรยาน สนามเด็กเล่น ดนตรีสากล ศิลปศึกษาและค่ายพักแรม
5. ค่ายพักแรมในสวนรถไฟ
6. สวนป่าใหญ่ในเมือง
7. ลานกีฬา
8. สวนปิกนิก
9. พิพิธภัณฑ์รถไฟ

นอกจากนี้ยังมีกองส่งเสริมสงเคราะห์ให้บริการกลุ่มเป้าหมาย 4 กลุ่ม ได้แก่

1. เด็กและเยาวชน เป็นเด็กปฐมวัย อายุ 2.5 - 6 ปี อยู่ใน ชุมชนแหล่งก่อสร้างจัดการฝึกอบรม ระเบียบวินัย คุณธรรม จริยธรรม การเล่นกีฬา นันทนาการ กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ทักษะศึกษาและ ตรวจสุขภาพ

- 1.1 เด็กเร่ร่อนและเด็กด้อยโอกาสให้บริการด้านสุขภาพ ทุนการศึกษา คำปรึกษาแนะแนวทัศนศึกษา และกลุ่มสัมพันธ์

- 1.2 เด็กในระบบโรงเรียนที่มีความยากจนและมีปัญหาอื่นๆ

- 1.3 เยาวชนนอกระบบโรงเรียน เยาวชนที่จบการศึกษา ภาควัฒนศิลป์และยากจนให้ฝึกอาชีพ

2. สตรี

3. ครอบครัว
4. ผู้สูงอายุ
5. ผู้พิการ
6. ผู้ประสบสาธารณภัย

มาตรฐานการเรียนรู้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้เปิดโอกาสให้มีการนำผลการเรียนรู้ที่เกิดจากการศึกษาตามอัธยาศัยเทียบโอนเข้าสู่หลักสูตรการศึกษาในระบบและนอกระบบได้ โดยแสดงผลสมรรถนะตามมาตรฐานระดับการศึกษานั้น

การประเมินผลการเรียนรู้

ไม่มีการประเมินค่า ไม่มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ออกมาเป็นระดับผลการเรียนเพราะเน้นการศึกษาที่มีคุณค่าในตัวเองที่เกิดจากการเรียนรู้ตามอัธยาศัย

การสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการเรียนรู้

ระดมทรัพยากรบุคคล แหล่งการเรียนรู้ของชุมชน หน่วยงาน ทั้งภาครัฐ และเอกชน ทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น ร่วมกันจัดการศึกษาตามอัธยาศัยจึงแบ่งได้ 6 รูปแบบ ดังนี้

1. รูปแบบที่จัดโดยผ่านสื่อสิ่งพิมพ์
2. รูปแบบที่จัดโดยผ่านสื่อวิทยุ
3. รูปแบบที่จัดโดยผ่านสื่อโทรทัศน์
4. รูปแบบที่จัดโดยผ่านสื่อคอมพิวเตอร์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์
5. รูปแบบที่จัดโดยผ่านภูมิปัญญาท้องถิ่น
6. รูปแบบที่จัดโดยผ่านศูนย์การเรียนรู้

หลักสูตรและวิธีการจัดการเรียนรู้

เป็นการศึกษาที่ไม่มีรูปแบบตายตัว จะเปลี่ยนไปตามสภาพความเหมาะสม ลักษณะนิสัยของบุคคลเป็นการศึกษาที่ไม่มีเงื่อนไขว่าจะต้องจบหลักสูตรเมื่อไรจะต้องเรียนวิชาบังคับ วิชาเลือกตามหลักสูตรอาจมีเนื้อหาการศึกษาตามอัธยาศัยที่เป็นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ เช่น จากแหล่งนันทนาการท่องเที่ยว หรือกีฬา นันทนาการ จากแหล่งศูนย์กีฬาหรือออกกำลังกาย สโมสร สาธารณะ สโมสรสุขภาพ เป็นต้น

วิธีการจัดการเรียนรู้

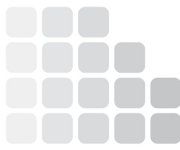
1. จัดให้สนองกลุ่มเป้าหมายทุกเพศและวัย
2. จัดให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต
3. จัดโดยใช้วิธีหลากหลายโดยใช้สื่อต่างๆ
4. จัดให้ยืดหยุ่นโดยไม่ยึดติดรูปแบบใดๆ
5. จัดให้ทันต่อเหตุการณ์
6. จัดให้ถูกกาลเทศะ

ลักษณะของกลุ่มผู้เรียน

ประชาชนทุกเพศ ทุกวัย ทุกอาชีพ สามารถศึกษาและเรียนรู้ฝึกปฏิบัติทางกีฬาและออกกำลังกายหรือพักผ่อนหย่อนใจ ได้ตลอดเวลาบูรณาการกับวิถีชีวิตเกิดขึ้นโดยตั้งใจและไม่ตั้งใจ

ลักษณะของกลุ่มผู้สอน

เป็นแหล่งการเรียนรู้ทั้งบุคคล สถาบันต่างๆ และแหล่งเรียนรู้ในชุมชน เช่น ศูนย์กีฬา ศูนย์ ส่งเสริมสุขภาพ ศูนย์เยาวชน สนามกีฬา สโมสรสุขภาพ สโมสรสาธารณะ สโมสรมวลชน และเครือข่ายอินเทอร์เน็ตจากหน่วยงานต่างๆ หน่วยงานของรัฐและเอกชน เช่น สำนักกีฬาของสถาบันการศึกษาและเหล่าทัพของกระทรวงกลาโหมและสมาคมกีฬาสมัครเล่นแห่งประเทศไทย เป็นต้น

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการวิเคราะห์ข้อเสนอนโยบายและแผนส่งเสริมการเรียนรู้ทางการกีฬากับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยในประเทศไทย ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ข้อเสนอ นโยบายและแผนส่งเสริมการเรียนรู้ทางการกีฬากับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในระบบการศึกษาไทย

ผลการวิจัยพบว่า

1. การกีฬาตั้งแต่สมัยก่อนสุโขทัย สมัยสุโขทัย (พ.ศ. 1781 - 1921) สมัยอยุธยา (พ.ศ. 1893 - 2310) จนถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ตอนต้น (พ.ศ. 2325 - 2411) เป็นการกีฬาแบบไม่เป็นทางการทั้งสิ้น เพราะไม่ได้จัดการเรียนการสอนในโรงเรียน การกีฬาสมัยนั้น วัด วัง บ้าน และสำนักต่างๆ เป็นแหล่งสำคัญในการเรียนรู้และฝึกฝนตนเองและการใช้อาวุธ ได้แก่ มวยไทย กระบี่กระบอง ดาบ พลอง มีด เพื่อการทำสงคราม เพื่อเตรียมพร้อมรับราชการทหาร ป้องกันประเทศ และความสนุกสนาน การสอนไม่ได้จัดเป็นแบบแผนเดียวกันทุกแห่ง ผู้เรียนมีเฉพาะเพศชาย เวลาเรียนขึ้นอยู่กับความพร้อมของผู้สอน ค่าเล่าเรียนไม่ต้องเสีย ผู้เรียนจะฝากตัวเป็นศิษย์รับใช้ผู้สอน สำหรับบุตรขุนนาง ข้าราชการ อาจเข้าไปเรียนในวังซึ่งต่อมาในวังมีกรมนักมวยหรือกรมมวยหลวง

2. การกีฬายุคกีฬาสากล เริ่มตั้งแต่ พ.ศ. 2411 - 2474

การศึกษาในระบบมีโครงการศึกษาชาติและหลักสูตรในสมัย

รัชกาลที่ 5 ระบุวิชาพลศึกษาซึ่งเรียกว่า การตัดกาย การฝึกหัดร่างกาย และวิชาฝึกซ้อมร่างกาย วิชากายบริหาร การเข้าแถว เดินแถว ต่อมาเรียกว่าวิชาการทหาร และมีกีฬาสาธิตที่เรียน ได้แก่ ยิมนาสติก ฟุตบอล กรีฑาและเนตบอล เป็นต้น นโยบายและแผนส่งเสริมการเรียนรู้ทางการกีฬา จัดการเรียนการสอนในโรงเรียนแต่ระบบการศึกษายังไม่ดีการเรียนการสอนทางกีฬายังไม่เป็นแบบแผนที่ดีเนื่องจากขาดแคลนเงินงบประมาณ และขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถทางการกีฬาทั้งที่มีพระราชบัญญัติการประถมศึกษาฉบับแรกบังคับให้เด็กเข้าเรียนในสถานศึกษาจำนวน 3 ปี ครูพลศึกษายังไม่มีสอนวิชาพลศึกษาจึงให้ครูประจำชั้นและเริ่มมีครูพิเศษสอนวิชาเฉพาะ เรียกว่า ครูพลศึกษาทำหน้าที่สอนวิชาพลศึกษา

การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จัดแบบคู่ขนานกันไป กล่าวคือ บิดามารดา ส่งสอนลูกหลาน มีผู้รู้เพิ่มมากขึ้น และภูมิปัญญาท้องถิ่นเกิดขึ้นเน้นให้ประชาชนได้เรียนรู้ตามความสนใจของตนเองและเพื่อเพิ่มพูนความรู้ในการประกอบอาชีพ มีหน่วยงานสนับสนุนรับผิดชอบ เช่น กรมหมกมวยและสมาคมกีฬาสมัครเล่นแห่งประเทศไทย เป็นต้น

3. การกีฬาหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง

การศึกษาในระบอบรัฐบาลมีนโยบายและแผนส่งเสริมการกีฬาคัดเจนขึ้น เมื่อมีการจัดตั้งกรมพลศึกษา เพื่อทำหน้าที่ดูแลการจัดการเรียนการสอน การจัดการกิจกรรมเสริมหลักสูตร การจัดการแข่งขันกีฬาและจัดทำกติกากีฬาต่างๆ เป็นต้น มีองค์แห่งการเรียนรู้ครบ 3 องค์ คือ พุทธิศึกษา จริยศึกษา และพลศึกษา และการวัดผลประเมินถูกต้องตามหลักวิชาการมากขึ้น

การศึกษานอกระบบรัฐบาลมีนโยบายและแผนส่งเสริมและ พัฒนาเด็ก และเยาวชน ให้มีความรู้ขั้น พื้นฐานและความสามารถ ในวิชาชีพด้วยนโยบายการส่งเสริมกีฬาในระบบ รัฐบาลได้มอบ ให้กรมการศึกษานอกโรงเรียนกำหนดให้ความรู้สามัญและการ ศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จซึ่งมีวิชาพลศึกษาอยู่ในหลักสูตรนี้ด้วย

การศึกษาตามอัธยาศัย ตามแผนการกีฬาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 เน้นการศึกษาตลอดชีวิตทำให้ต้องจัดประสบการณ์ด้านความรู้ ทางการกีฬาเป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชนอย่างเพียงพอ

4. การกีฬากับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบัน

การศึกษาในระบบมีนโยบายและแผนส่งเสริมการเรียนรู้ทาง กิจกรรมกีฬา และกิจกรรมพลศึกษา มีความชัดเจนมากทั้งการ ศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแผน พัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2545 - 2549) รวมทั้งมติ คณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการส่งเสริมการออกกำลังกายและการกีฬา เพื่อสุขภาพ และเพื่อความเป็นเลิศ รัฐบาลสร้างกระแสการออก กำลังกายเพื่อสุขภาพและใช้กีฬาเป็นสื่อต่อต้านยาเสพติด โดยเฉพาะในสถานศึกษาเด็กและเยาวชนอยู่ในระบบโรงเรียนยาวนาน ขึ้นทำให้มีโอกาสเรียนรู้พลศึกษาและกีฬามากขึ้น

การศึกษานอกระบบตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เน้นการศึกษาตลอดชีวิต จึงจัดการศึกษานอกระบบ สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล กำหนดให้เปิดสนามกีฬาของ สถานศึกษาและหน่วยงานราชการให้เด็ก เยาวชนและประชาชน มาใช้สนามกีฬาเพื่อเล่นกีฬาและออกกำลังกาย

การศึกษาตามอัธยาศัยตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่ง ชาติ พ.ศ. 2542 เน้นการศึกษาตลอดชีวิตและเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต

มีการจัดกิจกรรมการออกกำลังกายและเล่นกีฬาเพื่อสุขภาพและความรู้เกี่ยวกับสุขภาพและพลาสมาได้จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนมากยิ่งขึ้นทั้งองค์กรภาครัฐและเอกชน

อภิปรายพา

1. การกีฬาตั้งแต่ ยุคอดีตจนถึงหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง การเรียนรู้ทางการกีฬาเกิดจากครอบครัวมีพ่อแม่และบรรพบุรุษสั่งสอนลูกหลาน วัดมีพระสงฆ์อบรมสั่งสอนจริยธรรมและวังมีนักปราชญ์ราชบัณฑิตสอนศิลปะป้องกันตัวให้แก่ทหารและลูกหลานเจ้านาย รวมทั้งสำนักดาบ และค่ายมวยทำหน้าที่สอนและถ่ายทอดศิลปะป้องกันตัว เป็นแบบฝึกหัดเป็นศิษย์ และต่อหนังสือกันตามแต่ครูจะพอใจต่อความรู้ใหม่ให้แก่ศิษย์ ต่อมามีการศึกษาในระบบโรงเรียน โดยมีโครงการศึกษาชาติ และหลักสูตรมีวิชาตัดกาย การฝึกหัดร่างกาย การฝึกซ้อมร่างกาย กายบริหารและวิชาการทหาร เป็นต้น ครูสามัญสอนวิชาพลศึกษาและมีครูพลศึกษาสอนวิชาเฉพาะเกิดขึ้น เพราะมีการสอนวิชาครูพลศึกษานอกเวลาเรียน ทำให้การกีฬาและการพลศึกษาเป็นรูปแบบในระบบการศึกษามากยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยเห็นว่า การเรียนการสอนกิจกรรมกีฬาและกิจกรรมพลศึกษาในยุคแรกของการศึกษาในระบบ เน้นเพื่อให้นักเรียนมีร่างกายแข็งแรง มีระเบียบวินัย ส่วนการแข่งขันกีฬามีทั้งกีฬาไทยและกีฬาสากล เพื่อความมีน้ำใจเป็นนักกีฬาและต้องการเพาะคุณธรรมหลัก 4 ประการได้แก่ ความองอาจกล้าหาญ ความสามัคคี ความมีน้ำใจ และความอดทน (สวัสดี เลขยานนท์, 2520) ที่มีความเหมาะสมกับสภาพการขาดแคลนงบประมาณและขาดแคลนครู แต่ได้พยายามปลูกฝังระเบียบวินัยความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา ตาม

ปรัชญาของการสอนพลศึกษา และสืบสานวิชาการทหารที่ใช้เพื่อ การป้องกันประเทศในอดีตมาสู่ศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว กระบี่ กระบอง และมวยไทย และกีฬาไทย ได้แก่ ตะกร้อ วาว เป็นต้น

การกีฬาหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง การพลศึกษา และกีฬามีรูปแบบมากขึ้นทั้งการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน การจัดการแข่งขันกีฬาภายในและระหว่างโรงเรียน เนื่องจากมีการ จัดตั้งกรมพลศึกษา การมีกรมการศึกษานอกโรงเรียนและการได้ รับอิทธิพลทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมือง การศึกษาจากต่าง ประเทศ ทำให้การพลศึกษาและกีฬาจัดเป็นการเรียนรู้ และช่วยพัฒนา คุณภาพชีวิตได้ตลอดชีวิตซึ่งสอดคล้องกับกฎบัตรหรือปฏิญญา สากลขององค์การยูเนสโกที่กล่าวว่าในปี พ.ศ. 2521 ว่า การพลศึกษา และกีฬาเป็นสิทธิพื้นฐานที่ทุกคนพึงมีและยังได้รับตลอดชีวิต (วาสนา คุณาอภิสิทธิ์, 2547)

2. การกีฬากับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบัน

จากการจัดกิจกรรมพลศึกษาและกีฬาเป็นรายวิชา กำหนด จำนวนหน่วยกิต จำนวนชั่วโมงหรือการเรียนเป็นวิชาบังคับและวิชา เลือกที่แน่นอนอนุกรรมการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษาหรือหลักสูตร ท้องถิ่น หลักสูตรวิชาพลศึกษาและสุขศึกษาเปลี่ยนเป็นสาระการ เรียนสุขศึกษาและพลศึกษา เน้นผลการเรียนรู้เป็นช่วงชั้นๆ ละ 3 ปี ซึ่งเป้าหมายหลักของสาระนี้ต้องการปลูกฝังให้ผู้เรียนรักการออกกำลังกายเป็นนิสัย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษานอกระบบตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เน้นการศึกษา ตลอดชีวิตจึงจัดการศึกษาเพื่อเยาวชนกลุ่มเป้าหมายอายุ 15 ปี ขึ้น ไปที่ขาดโอกาสเรียนในระบบโรงเรียน ได้เรียนรู้วิชาพื้นฐานเพื่อการ ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นและการประกอบอาชีพและสอดคล้อง กับนโยบายของรัฐบาลในการสนับสนุนการพลศึกษาและกีฬา

กำหนดให้สถานศึกษาและหน่วยงานราชการเปิดสนามกีฬาให้เด็กเยาวชนและประชาชนเข้ามาใช้สนามเพื่อเล่นกีฬาและออกกำลังกาย และศูนย์การเรียนรู้ของชุมชนได้ตามความสนใจถือเป็นการศึกษาตามอัธยาศัย

ผู้วิจัยเห็นว่า โรงเรียนทุกแห่งต้องมีโปรแกรมการจัดการเรียนรู้พลศึกษาและกีฬาในชั้นเรียน การจัด การแข่งขันภายใน การจัดการแข่งขันกีฬาระหว่างโรงเรียนการจัดการพลศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ และการจัดพลศึกษาเพื่อนันทนาการ โดยมีครูพลศึกษาเป็นผู้สอน ตั้งแต่ในระดับประถมศึกษาจนถึงระดับมัธยมศึกษา โดยยึดหลักปรัชญา การสอนพลศึกษา พัฒนาการของแต่ละเพศแต่ละวัย ความแตกต่างระหว่างบุคคล สอนกิจกรรมพลศึกษาและกีฬาให้ผู้เรียนสนุกสนานเป็นอันดับแรก และสอนให้ผู้เรียนได้ประสบความสำเร็จ ในการแสดงพฤติกรรมทักษะตามเพศและวัยที่เหมาะสม และท้าทายความสามารถ กิจกรรมพลศึกษาและกีฬา ควรเริ่มจากการเคลื่อนไหวเบื้องต้น กิจกรรมเข้าจังหวะ กีฬาประเภทบุคคล และประเภททีม กีฬาพื้นบ้าน เช่น กระบี่กระบอง มวยไทยและตะกร้อ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับกฎบัตรขององค์การยูเนสโก และสหประชาชาติที่ต้องการให้มีการปฏิรูปการสอนพลศึกษาในสถานศึกษาและต้องการให้กีฬาพื้นบ้านเป็นมรดกโลก (www.manager.co.th 15 ธันวาคม, 2547) นอกจากนี้ ผู้วิจัยเห็นว่า การจัดการเรียนการสอนกิจกรรมพลศึกษาและกีฬาในปัจจุบันขึ้นอยู่กับวิสัยทัศน์และความเข้าใจของผู้บริหาร และครูพลศึกษาในสถานศึกษานั้นๆ โดยทั่วไปควรจัดสัดส่วนสุขศึกษาและพลศึกษาเป็น 1:2 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ เป็นอย่างน้อย บางโรงเรียนอาจจัดเป็นสาระเลือกเพิ่มเติม หรือเป็นกิจกรรมนักเรียนได้ เช่น กิจกรรมการออกกำลังกาย และกีฬาหลังเลิกเรียนอย่างน้อย 3 วัน ต่อสัปดาห์ ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาการ

กีฬาแห่งชาติฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2545-2549) ตั้งแต่ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาการกีฬาขั้นพื้นฐานมีเป้าหมายเด็ก และเยาวชน ในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน ได้มีความสามารถขั้นพื้นฐานในการเล่นกีฬาได้ และดูกีฬาเป็น ตามความถนัดและความสนใจของตนเองอย่างน้อยวันละ 30 นาที ไม่น้อยกว่า 3 วันต่อสัปดาห์ ซึ่งจะเป็นพื้นฐานของการพัฒนาไปสู่ยุทธศาสตร์ที่ 2, 3 และ 4 คือ กีฬาเพื่อมวลชน กีฬาเพื่อความเป็นเลิศ และกีฬาเพื่อการอาชีพ ตามลำดับ (การกีฬาแห่งประเทศไทย, 2544) เรียนช่วงเวลาละ 10 นาที เก็บสะสมวันละ 30 นาที ทุกวัน นอกจากนี้โรงเรียนมีศักยภาพในการส่งเสริมนักเรียนที่มีความสามารถทางกีฬาสู่ความเป็นเลิศได้โดยการขอความร่วมมือกับการกีฬาแห่งประเทศไทยและสมาคมกีฬาแห่งประเทศไทยให้การสนับสนุน วิทยากร การโค้ชกีฬา และผู้บริหาร เพื่อให้บรรลุเป้าหมายเดียวกันคือ มาร่วมกันสร้างนักกีฬา ให้มีความเป็นเลิศด้วยกัน

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้แบ่งข้อเสนอแนะเป็น 2 ประเด็นหลักได้แก่

1. ข้อเสนอเชิงนโยบายและแผนการส่งเสริมการเรียนรู้ทางการกีฬากับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยที่เหมาะสมกับปัจจุบัน

การศึกษาในระบบ

1. การมีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีการขยายการศึกษาภาคบังคับไม่น้อยกว่า 12 ปี ทำให้เด็กและเยาวชนอยู่ในระบบโรงเรียนนานขึ้นมีโอกาสดูได้เรียนรู้และฝึกทักษะ

ทางกีฬามากขึ้นผู้บริหารโรงเรียนและครูพลศึกษาควรมีการบริหารจัดการเกี่ยวกับการออกกำลังกายในโรงเรียน ทั้งในและนอกเวลาเรียน

2. การพัฒนาการกีฬาของชาติ จำเป็นต้องเริ่มจากการพัฒนากีฬาขั้นพื้นฐาน เป้าหมายสำคัญ คือ เด็ก และเยาวชนในโรงเรียนต้องมีการจัดโครงการพลศึกษาในโรงเรียนดังนี้ โครงการสอนพลศึกษาตามหลักสูตรการแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียน การแข่งขันกีฬาระหว่างโรงเรียนการจัดกิจกรรมพลศึกษาเพื่อนันทนาการ และโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนเพื่อความเป็นเลิศรวมทั้งการสอนพลศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ

3. กระทรวงศึกษาธิการควรมีนโยบายบรรจุพลศึกษาในระดับประถมศึกษาเพื่อให้ครูพลศึกษาในโรงเรียนระดับประถมศึกษาามีเพิ่มขึ้นตามแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2540 - 2544) แต่ครูพลศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษายังมีไม่เพียงพอ

4. ครูพลศึกษาควรนำวิทยาศาสตร์การกีฬาไปใช้ในการพัฒนาสมรรถภาพทางกาย ขนาดรูปร่างและการป้องกันการบาดเจ็บจากการกีฬากว้างขวางยิ่งขึ้น

การศึกษานอกระบบ

1. รัฐบาลควรให้ความสำคัญกับการพัฒนากีฬาเพื่อมวลชน เป้าหมายสำคัญของการกีฬาเพื่อมวลชน คือ ส่งเสริมให้ประชาชนทุกเพศ ทุกวัย ทุกอาชีพ ได้ออกกำลังกายและเล่นกีฬาเพื่อสุขภาพ และเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดี เนื่องจากกีฬาเป็นยุทธศาสตร์สำคัญของการพัฒนากำลังคนของประเทศ

2. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ศูนย์กีฬาตำบล อำเภอ และจังหวัด ดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยมีบุคลากรที่มีความรู้ ความ

สามารถด้านการออกกำลังกายและกีฬาประจำศูนย์กีฬาตำบล อำเภอและจังหวัด เช่น การส่งเสริมการออกกำลังกายทั้งครอบครัว หรือเล่นกีฬาทั้งหมดที่บ้าน เป็นต้น

การศึกษาตามอัธยาศัย

1. การส่งเสริมให้เยาวชนและประชาชนตื่นตัวในการออกกำลังกาย และเล่นกีฬา ในสถานศึกษาต่างๆ และหน่วยราชการต่างๆ รวมทั้งในระดับชุมชนและหมู่บ้านโดยส่งเสริมการจัดกิจกรรม การออกกำลังกายและเล่นกีฬาอย่างต่อเนื่องและกว้างขวางทั่วประเทศ
2. การเปิดสถานที่ / สนามกีฬา และสิ่งอำนวยความสะดวกของสถานที่ราชการเพื่อให้เด็ก เยาวชนและประชาชนทั่วไปออกกำลังกายและเล่นกีฬาอย่างแพร่หลายและสม่ำเสมอ
3. ข้อเสนอนโยบายและแผนด้านการจัดการเรียนรู้และส่งเสริมเพื่อการบูรณาการกีฬาเข้ากับการศึกษาขั้นพื้นฐานของการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

การศึกษาในระบบ

1. กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และองค์กรบริหาร ส่วนท้องถิ่นต้องร่วมมือกันทำงาน การพัฒนาการกีฬาขั้นพื้นฐานอย่างเต็มที่ในระบบโรงเรียน และนอกระบบโรงเรียน ทั้งในด้านการบรรจุและพัฒนาบุคลากรทางการกีฬา ได้แก่ ครูพลศึกษา ผู้นำการออกกำลังกาย ผู้ฝึกสอนกีฬา ผู้นำกีฬา และผู้ตัดสินกีฬาขั้นพื้นฐาน
2. การจัดการเรียนการสอนด้วยหลักสูตรท้องถิ่นหรือหลักสูตรของสถานศึกษาเอง มีส่วนช่วยสร้างระเบียบวินัยในสังคม สร้างลักษณะนิสัยให้เป็นสังคมที่น่าอยู่ได้และยังใช้กีฬาช่วยแก้

ปัญหาสังคม เช่น ยาเสพติด อบายมุขต่าง ๆ และการเล่นกีฬาถือเป็นการสืบสานศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย ได้แก่ มวยไทย ตะกร้อ และการละเล่นพื้นบ้านให้สอดคล้องกับกฎบัตรองค์การยูเนสโกและสหประชาชาติว่าด้วยการปฏิรูปการสอนพลศึกษา

3. สถาบันการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรร่วมกับภารกิจกีฬาแห่งประเทศไทยและสมาคมกีฬาแห่งประเทศไทย มีนโยบายและวางแผนร่วมกันในการพัฒนากีฬาเพื่อความเป็นเลิศด้วยการมาช่วยโค้ชและสนับสนุนนักกีฬาโรงเรียนเข้าร่วมแข่งขันกีฬาระดับต่างๆ และได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่

การศึกษานอกระบบ

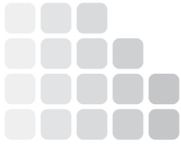
1. บุรณาการแบบองค์รวมในการพัฒนากีฬาเข้ากับการศึกษาขั้นพื้นฐานจำเป็นต้องมีพันธมิตร และเครือข่ายทำงานร่วมกันทั้งภาครัฐและเอกชน มีการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการออกกำลังกายและเล่นกีฬาโดยใช้สื่อต่างๆ ทุกรูปแบบ รัฐบาลสนับสนุนงบประมาณให้หน่วยงานต่างๆ จัดสร้างลานกีฬา สนามกีฬาอเนกประสงค์และสถานกีฬา และจัดหาอุปกรณ์กีฬา ศูนย์การกีฬาแห่งประเทศไทยจังหวัดและศูนย์การทองเที่ยว กีฬา และนันทนาการจังหวัดเป็นหน่วยงานหลักในการประสานงานและร่วมรับผิดชอบ

2. สถานศึกษาและหน่วยราชการมีนโยบายเปิดสถานที่ให้เด็กเยาวชน และประชาชนมาใช้สนามกีฬาได้ เพื่อเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ของการออกกำลังกายและเล่นกีฬาของชุมชนเนื่องจากมีความพร้อมทั้งบุคลากรและสถานที่ตามมติคณะรัฐมนตรี

การศึกษาตามอัธยาศัย

1. ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนากีฬาขั้นพื้นฐานและกีฬาเพื่อมวลชน(เพื่อสุขภาพ) โดยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ องค์กรการบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล ต้องเห็นความสำคัญและมีความพร้อมในการดำเนินการจัดการด้านกีฬาระดับท้องถิ่นได้

2. การจัดการบริหารการใช้สถานกีฬา ศูนย์กีฬาและนันทนาการ ศูนย์สร้างเสริมสุขภาพ ศูนย์กายบริหาร อู่ปกรณกีฬา และสิ่งอำนวยความสะดวกให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นโดยมีเป้าหมายจำนวนผู้มาใช้สถานที่เพิ่มมากขึ้นเพื่อการเรียนรู้ หรือพัฒนาคุณภาพชีวิตจากการออกกำลังกาย หรือเล่นกีฬาอย่างเหมาะสม และคุ้มค่า

บรรณานุกรม

- กรมศิลปากร. ประชุมศิลาจารึก ภาคที่ 1 สุโขทัย. พระนคร :
โรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี , 2515.
- กระทรวงธรรมการ. หลักสูตรกรมศึกษาธิการ สำหรับสามัญ
ศึกษาชั้นประถมและมัธยม ร.ศ. 124. พระนคร :
โรงพิมพ์อักษรนิติ, 2448 .
- _____ . ระเบียบการโรงเรียนสวนกุหลาบอังกฤษ ร.ศ. 126.
พระนคร : โรงพิมพ์อักษรนิติ, 2450.
- _____ . หลักสูตรกรมศึกษาธิการ หลักสูตรมูลศึกษาสำหรับ
เรียนช่วง เวลา 2 ปี หรือ 3 ปี อายุตั้งแต่ปีที่ 7 ถึงปีที่
9 ร.ศ. 128. พระนคร : โรงพิมพ์อักษรนิติ, 2452.
- _____ . หลักสูตรสามัญศึกษา หลักสูตรมูลประถม มัธยม
มัธยมขั้นสูง. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ อักษรนิติ,
ร.ศ.130.
- _____ . หลักสูตรหลวง หลักสูตรสามัญศึกษา พ.ศ. 2456.
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สามมิตร, ม.ป.ป.
- _____ . หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2471. พระนคร
: โรงพิมพ์กรมตำรวจ, 2471.
- _____ . หลักสูตรประถมศึกษาสามัญชายและหญิง พ.ศ.
2467. พระนคร : โรงพิมพ์อักษรนิติ, 2467.
- _____ . หลักสูตรประถมและมัธยมพาณิชยการ พ.ศ. 2472.
ม.ป.ท. ม.ป.ป.
- _____ . ระเบียบการและหลักสูตรโรงเรียนมัธยมวิสามัญ

การเรือน. ม.ป.ท , 2478.

กระทรวงศึกษาธิการ. ประวัติกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2435 -

2507. พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2507.

_____ หลักสูตรประโยคประถมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2503.

ธนบุรี : โรงเรียนการช่างวุฒิมศศึกษา (แผนกการพิมพ์), 2503.

_____ หลักสูตรประโยคประถมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2503.

พระนคร : กรุงเทพมหานครพิมพ์, 2503.

_____ หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2503.

พิมพ์ครั้งที่ 6. พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2511.

_____ หลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช

2518. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์โรงเรียนสาปัดช่าง

พระนคร, 2518.

_____ แผนการศึกษาชาติ พุทธศักราช 2520. กรุงเทพมหานคร

: โรงพิมพ์การศาสนา, 2520.

_____ กรมวิชาการ. คู่มือการใช้หลักสูตรวิชาพลศึกษาระดับ

มัธยมศึกษาตอนต้น ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอน

ต้น พุทธศักราช 2521. (ฉบับทดลอง). กรุงเทพมหานคร

: โรงพิมพ์กรมศาสนา, 2529.

_____ แผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา และศิลปวัฒนธรรม

ระยะที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534). กรุงเทพมหานคร :

โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2530.

_____ กรมพลศึกษา. รายงานการประเมินผลโครงการอบรมครู

ผู้สอนวิชาพลศึกษาในโรงเรียน ประถมศึกษา.

กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ท., 2542

การกีฬาแห่งประเทศไทย . แผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ. วารสาร

กีฬา. 24 (ตุลาคม 2533) : 21 - 22

- _____ แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2531 - 2539).
กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ท. , ม.ป.ป.
- _____ แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2540 - 2544).
กรุงเทพมหานคร : นิเวไทยมิตรการพิมพ์, 2541.
- _____ แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2545 - 2549).
กรุงเทพมหานคร : นิเวไทยมิตรการพิมพ์, 2544.
- _____ กองกีฬาพื้นฐาน. www.nfsolution.com/prototype/sat/th/03/html. (16 กรกฎาคม 2547).
- _____ บริหารของศูนย์ กกท. ภูมิภาค. www.nfsolution.com/prototype/sat/th /03_10_1 html. (16 กรกฎาคม 2547).
- การจัดการศึกษาตามอัธยาศัย. www.nfe.go.th/infor.html. (3 พฤษภาคม 2547).
- การจัดการศึกษานอกระบบ. www.nfe.go.th/non.html. (3 พฤษภาคม 2547).
- กอง วิสุทธารมณ “แผนการกีฬาแห่งชาติ” วารสารสุขศึกษา พลศึกษาและสันตนาการ. 2 (เมษายน 2521): 37-38.
- กองออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ กรมอนามัย. www.anamai.moph.go.th/dapah. (14 กรกฎาคม 2547).
- เกหลง ปภาวสิทธิ์. “ประวัติการศึกษาประเทศไทย”. จุลสาร. ฉบับที่ 1. กรุงเทพมหานคร : สมาคมการศึกษาแห่งประเทศไทย, 2500.
- คณะกรรมการวางพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษา. การศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2517.
- คณะรัฐมนตรีในสมัยทักษิณ ชินวัตร. คำแถลงนโยบาย. กรุงเทพมหานคร : รัฐสภา, 2544.

จิตรกร ตั่งเกษมสุข. ความเป็นมาของการศึกษาไทย.

กรุงเทพฯ มหานคร : บางกอกการพิมพ์ , 2525.

เดินตามยูเนสโกบูรณาการการศึกษาสู่การปฏิรูปการเรียนรู้. [www.manager.co.th/QOL/View news](http://www.manager.co.th/QOL/View_news). (15 ธันวาคม 2547)

ถนอมวงศ์ กฤษณ์เพ็ชร. รายงานผลการวิจัย เรื่อง พัฒนาการ

ของพลศึกษาในประเทศไทย ระหว่าง พ.ศ. 2325 -

2525. กรุงเทพฯ มหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.

ถนอมวงศ์ กฤษณ์เพ็ชร. ประวัติการพลศึกษาไทย.

กรุงเทพฯ มหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.

บัว นิลอาษา (ร้อยโท). แนวสอนวิชาอาวุธโบราณ. พระนคร :

โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า, 2501.

ประเสริฐ ปัทมสุคนธ์. รัฐสภาไทยในรอบสี่สิบสองปี พ.ศ. 2475

- 2517. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ มหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด
ช.ชุมชนช่าง, 2517.

ประยูร ภมรมนตรี. พลโท. ชีวิต 5 แผ่นดินของข้าพเจ้า.

กรุงเทพฯ มหานคร : สำนักพิมพ์บรรณกิจ, 2518.

พระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าจุลจักรพงษ์. เจ้าชีวิต. พระนคร :

คลังวิทยา, 2514.

ฟอง เกิดแก้ว. ประวัติพลศึกษา. กรุงเทพฯ มหานคร : สำนักพิมพ์

วัฒนาพานิช, 2520.

มติคณะรัฐมนตรี. การส่งเสริมการกีฬา. วันที่ 23 กันยายน 2545,

www.cabinet.thaigov.go.th. (1 กันยายน 2547).

มติคณะรัฐมนตรี. การส่งเสริมให้เยาวชนและประชาชนตื่นตัวใน

การเล่นกีฬา วันที่ 19 พฤศจิกายน 2545 และ 2 มกราคม
2546, www.cabinet.thaigov.go.th. (1 กันยายน 2547).

มติคณะรัฐมนตรี. รายงานการจัดกิจกรรมสำหรับเยาวชนภาค
ฤดูร้อนและผลการดำเนินงานเอาชนะสงคราม ยาเสพติด.
วันที่ 23 มีนาคม 2547. www.cabinet.thaigov.go.th.
(1 กันยายน 2547).

ยนต์ ชุ่มจิต. การศึกษาและความเป็นครูไทย. กรุงเทพมหานคร :
สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์ , 2542.

รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. รัฐบาลแถลงนโยบายการ
บริหารราชการแผ่นดิน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
ทำเนียบนายกรัฐมนตรี, 2477.

วาสนา คุณาอภิสิทธิ์. “ความสำคัญประเด็นปัญหาและข้อเสนอ
แนะเกี่ยวกับวิชาชีพครูศึกษาและพลศึกษา” วารสารสุข
ศึกษา พลศึกษาและสันตนาการ. 30 (1-2) มกราคม-
มิถุนายน 2547, 43-53.

วิโรจน์ มังคละมณี . การจัดกิจกรรมกีฬาในชุมชน.
กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ประสานมิตร, 2546.

วิไล ตั้งจิตสมคิด. การศึกษาและความเป็นครูไทย.
กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2544.

ศาลาว่าการกรุงเทพมหานคร. อุทยานแห่งการเรียนรู้ [http://203.
155.220.217/dosw/jatujak.html](http://203.155.220.217/dosw/jatujak.html). (10 กันยายน 2547).

_____. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้บริการ. [http:// 203.155.220.217/dosw/
targeti/](http://203.155.220.217/dosw/targeti.html).html. (10 กันยายน 2547).

_____. โรงเรียนกีฬากรุงเทพมหานคร. [http:// 203.155.220.217/
dosw/school.html](http://203.155.220.217/dosw/school.html). (10 กันยายน 2547).

_____. สนามกีฬาสำหรับประชาชน. [http:// 203.155.220.217/
sportcenter.html](http://203.155.220.217/sportcenter.html). (10 กันยายน 2547).

สวัสดิ์ เลชยานนท์. ศตวรรษแห่งการกีฬา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์

พระจันทร์, 2520.

สุมาลี สังขศิริ. การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อการศึกษาตลอดชีวิตตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ พิมพ์ดีการพิมพ์, 2545.

สภาการศึกษาแห่งชาติ. โครงการศึกษา พ.ศ. 2504 - 2509. พระนคร : โรงพิมพ์อนุกุลกิจ, 2505.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, กองส่งเสริมและเผยแพร่การศึกษา. นโยบายการศึกษาของประเทศไทย. ม.ป.ท, 2524. (อัดสำเนาเย็บเล่ม)

_____ . นโยบายและแผนพัฒนาเยาวชนระยะยาว. กรุงเทพมหานคร : รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์, 2524.

_____ . พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร : พริกหวานกราฟฟิค, 2545.

_____ . แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545 - 2549). กรุงเทพมหานคร : พริกหวานกราฟฟิค , 2545.

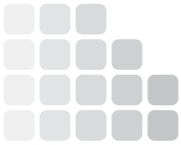
_____ . กองนโยบายและแผนการศึกษา. รายงานการวิจัยสภาพการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนในเขตพื้นที่ชนบท. กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ท, 2532.

สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. คำแถลงการณ์นโยบายของคณะรัฐมนตรีนายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรีแถลงต่อรัฐสภา วันพฤหัสบดีที่ 20 พฤศจิกายน 2540. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2540.

สำนักวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา. การประเมินแผนพัฒนาการ

- กีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2540 - 2544).
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ตีรณสาร, 2546.
- _____ การประเมินพฤติกรรมมารู้ของประชาชนที่มีต่อ
การประชาสัมพันธ์ของการกีฬาแห่งประเทศไทย.
กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ท , 2547.
- _____ การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานของ
สมาคมกีฬาจังหวัด. กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ท , 2547.
- _____ การสำรวจสภาพปัญหาและแนวทางการบริหาร
สนามกีฬาจังหวัดทั่วประเทศ. กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์ตีรณสาร, 2547.
- _____ รายงานการติดตามการดำเนินงาน โครงการเงิน
สนับสนุนการออกสลากกินแบ่งรัฐบาล เพื่อพัฒนา
กีฬาของชาติ. กรุงเทพมหานคร : สำนักกีฬาวินยาศาสตร์
การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545. (อัดสำเนาเย็บ
เล่ม)
- _____ “แถลงการณ์นโยบายส่งเสริมสุขภาพ” เอกสารประกอบ
โครงการประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การเป็นผู้นำ
การออกกำลังกายและกีฬาเพื่อสุขภาพ สำหรับเจ้า
หน้าที่สาธารณสุข และเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่น, วันที่ 22 - 26 มีนาคม 2547 ณ สำนักกีฬา
วินยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุดม เขยกิจวงศ์. แนวทางการบริหารและการจัดการ : การศึกษา
นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย.
กรุงเทพ มหานคร : สำนักพิมพ์บรรณกิจ (1991), 2544.

הכנתורת

ภาคผนวก ก

การส่งเสริมให้เยาวชนและประชาชนมีความ
ตื่นตัวในการเล่นกีฬาตามมติคณะรัฐมนตรี

การส่งเสริมให้เยาวชนและประชาชนมีความตื่นตัวในการ เล่นกีฬาตามมติคณะรัฐมนตรี

เมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2545

และวันที่ 2 มกราคม 2546

ระหว่างเดือนมกราคม - สิงหาคม 2546

ตามมติของคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2545 วันที่ 2 มกราคม 2546 และวันที่ 14 มกราคม 2546 ให้กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาเป็น CEO ด้านการกีฬาของประเทศร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องซึ่งมีผลการดำเนินงานตั้งแต่เดือนมกราคม - สิงหาคม 2546 ดังนี้

1. ยุทธศาสตร์ที่ 1 การใช้และบริหารสนามกีฬาของสถานศึกษาและหน่วยงานราชการให้เกิดประโยชน์สูงสุดเพื่อประชาชน

1.1 เปิดสนามกีฬา ให้บริการเด็ก เยาวชน นักเรียน นักศึกษา และประชาชน รวมทั้งสิ้น 4,470 แห่ง

1.2 เด็ก เยาวชน นักเรียน นักศึกษา และประชาชน มาใช้สนามกีฬาเพื่อเล่นกีฬา และออกกำลังกาย รวมทั้งสิ้น 4,389,919 คน

2. ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาบุคลากรกีฬาอย่างเป็นระบบ ได้ดำเนินการพัฒนาบุคลากรกีฬาโดยการจัดอบรมเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการกีฬา สุขภาพ นันทนาการ คุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งสิ้น 8,717 คน

3. ยุทธศาสตร์ที่ 3 การบูรณาการการกีฬาทุกระดับให้ต่อเนื่องและยั่งยืน

3.1 จัดตั้งชุมชนกีฬา ศูนย์ฝึกกีฬาประจำตำบล อำเภอ จำนวน 1,286 แห่ง มีผู้เข้าร่วมกิจกรรม รวมทั้งสิ้น 189,544 คน

3.2 ส่งเสริมกีฬาหมู่บ้าน อบต. เทศบาล โดยการจัด

กิจกรรมกีฬา กีฬาพื้นบ้าน และกีฬาหมู่บ้านป้องกันชายแดน มีผู้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งสิ้น 518,900 คน

3.3 จัดการแข่งขันกีฬามวลชน กีฬากลุ่ม และกีฬาระดับประเทศ มีผู้เข้าร่วมกิจกรรมรวมทั้งสิ้น 11,652,229 คน

3.4 จัดการแข่งขันกีฬาต่อเนื่องตลอดปี มีผู้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งสิ้น 14,950 คน

3.5 พัฒนากีฬาเพื่อความเป็นเลิศ โดยการฝึกซ้อม การพัฒนาทักษะทางการกีฬามีผู้เข้าร่วมกิจกรรมรวมทั้งสิ้น 42,382 คน

3.6 การส่งเสริมสุขภาพพลานามัย โดยการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ กีฬาเพื่อสุขภาพและการทดสอบสมรรถภาพ มีผู้เข้าร่วมกิจกรรมรวมทั้งสิ้น 195,926 คน

3.7 จัดฝึกสอนกีฬาชนิดต่างๆ ให้กับเด็กและเยาวชนในโครงการ “ฤดูร้อนนี้มีกีฬาเพื่อ ลูกรัก” มีผู้เข้าร่วมกิจกรรมรวมทั้งสิ้น 44,689 คน

3.8 จัดกิจกรรมกีฬาทั่วไปไทยต้านภัยยาเสพติด มีผู้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งสิ้น 260,968 คน

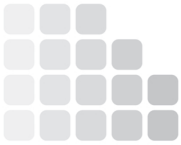
4. ยุทธศาสตร์ที่ 4 การบริหารองค์กรเครือข่ายกีฬาของประเทศอย่างเป็นระบบ

จัดประชุมสัมมนาเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา การพัฒนาบุคลากร พัฒนาการกีฬานันทนาการ เพื่อให้การปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยว กีฬา และนันทนาการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีผู้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งสิ้น 21,462 คน

5. ยุทธศาสตร์ที่ 5 การช่วยเหลือให้นักกีฬาซึ่งทำคุณประโยชน์และชื่อเสียงให้

5.1 ได้ดำเนินการจัดจ้างนักกีฬาทีมชาติ หรือนักกีฬาที่ทำคุณประโยชน์ และสร้างชื่อเสียงแก่ประเทศไทยเข้าทำงานตามมติคณะรัฐมนตรี จำนวน 106 คน

5.2 ให้เงินอุดหนุนสงเคราะห์เพื่อสวัสดิการบุคลากรด้านกีฬา จำนวน 6 คน และประสานความร่วมมือไปยังหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนในการรับนักกีฬาผู้ทำคุณประโยชน์แก่ประเทศเข้าทำงาน จำนวน 55 หน่วยงาน

ภาคผนวก ข

โครงการที่กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
ของบูรณาการกับกระทรวงศึกษาธิการ
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2547

โครงการที่กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาของบูรณา การกับกระทรวงศึกษาธิการ

จำนวน 21 โครงการ งบประมาณ 142,806,800 บาท
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2547

1. โครงการอนุรักษ์และเผยแพร่ศิลปะมวยไทย งบประมาณ 5,500,000 บาท เป้าหมาย 8,000 คน ดำเนินงานในกรุงเทพมหานคร และ 75 จังหวัด
2. โครงการส่งเสริมกีฬานักเรียน นักศึกษา และเยาวชน งบประมาณ 29,000,000 บาท เป้าหมาย 5,000 คน ดำเนินงานในกรุงเทพมหานคร 75 จังหวัด และจังหวัดเจ้าภาพ (ขอนแก่น)
3. โครงการจัดการแข่งขันกีฬาในระหว่างโรงเรียนส่วนภูมิภาค งบประมาณ 30,858,000 บาท เป้าหมาย 150,000 คน ดำเนินงานใน 75 จังหวัด
4. โครงการจัดส่งนักกีฬานักเรียนเข้าร่วมการแข่งขันกีฬาระหว่างประเทศแห่งอาเซียน และเอเชีย งบประมาณ 5,000,000 บาท เป้าหมาย 115 คน ดำเนินงานในประเทศฟิลิปปินส์ บรูไน เวียดนาม มาเก๊า มาเลเซีย สิงคโปร์
5. โครงการจัดทีมฟุตบอลนักเรียนไทยเข้าร่วมการแข่งขันฟุตบอลนักเรียนระหว่างประเทศแห่งเอเชีย งบประมาณ 1,200,000 บาท เป้าหมาย 48 คน ดำเนินงานในสาธารณรัฐประชาชนจีน
6. โครงการจัดส่งนักกีฬานักเรียนคนพิการเข้าร่วมการแข่งขันกีฬาในต่างประเทศ งบประมาณ 5,382,000 บาท เป้าหมาย 80 คน ดำเนินงานในประเทศเจ้าภาพจัดการแข่งขันกีฬาคนพิการ ได้แก่ นิวซีแลนด์ และสาธารณรัฐประชาชนจีน

7. โครงการส่งเสริมพลศึกษาและกีฬาคนพิการ งบประมาณ 4,900,000 บาท เป้าหมาย 15,000 คน ดำเนินงานในกรุงเทพมหานคร วิทยาลัยพลศึกษา 17 แห่ง และจังหวัด 75 จังหวัด

8. โครงการส่งเสริมพลศึกษา กีฬา นันทนาการ และสุขภาพ งบประมาณ 37,500,000 บาท เป้าหมาย 2,000,000 คน ดำเนินงานในกรุงเทพมหานคร วิทยาลัยพลศึกษา 17 แห่ง โรงเรียนกีฬา 10 แห่ง และจังหวัด 75 จังหวัด

9. โครงการจัดการแข่งขันกีฬาคนพิการระหว่างโรงเรียน งบประมาณ 650,000 บาท เป้าหมาย 1,500 คน ดำเนินงานใน กรุงเทพมหานคร

10. โครงการฝึกสอนกีฬาภาคฤดูร้อน งบประมาณ 6,500,000 บาท เป้าหมาย 54,000 คน ดำเนินงานที่สนามกีฬาแห่งชาติ วิทยาลัยพลศึกษา 17 แห่ง โรงเรียนกีฬา 10 แห่ง และจังหวัด 75 จังหวัด

11. โครงการจัดส่งนักกีฬานักเรียนไปเข้าร่วมการแข่งขันกีฬาแปซิฟิกคาสคูลเกมส์ งบประมาณ 2,500,000 บาท เป้าหมาย 30 คน ดำเนินงานในประเทศออสเตรเลีย

12. โครงการจัดการแข่งขันกีฬาโรงเรียนในสวนกลาง งบประมาณ 3,500,000 บาท เป้าหมาย 34,000 คน ดำเนินงานที่สนามกีฬาแห่งชาติ

13. โครงการฝึกอบรมการใช้เครื่องมือ และอุปกรณ์วัด และทดสอบสมรรถภาพทางกาย งบประมาณ 300,000 บาท เป้าหมาย 500 คน ดำเนินงานในกรุงเทพมหานคร

14. โครงการฝึกอบรมการออกกำลังกายแบบแอโรบิคด้านซ์ งบประมาณ 190,000 บาท เป้าหมาย 500 คน ดำเนินงานใน กรุงเทพมหานคร

15. โครงการประชุมสัมมนาวิทยาศาสตร์การกีฬา งบประมาณ 142,500 บาท เป้าหมาย 160 คน ดำเนินงานในกรุงเทพมหานคร

16. โครงการสัมมนาด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ งบประมาณ 141,400 บาท เป้าหมาย 100 คนดำเนินงานในกรุงเทพมหานคร

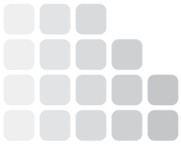
17. โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง การป้องกันการบาดเจ็บ กีฬาฟุตบอล งบประมาณ 171,000 บาท เป้าหมาย 240 คน ดำเนินงานในกรุงเทพมหานคร

18. โครงการพัฒนาบุคลากรทางการกีฬา งบประมาณ 5,813,600 บาท เป้าหมาย 3,003 คน ดำเนินงานที่สนามกีฬาแห่งชาติ วิทยาลัยพลศึกษา 17 แห่ง และโรงเรียนกีฬา 10 แห่ง

19. โครงการส่งเสริมนันทนาการและกีฬาไทยในหมู่บ้าน อาสาพัฒนาป้องกันตนเองงบประมาณ 2,083,000 บาท เป้าหมาย 20,000 คน ดำเนินงานในจังหวัดพื้นที่เป้าหมาย 8 จังหวัด (ใช้โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษา)

20. โครงการส่งเสริมสุขภาพ พลาสมา และกีฬาในหมู่บ้าน จุฬารักษ์พัฒนา งบประมาณ 375,000 บาท เป้าหมาย 2,500 คน ดำเนินงานในหมู่บ้านจุฬารักษ์พัฒนาในจังหวัดนครศรีธรรมราช และสุราษฎร์ธานี

21. โครงการมหกรรมนันทนาการเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถเนื่องในโอกาสสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษาครบ 6 รอบ งบประมาณ 1,100,000 บาท เป้าหมาย 50,000 คนดำเนินงานในกรุงเทพมหานคร และ 75 จังหวัด

ภาคผนวก ก
การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

การสัมมนาพิเศษคุณวุฒิ เรื่อง สมรรถภาพของครู พลศึกษาในยุคปฏิรูปการศึกษาตามทัศนะของ รศ.ดร. รัชณี ขวัญบุญจัน

วันที่ 20 กรกฎาคม 2547 เวลา 10.00 - 12.00 น.
ณ สำนักวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1. สมรรถภาพที่พึงประสงค์ของครูพลศึกษาในอดีตและ ปัจจุบันมีความแตกต่างกันเพราะ

- 1.1 การปฏิรูปการศึกษามุ่งเน้นให้ครูเปลี่ยนพฤติกรรมทั้งด้าน
การครองตน (บุคลิกภาพ)
การครองคน (ผู้ร่วมงานและนักเรียน / ผู้ปกครอง /
ประชาชน)
การครองงาน (การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ)
เป็นครูพลศึกษามีอาชีพอย่างแท้จริงต้องรู้จริง / ทำให้
จริง

1.2 สภาพเศรษฐกิจ สังคม เปลี่ยนไปจากเดิม สนใจและ
เห็นคุณค่ากีฬามากขึ้น

1.3 สภาพการเมืองเปลี่ยนจากเดิม ให้ความสนใจและมี
นโยบายด้านการกีฬาเพื่อไปสู่ความเป็นเลิศ และอาชีพ สร้างความ
มั่นคงให้กับประเทศชาติ มุ่งเน้นพลศึกษา / กีฬา เพื่อสร้างคน
คนสร้างชาติ

1.4 กระแสความสนใจด้านการกีฬาของโลก ทุกประเทศทั่วโลกให้ความสนใจด้านการกีฬาทั้งด้าน Sport for all, Sport for excellent และ Sport Technology

1.5 ประเทศไทยกำลังสร้างคนไทยให้รักการออกกำลังกายและเล่นกีฬา เป็นการสร้างวัฒนธรรมการออกกำลังกายให้คนไทย

มีความรู้สึกว่าการออกกำลังกาย และเล่นกีฬาเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของคนไทย ทำให้คนไทยเป็นคนที่มีความสุขภาพดีด้วย มีวินัย มีความรับผิดชอบ รักพวกพ้อง มีความสามัคคี มีน้ำใจนักกีฬา ประเทศไทยกำลังใช้พลศึกษาและการกีฬาเป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการสร้างคนในชาติ

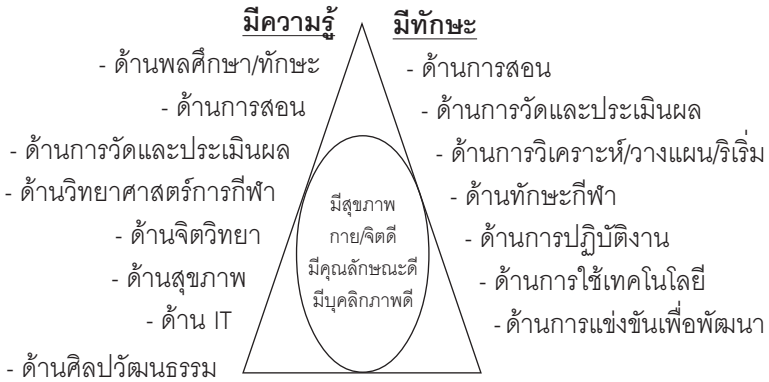
1.6 ความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทำให้การเรียนรู้ / ข่าวสาร เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ครูพลศึกษาต้องมีความสามารถที่จะต้องใช้ / บริโภคสิ่งเหล่านี้เป็น

2. สมรรถภาพที่พึงประสงค์ของครูพลศึกษา

ก่อนการปฏิรูป	หลังการปฏิรูป
1. ด้านการสอนและการประเมินผล	1. ด้านการสอน
2. ด้านคุณธรรมจริยธรรม	2. ด้านการประเมินผล
3. ด้านวิชาการ	3. ด้านคุณธรรมจริยธรรม
4. ด้านสุขภาพ	4. ด้านการปฏิบัติงานต้องมีอาชีพ
5. ด้านคุณลักษณะและบุคลิกภาพ	5. ด้านคุณลักษณะและบุคลิกภาพ
6. ด้านการปฏิบัติงาน	6. ด้านทักษะกีฬา
7. ด้านมนุษยสัมพันธ์	7. ด้านสุขภาพกาย / จิต
8. ด้านทักษะกีฬา	8. ด้านวิชาการ - หลักการ
	9. ด้านเทคโนโลยี
	10. ด้านการคิดวิเคราะห์ / คิดริเริ่ม / คิดวางแผน
	คิดแก้ไขปัญหา คิดอย่างมีวิจารณญาณ
	คิดประยุกต์ คิดพัฒนา

มีมนุษยสัมพันธ์
เป็นผู้นำ

3. โครงสร้างสมรรถภาพที่พึงประสงค์ของครูพลศึกษาในยุคปัจจุบัน

4. สรุปสมรรถภาพที่สำคัญ

Competencies ของครูพลศึกษารุ่นใหม่ 6 ประการ

1. มีสุขภาพดี - มีสมรรถภาพทางกาย / สมรรถภาพทางจิต / สุขภาพดีปราศจากโรค
2. มีคุณลักษณะดี - มีความมุ่งมั่น ขยัน ประหยัด อุดหนุน รักศักดิ์ศรี
3. มีบุคลิกภาพดี - รูปร่างทรวดทรงดี มีมนุษยสัมพันธ์ มีภาวะเป็นผู้นำ เป็นนักพัฒนา

4. มีคุณธรรมจริยธรรม - มีน้ำใจนักกีฬา
5. มีทักษะดี - ด้านการสอน - ด้านการปฏิบัติงาน - ด้านการคิด - ด้านการใช้เทคโนโลยี
6. มีความรู้ดี - ด้านพลศึกษา / ทักษะกีฬา / วิทยาศาสตร์การกีฬา / ด้านการศึกษา / การสอน / จิตวิทยา / สุขภาพ / IT

5. ควรเน้นสมรรถภาพในด้านการสอนเป็นพิเศษ

- เพราะการสอนของคุณเป็นการสอนเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ เห็นคุณค่า และสามารถนำทักษะที่เรียนพลศึกษาไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน
- ขณะนี้ครูพลศึกษายังไม่ทราบว่าสอนพลศึกษาไปเพื่ออะไร ทำให้วัดผลผิด วัดผลเฉพาะด้าน ทักษะกีฬาซึ่งวัดเพียง 25% ของวัตถุประสงค์ของการสอนพลศึกษาทั้งหมด ซึ่งมุ่งเน้น 1. ด้านความรู้ 2. เห็นคุณค่ารักการออกกำลังกาย 3. มีทักษะกีฬา 4. มีสมรรถภาพทางกาย 5. มีน้ำใจนักกีฬา คุณธรรมจริยธรรม

**สัมภวณพฐทรทงคณวคฐ เรือง หลกและวธการสอน
พลศกษาและกฬาทตามแนวพระรชบัญญัติ**

การศกษาแห่งชาต พ.ศ. 2542

ตามทศนะของ ศ.ดร. วรศกต เพยรชอบ

วนที่ 6 สพงหาคม 2547 เวลา 15.00 - 16.00 น.

ณ สำนักวชวทยาศาสตรการกฬ จฬาลงกรณมหาวทยาลัย

1. ปรศญาพลศกษาและกฬาทมีความเหมอนกัน คอ

“ตองการใหผู้เรยนเปนคนทสมบูรณ” ซงสอดคลองกับ
พระรชบัญญัติการศกษาแห่งชาต พ.ศ. 2542 ซงการเรยนรูทาง
พลศกษาสามารถจําแนกพฤติกรรมาการเรยนรู คอ สอนใหผู้เรยนรู
วาเลนกฬาทแลวไดประโยชนอะไรเกดซง ซงมี 5 ดาน คอ

1. พฤตกรรมาการเรยนรูดานสมรรถภาพทางกาย
2. พฤตกรรมาการเรยนรูดานทกษะกฬาท
3. พฤตกรรมาการเรยนรูดานความรู ความเขาใจ
4. พฤตกรรมาการเรยนรูดานคุณธรรม จรยธรรม
5. พฤตกรรมาการเรยนรูดานเจตคติ

สวงการวัดผลและการใหคะแนนแบงดานละ 20 คะแนน รวม
100 คะแนน

2. การจาดการเรยนรูวชพลศกษาและกฬาทมีความแตกตาง
กับวชอาอื่น ๆ คอนซางมาก โดยเฉพาอยางยงดานวัตถุประสงคการ
เรยนรู สาระและเนื่อหา กิจกรรมาการเรยนการสอน ตลอดจนสณาน
ทและวสตุอุปกรณตาง ๆ ทใชในการเรยนการสอน การสงเสริม
ทางการกฬาทซงในระบบการศกษานอกระบบ และตามอธยาศย
สงสําคัญอยทผู้สอนตองรูปรศญาพลศกษา และกฬาท และปรศญา

การสอนพลศึกษาสอนให้คนมีส่วนร่วมในการเล่นกีฬาตามอัธยาศัยของตนเองและนำไปเล่นในเวลาว่างได้ โดยสอนคนให้เล่นฟุตบอล ได้สอนให้ผู้เรียนรักการออกกำลังกาย ให้ผู้เรียนได้เล่น ได้สนุกสนาน ได้ร่วมมือกันเล่น ได้ช่วยเหลือกัน ครูประถมศึกษาที่สอนวิชาพลศึกษาจะเน้นครูประจำชั้น ไม่มีวุฒิการศึกษาทางพลศึกษา จะไม่เกิดปัญหาหากมีการส่งครูเข้ารับการอบรมให้ครูรู้ว่า จะสอนอะไร บ้างและสอนอย่างไร ครูประจำชั้นก็สามารถสอนพลศึกษาได้

3. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 แตกต่างจากหลักสูตรเดิม คือ เปิดโอกาสให้สถานศึกษามีหลักสูตรของสถานศึกษาหรือหลักสูตรท้องถิ่นได้ สาระการเรียนรู้ คือ สิ่งที่ต้องเรียน มาตรฐานการเรียนรู้ คือ สิ่งที่จะเกิดขึ้นจากการเรียนการสอน และผลลัพธ์ที่ได้รับ โอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ให้เลือกได้มากขึ้นตามความสนใจและความพร้อมของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในเวลาว่างได้มากขึ้น

การศึกษานอกระบบ

ผู้เรียนจะเรียนนอกเวลาเรียน ภาคค่ำ หรือ เสาร์ - อาทิตย์ ในโรงเรียนควรจัดให้มีการเล่นกีฬาตามอัธยาศัย กีฬาจะมีคุณค่าทางนันทนาการ จึงเป็นกีฬาที่ใช้ทักษะง่ายๆ เล่นง่ายๆ สถานที่ไม่จำกัด หรือเป็นอุปกรณ์และไม่ใช้อุปกรณ์ ส่วนที่ต้องเรียนวิชาการตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานควรกำหนดตามสภาพของโรงเรียนและสภาพท้องถิ่นเพื่อการนำไปใช้ด้วย และการประเมินผลการเรียนรู้ที่เป็นข้อเขียนควรเป็นแบบง่ายๆ ถ้าผู้เรียนมีส่วนร่วมทุกครั้ง ก็ควรตอบได้

การศึกษาตามอัธยาศัย

เน้นการให้ความรู้ผ่านสื่อมวลชน ศูนย์บริการทางการกีฬา ทั้งของรัฐและเอกชน เครือข่ายอินเทอร์เน็ตโดยให้คนเข้าใจ ประโยชน์และคุณค่าของการมีสุขภาพดี ต้องรู้จักเลือกการออกกำลังกายและเล่นกีฬาอย่างสม่ำเสมอและเหมาะสมกับอัตรภาพของตนซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งที่ทำให้เป็นทางเลือกหนึ่งของการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดี

สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เรื่อง การสอนพลศึกษาและกีฬา ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

ตามทัศนะของ อาจารย์ จิตตานี ประสงค์อารัญ

วันที่ 7 กันยายน 2547 เวลา 15.00 -16.00 น.

ณ โรงแรมเอเชียจันทบุรีจันทบุรี สถาบันคุรุศึกษาศึกษาตามแห่งชาติ

1. การสอนตามหลักสูตรเดิมกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 มีความแตกต่างกัน เพราะหลักสูตรใหม่ครูต้องทำงานเพิ่มขึ้น สอนมากขึ้น เพราะต้องทำหลักสูตรของโรงเรียนเองและมีการเปิดวิชาบังคับให้เลือกเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสเลือกเรียนตามความต้องการมากยิ่งขึ้น ซึ่งตรงกันข้ามกับลักษณะนิสัยของครูพลศึกษา ไม่ชอบคิดใหม่ ทำใหม่ ไม่ชอบงานที่เพิ่มมากขึ้น ไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง บางคนต่อต้านเพราะเหมือนกับไปเป็นนักศึกษาฝึกสอน คือ ต้องทำแผนการสอน

2. การบูรณาการกีฬากับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ ทำ 2 อย่างคือ การสอนกีฬาเพื่อสุขภาพ และการฝึกกีฬาเพื่อความเป็นเลิศ โดยโรงเรียนจัดกิจกรรมกีฬาและออกกำลังกายและการฝึกกีฬาเพื่อความเป็นเลิศ โดยเฉพาะมีการสร้างทีมซอล์บอลและนักกีฬาระดับชาติให้ประเทศชาติด้วย

การบูรณาการกีฬาเข้ากับชุมชน คือ โครงการเปิดรั้วโรงเรียนให้ประชาชนเข้ามาเล่นกีฬาในช่วงเย็นและวันเสาร์โดยเฉพาะศิษย์เก่าและผู้ปกครองนักเรียน รวมทั้งผู้มีอุปการะคุณต่อโรงเรียนซึ่งจะทำตามนโยบายของรัฐบาลได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับผู้บริหารโรงเรียนสำคัญที่สุด ถ้าผู้บริหารเข้าใจและเห็นความสำคัญของการกีฬาและพลศึกษาจะการสนับสนุนทุกสิ่งทุกอย่าง สถานที่ อุปกรณ์ งบประมาณ การส่งเข้าแข่งขัน การเข้าร่วมประชุม หากผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญที่จะไม่อนุญาตทุกอย่าง

**สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เรื่อง การบูรณาการกีฬากับการ
จัดการศึกษานอกระบบ และตามอัธยาศัย ตามทัศนะของ
อาจารย์วิจิต ธีเชิญ ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมและพัฒนา
นันทนาการ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา**

วันที่ 10 กันยายน 2547 เวลา 11.00-12.00 น.

ณ สนามกีฬาสุภาพกุลศึกษาศาสตร์สาธิตแห่งชาติ

1. การกีฬากับการศึกษานอกระบบ

สำนักส่งเสริมและพัฒนานันทนาการได้จัดกิจกรรมกีฬาเพื่อส่งเสริมความสามัคคีจัดเป็นกีฬามวลชนที่เน้นการมีส่วนร่วมการเป็นสมาชิกของกลุ่มช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยจัดเป็นมหกรรมกีฬาพื้นบ้าน กีฬาพื้นเมือง เกม และการเล่นต่างๆ เช่น ตะกร้อลอดห่วง ตะกร้อเตะหน เดินตะขาบ เดินกะลา วิ่งกระสอบ เป็นต้น ตั้งแต่ระดับโรงเรียน หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด นอกจากนี้ยังจัดกิจกรรมส่งเสริมความสัมพันธ์ในครอบครัวและกีฬาต้านยาเสพติด

นอกจากนี้ วิทยาลัยพลศึกษาและโรงเรียนกีฬามีศูนย์อนุรักษ์ศิลปมวยไทยรวม 18 แห่ง โดยมีโครงการอนุรักษ์และเผยแพร่ศิลปมวยไทยดำเนินงานในกรุงเทพฯ และ 75 จังหวัด และมีการแข่งขันรำไหว้ครูมวยไทย แสดงทักษะมวยไทยและมวยไทยแอโรบิก

โครงการฝึกสอนกีฬาภาคฤดูร้อนดำเนินการที่สนามกีฬาแห่งชาติ วิทยาลัยพลศึกษา 17 แห่ง โรงเรียนกีฬา 10 แห่ง และจังหวัด 75 จังหวัด

2. การกีฬากับการศึกษาตามอัธยาศัย

ศูนย์การท่องเที่ยว กีฬาและนันทนาการจังหวัด ทำหน้าที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดแหล่งพักผ่อนหย่อนใจ

ทางนันทนาการ รวมทั้งสนามกีฬาของจังหวัดที่มีไว้บริการ
ประชาชนทั้งไม่เสียค่าใช้จ่ายและเสียค่าบริการสถานที่โดยเฉพาะ
ค่าน้ำประปา ค่าไฟฟ้า ค่าทำความสะอาด และค่าล่วงเวลาคนงาน
 เป็นต้น

รูปแบบที่จัดให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ของชุมชน คือ ผ่านทางสื่อ
โสตต่างๆ สื่อมวลชนประเภทต่างๆ เช่น แผ่นพับ ภาพโฆษณา คู่มือ
เอกสาร เป็นต้น

สัมภวณพุดรทงคณวคเฏฐ เรือง การสอนพลศคทษาตาม หลักสตรการศคทษาขันพ้ันฐาน พ.ศ. 2544

ตามทศณะของ รศ. นันทศยา วงศศรศศพ้พัฒนาข

วคเฏฐ 11 คันยายน 2547 เวลา 15.00 -16.00 น.

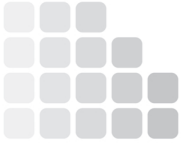
ณ อาคารเอนกประสะวงศศ โรงเรยยนสารศศพ้ลาวงรณ

มหาศคทษาลัยพ้ายประถมศคทษา

1. การสอนพลศคทษาตามหลักสตรการศคทษาขันพ้ันฐาน ที่
โรงเรยยนสารศศพ้ ประถมศคทษาเมือปีท้แล้วจ้ดเป็นช่วงขัน ป.1 - ป.3
และ ป.4 - ป.6 พบว่าช่วงขันยาวเก็นไป นักรเรยยนม่มีความสามารถ
แตกต้างกันมาก สอนยากกว่าดั่งนั้ปีการศคทษา 2547 ได้แบ่งช่วง
ขันเป็น 2 ปี คคือ ป.1 - ป.2, ป.3 - ป.4, และ ป.4 - ป.6 เพราะเด็กอยู่
ในวัยใกล้เคียงกันมากท้้งในการพัฒนาการ และการม่ท้ทักษะพ้ันฐาน
เช่น การเคลือ้นไหวเบือ้งตันในขัน ป.1 - ป.2 ส่วนท้พ้าท้สอนการ
เคลือ้นไหวเบือ้งตัน แชร้บอล แชร้บาส เนตบอล ปิงปอง เป็นต้น

2. การสอนเนือหาพลศคทษาแบบบูรณาการกับสขศคทษาศคทษัน
กว่าเดม เพราะถูกบ้งค้บในส่วนของหลักสตรเองแต่ความจริงสอน
ได้ยากมากบางเนือหาม่สามารถสอนร่วมกันได้จ้งสอนแยกสวระ
พลศคทษาออกจากสขศคทษา

ครุต้องม่มีการะงานพ้ิมขันอ้ก โดยเฉพาะขัวโมงสอนจาก
14 ช.ม./สัปดาห์ เป็น 16 ช.ม./สัปดาห์เนืองจากเป็ดโอกาสให้ผู้เรยยน
เลือกรเรยยนได้ตามความสนใจและความพ้ออมของผู้เรยยนผู้เรยยน
จะชอบการจัดการเรยยนรู้แบบนี้มาก แต่ผู้สอนก็เห็น้อยมากเช่นกัน
ผู้สอนจ้าผู้เรยยนม่ได้เพราะต้องเปลยยนกลุ่มมาเรยยนเมือครบสัปดาห์ท้
9 เว้น 1 สัปดาห์ เพือจ้ดกจกรรมให้เด็กเลือกรเข้ากจกรรมท้ตนเองสนใจ
เช่น ดนตรี ศคทปะ กิพ้าและภคชนาการ เป็นต้น เรยยกว่า “ตลาดน้ดวศษา”

ภาพผนวก ๗
แหล่งการเรียนรู้ของชุมชน

ศูนย์เยาวชนของกรุงเทพมหานคร

กรุงเทพมหานครมีศูนย์เยาวชนในสังกัดสำนักสวัสดิการสังคม เป็นศูนย์กลางของกิจกรรมนันทนาการต่างๆ กระจายอยู่ทั่วพื้นที่ กรุงเทพมหานคร รวม 26 ศูนย์ มุ่งเน้นให้เด็ก เยาวชน และ ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงได้ใช้เวลาว่างเข้ามาทำกิจกรรม ร่วมกับศูนย์เยาวชน โดยสมัครเป็นสมาชิกของศูนย์เยาวชน และใช้ บริการได้ตามความถนัดและความสนใจ อาทิ นาฏศิลป์ ดนตรี กีฬา ศิลปะ คหกรรม กิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความรู้ประสบการณ์ และการพัฒนาบุคลิกภาพ ฯลฯ

กิจกรรมสำหรับเยาวชนและประชาชนทั่วไปภายในศูนย์ฯ

1. ด้านพลศึกษา

ให้บริการฝึกสอน ฝึกซ้อมกีฬาทั้งกลางแจ้งและกีฬาในร่ม ด้วย สนามกีฬาและอุปกรณ์ที่ได้มาตรฐาน

2. ด้านนาฏศิลป์

ฝึกทักษะนาฏศิลป์ไทย นาฏศิลป์สากล กิจกรรมเข้าจังหวะ ดนตรีไทย ดนตรีสากลและนำออกแสดงความสามารถในงานต่าง ๆ

3. ด้านคหกรรม

เกี่ยวกับการเย็บปักถักร้อย การประกอบอาหารคาว - หวาน แกะสลักผัก ผลไม้ต่างๆ และสิ่งประดิษฐ์จากเศษวัสดุเหลือใช้

4. ด้านศิลปะ

การวาดภาพปั้น แกะสลักและงานด้านศิลปะอื่นๆ

5. ด้านห้องสมุด

มูมอ่านหนังสือซึ่งจัดหนังสือพิมพ์ นิตยสารและวารสารชั้นนำ รวมทั้งหนังสือทางวิชาการ หนังสือความรู้รอบตัวและนวนิยายไว้

ในบริการ

6. ด้านสังคมสงเคราะห์

การให้คำแนะนำปรึกษาปัญหาด้านต่างๆ การเรียนพิเศษ ตลอดจนกิจกรรมทางสังคมสงเคราะห์ โดยนักสังคมสงเคราะห์

7. กิจกรรมในวันสำคัญต่างๆ เช่น วันเด็ก วันสงกรานต์ วันเข้าพรรษา ฯลฯ ซึ่ง ศูนย์เยาวชนจะเป็นแกนนำของชุมชนบริเวณใกล้เคียงกับศูนย์โดยจัดงานเพื่อเปิดโอกาสให้เยาวชนและประชาชนได้มีโอกาสร่วมกิจกรรมในวันเหล่านั้น

8. กิจกรรมที่จัดเป็นครั้งคราว

ได้แก่ การประกวดและแข่งขันต่างๆ การสาธิตการแสดงผลงาน การจัดสัมมนาและการอบรมในหัวข้อที่สมาชิกให้ความสนใจและต้องการ

9. ด้านกิจกรรมพิเศษ เช่น การจัดทัศนศึกษา การจัดค่ายพักแรมในสถานที่และนอกสถานที่ต่างๆ

การเปิดให้บริการ

ศูนย์เยาวชนเปิดให้บริการทุกวันอังคาร - วันเสาร์ เวลา 10.00 - 21.00 น. วันอาทิตย์เวลา 13.00 - 21.00 น. หยุดวันจันทร์และวันหยุดนักขัตฤกษ์

การใช้บริการ

1. สมัครเป็นสมาชิกได้ที่ศูนย์เยาวชนทุกแห่ง
2. นำบัตรสมาชิกไปแสดงและติดต่อกับเจ้าหน้าที่เพื่อร่วมกิจกรรมตามต้องการ
3. สมาชิกสามารถเข้าใช้บริการได้ทุกศูนย์เยาวชน

อัตราค่าสมาชิก

อายุ 8 - 18 ปี	ค่าสมาชิก 10 บาทต่อปี
อายุ 19 - 25 ปี	ค่าสมาชิก 20 บาทต่อปี
อายุ 25 ปีขึ้นไป	ค่าสมาชิก 40 บาทต่อปี

ประเภทกีฬาที่มีภายในศูนย์ฯ

เทเบิลเทนนิส วอลเลย์บอล บาสเกตบอล ฟุตบอล แบดมินตัน
ตะกร้อ เสริมสร้างสมรรถภาพ กระบี่ - กระบอง เปตอง มวย ลีลาศ
ไทเก๊ก หมากรูก ว่ายน้ำ แอโรบิก เทควันโด

ศูนย์เยาวชนของกรุงเทพมหานคร

หน่วยงานที่รับผิดชอบ สำนักสวัสดิการสังคม

ชื่อศูนย์เยาวชน	สถานที่ตั้ง	โทรศัพท์	วัน-เวลา ทำการ
1. ศูนย์เยาวชนกรุงเทพมหานคร	ถ.มิตรไมตรี เขตดินแดง	02-245-3360	ทุกวัน
2. ศูนย์เยาวชนวัดโสมนัส เขตป้อมปราบฯ	ถ.กรุงเกษม	02-281-1081	อังคาร - วันเสาร์
3. ศูนย์เยาวชนเทเวศร์	ถ.กรุงเกษม เขตพระนคร	02-281-1070	เวลา 10.00
4. ศูนย์เยาวชนสวนอ้อย	ถ.สุขโขทัย เขตดุสิต	02-243-2706	- 21.00 น.
5. ศูนย์เยาวชนวัดมหาธาตุ	ถ.พระจันทร์ เขตพระนคร	02-222-4135	
6. ศูนย์เยาวชนบางเขน	ถ.พหลโยธิน เขตบางเขน	02-521-0271	
7. ศูนย์เยาวชนเตชะวณิช	ถ.เตชะวณิช เขตบางซื่อ	02-587-0689	
8. ศูนย์เยาวชนวัดจักรวรรดิ จنگลมนี	ถ.จรัลสนิทวงศ์ เขตบางพลัด	02-424-5792	
9. ศูนย์เยาวชนเวฬุราชินี	ถ.เทอดไท เขตธนบุรี	02-465-5138	
10. ศูนย์เยาวชนโรตารีธนบุรี	ถ.อิสรภาพ เขตบางกอกใหญ่	02-465-1616	
11. ศูนย์เยาวชนอัมพวา	ถ.อิสรภาพ เขตบางกอกน้อย	02-412-0712	
12. ศูนย์เยาวชนชัยพฤกษ์มาลา	ถ.ปิ่นเกล้า-นครชัยศรี เขตตลิ่งชัน	02-433-4597	
13. ศูนย์เยาวชนวัดม่วง	ถ.เพชรเกษม เขตหนองแขม	02-413-0613	
14. ศูนย์เยาวชนธนบุรี	ถ.พระราม 2 เขตจอมทอง	02-416-5040	
15. ศูนย์เยาวชนแสมดำ	ถ.พระราม 2 เขตบางขุนเทียน	02-416-5739	
16. ศูนย์เยาวชนทุ่งครุ	ถ.ประชาอุทิศ เขตทุ่งครุ	02-464-2040	
17. ศูนย์เยาวชนปทุมวัน	ช.จุฬา 5 ถ.พญาไท เขตปทุมวัน	02-214-1055	
18. ศูนย์เยาวชนบ่อนไก่	ช.ปหลุกจิต 3 ถ.พระราม 4 เขตปทุมวัน	02-252-9028	

ชื่อศูนย์เยาวชน	สถานที่ตั้ง	โทรศัพท์	วัน-เวลา ทำการ
19. ศูนย์เยาวชนวัดหัวลำโพง	ถ.พระราม 4 เขตบางรัก	02-233-3954	
20. ศูนย์เยาวชนลุมพินี	ถ.พระราม 4 เขตปทุมวัน	02-252-8035	
21. ศูนย์เยาวชนวัดธาตุทอง	ถ.สุขุมวิท เขตวัฒนา	02-390-0699	
22. ศูนย์เยาวชนบางนา	ช.สรรพาวุธ ถ.สุขุมวิท เขตบางนา	02-393-7414	
23. ศูนย์เยาวชนลาดกระบัง	ถ.สุขุมวิท 77 เขตลาดกระบัง	02-326-6828	
24. ศูนย์เยาวชนวัดดอกไม้	ถ.สาธุประดิษฐ์ เขตยานนาวา	02-294-1533	
25. ศูนย์เยาวชนมีนบุรี	ถ.สีหนุพรานุกิจ เขตมีนบุรี	02-543-7199	
26. ศูนย์เยาวชนคลองกุ่ม	ถ.นวมินทร์ เขตบึงกุ่ม	02-375-8512	

สวนสาธารณะ

สวนสาธารณะมีความสำคัญต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยเฉพาะในเมืองใหญ่ๆ เช่น กรุงเทพมหานคร เชียงใหม่ ขอนแก่น สงขลา เป็นต้น สวนสาธารณะ คือ สถานที่ที่จะทำให้เกิดการพักผ่อนหย่อนใจ สนุกสนาน และมีการรวมกลุ่มปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ที่มีความสนใจใกล้เคียงกัน เช่น การออกกำลังกาย การเล่นกีฬา เป็นต้น

สำหรับปัจจุบันสวนสาธารณะที่อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานสวนสาธารณะ สำนักสวัสดิการสังคม มีทั้งสิ้น 16 แห่ง ดังนี้ (สำนักงานสวนสาธารณะ , แผ่นพับ)

1. สวนลุมพินี ถ.พระราม 4 เขตปทุมวัน พื้นที่ 360 ไร่ เวลาเปิด-ปิด 04.00-21.00 น. มีกิจกรรมกีฬา เดิน - วิ่ง, เต้นแอโรบิก, รำมวยจีน, รำดาบ, โยคะ, ลีลาศ, ยกน้ำหนัก, สวนสุขภาพ, ลานบาสเกตบอล, บาสเกตบอล, วอลเลย์บอล, ตะกร้อ, เทเบิลเทนนิส, แบดมินตัน, จักรยานทางเรียบ, เรือพาย/เรือถีบ, และสนามเด็กเล่น รวมทั้งหมด 17 กิจกรรม

2. สวนจตุจักร ถ.กำแพงเพชร เขตจตุจักร พื้นที่ 190 ไร่ เวลาเปิด-ปิด 04.30 -21.00 น. มีกิจกรรมกีฬา เดิน - วิ่ง, เต้นแอโรบิก, รำมวยจีน, รำพัด, ยกน้ำหนัก, สวนสุขภาพ, เรือพาย/เรือถีบ, และสนามเด็กเล่น รวมทั้งหมด 8 กิจกรรม

3. สวนพระนคร ถ.อ่อนนุช เขตลาดกระบัง พื้นที่ 50 ไร่ เวลาเปิด-ปิด 05.00-20.00 น. มีกิจกรรมกีฬา เดิน - วิ่ง, เต้นแอโรบิก, รำมวยจีน, ลีลาศ, ยกน้ำหนัก, ฟุตบอล, บาสเกตบอล, ตะกร้อ, เทเบิลเทนนิส, แบดมินตัน, และสนามเด็กเล่น รวมทั้งหมด 11 กิจกรรม

4. สวนสราญรมย์ ถ.เจริญกรุง เขตพระนคร พื้นที่ 23 ไร่ เวลาเปิด-ปิด 05.00-21.00 น. มีกิจกรรมกีฬา เดิน - วิ่ง, เต้นแอโรบิก, รำมวยจีน, รำดาบ, โยคะ, ลีลาศ, ยกน้ำหนัก, และแบดมินตัน รวมทั้งหมด 8 กิจกรรม

5. สวนธนบุรีรมย์ ถ.ประชาธิปไตย เขตทุ่งครุ พื้นที่ 63 ไร่ งาน 20 ตารางวา เวลาเปิด-ปิด 05.00-21.00 น. มีกิจกรรมกีฬา เดิน - วิ่ง, เต้นแอโรบิก, รำมวยจีน, สวนสุขภาพ และจักรยานทางเรียบ รวมทั้งหมด 5 กิจกรรม

6. สวนหลวง ร.9 ถ.สุขุมวิท 103 เขตประเวศ พื้นที่ 500 ไร่ เวลาเปิด-ปิด 05.00-18.00 น. มีกิจกรรมกีฬา เดิน-วิ่ง, เต้นแอโรบิก, รำมวยจีน, กระบี่กระบอง, ลีลาศ, สวนสุขภาพ, ลานสเกต, บาสเกตบอล, วอลเลย์บอล, ตะกร้อ, เทนนิส, เรือพาย/เรือถีบ, สนามเด็กเล่น, ว่ายน้ำ, เปตอง และ มินิกอล์ฟ รวมทั้งหมด 16 กิจกรรม

7. สวนเสรีไทย ถ.เสรีไทย เขตบึงกุ่ม พื้นที่ 350 ไร่ เวลาเปิด-ปิด 05.00 - 20.00 น. มี กิจกรรมกีฬา เดิน - วิ่ง, เต้นแอโรบิก, รำมวยจีน และยกน้ำหนัก รวมทั้งหมด 4 กิจกรรม

8. สวนหนองจอก ถ.เลียบวารี เขตหนองจอก พื้นที่ 36 ไร่ 1 งาน 80 ตารางวา เวลาเปิด - ปิด 05.00-20.00 น. มีกิจกรรมกีฬา เดิน - วิ่ง, เต้นแอโรบิก, สวนสุขภาพ และตะกร้อ รวมทั้งหมด 4 กิจกรรม

9. อุทยานเบญจสิริ ถ.สุขุมวิท เขตคลองเตย พื้นที่ 29 ไร่ เวลาเปิด-ปิด 05.00 - 21.00 น. มีกิจกรรมกีฬา เดิน - วิ่ง, เต้นแอโรบิก, รำมวยจีน, สวนสุขภาพ, ลานสเกต, บาสเกตบอล, วอลเลย์บอล, ตะกร้อ, แบดมินตัน, สนามเด็กเล่น และว่ายน้ำ รวมทั้งหมด 11 กิจกรรม

10. สวนรมณีนาถ ถ.ศิริพงษ์ เขตพระนคร พื้นที่ 29 ไร่ 3 งาน 72 ตารางวา เวลา เปิด - ปิด 05.00 - 21.00 น. มีกิจกรรมกีฬา เดิน -

วิ่ง, เต็มแฉโรบิก, รำมวยจีน, รำดาบ, โยคะ, ลีลาศ, ยกน้ำหนัก, สวนสุขภาพ, ลานสเกต, ฟุตบอล, บาสเกตบอล, สนามเด็กเล่น และทางเดินนวดเท้า รวม ทั้งหมด 13 กิจกรรม

11. สวนสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ฯ ถ.กำแพงเพชร เขตจตุจักร พื้นที่ 200 ไร่ เวลา เปิด - ปิด 05.00 - 18.00 น. มีกิจกรรมกีฬา เดิน - วิ่ง รวมทั้งหมด 1 ชนิด

12. สวนสันติภาพ ถ.ราชวิถี เขตราชเทวี พื้นที่ 20 ไร่ 80 ตารางวา เวลาเปิด - ปิด 05.00 - 21.00 น. มีกิจกรรมกีฬา เดิน - วิ่ง, เต็มแฉโรบิก, รำมวยจีน, แบดมินตัน, และสนามเด็กเล่น รวมทั้งหมด 5 กิจกรรม

13. สวนรถไฟ ถ.กำแพงเพชร เขตจตุจักร พื้นที่ 375 ไร่ เวลา เปิด-ปิด 05.00 - 21.00 น. มีกิจกรรมกีฬา เดิน - วิ่ง, เต็มแฉโรบิก, รำมวยจีน, รำพัด, รำดาบ, กระบี่กระบอง, ฟุตบอล, จักรยานทางเรียบ, จักรยานวิบาก, สนามเด็กเล่น และว่ายน้ำ (เด็ก) รวมทั้งหมด 11 กิจกรรม

14. สวนสาธารณะเฉลิมพระเกียรติ 6 รอบ พระชนมพรรษา (ใต้สะพานพระราม 9) ฝั่งพระนคร 29 ไร่ ถ.พระรามที่ 3 เขต บางคอแหลม ฝั่งธนบุรี 23 ไร่ ถ.ราชฎร์บูรณะ เขตราชฎร์บูรณะ มีกิจกรรมกีฬา เดิน - วิ่ง, เต็มแฉโรบิก, รำมวยจีน, รำดาบ และ สวนสุขภาพ รวมทั้งหมด 5 กิจกรรม ส่วนฝั่งธนบุรี มีกิจกรรมกีฬา เดิน - วิ่ง, เต็มแฉโรบิก, รำมวยจีน, รำดาบ, สวนสุขภาพ, ฟุตบอล, บาสเกตบอล, วอลเลย์บอล, ตะกร้อ, จักรยานทางเรียบ และสนาม เด็กเล่น รวมทั้งหมด 11 กิจกรรม

15. สวนบึงกระเทียม ถ.สุขาภิบาล 3 เขตมีนบุรี พื้นที่ 82 ไร่ เป็นพื้นที่ดิน 50 ไร่ และบึงน้ำ 32 ไร่ เวลาเปิด - ปิด 05.00 - 20.00 น.

16. สวนสาธารณะสันติชัยปราการ ถ.พระอาทิตย์ เขตพระนคร พื้นที่ 8.5 ไร่ เวลา เปิด - ปิด 05.00 - 20.00 น.

การสำรวจข้อมูลสนามและสิ่งเกิดสภาพสนามกีฬาจังหวัด ของ สำนักวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา ปี พ.ศ. 2547

ตารางที่ 1 จำนวนสนามกีฬาจังหวัดที่ กทท. ตั้งและไม่ได้ตั้ง
งบประมาณดูแลรักษา และวิทยาลัยพลศึกษาตั้งงบประมาณดูแล
รักษา จำแนกตามประเภทสนาม

ประเภทสนาม	รวม	กทท. ดูแล	วิทยาลัย พลศึกษา ดูแล	จังหวัด เชียงใหม่
	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน
1. สนามฟุตบอลกลางแจ้งเคราะห์	17	13	3	1
2. สนามฟุตบอล-ลานกรีฑา	58	52	5	1
3. โรงพลศึกษา/โรงยิมเนเซียม (600 1,000 และ 4,000 คน)	71	41	28	2
4. โรงฝึกอเนกประสงค์	20	18	2	-
5. โรงยิมแบดมินตัน	11	7	3	1
6. สระว่ายน้ำ 25 เมตร	22	16	6	-
7. สระว่ายน้ำ 50 เมตร	25	18	6	1
8. สนามเทนนิส	42	34	7	1
9. สนามยิงปืน	14	12	1	1
รวม	280	211	61	8

ตารางที่ 1 จำนวนสนามกีฬาจังหวัดทั่วประเทศมีทั้งหมด 280
แห่ง จำแนกตามประเภทสนามพบว่า โรงพลศึกษา/โรงยิมเนเซียม
มีมากที่สุดจำนวน 71 แห่ง สนามฟุตบอล - ลาน กรีฑามีจำนวน
58 แห่ง สนามเทนนิสมีจำนวน 42 แห่ง สระว่ายน้ำ 50 เมตร จำนวน
25 แห่ง สระว่ายน้ำ 25 เมตร มีจำนวน 22 แห่ง โรงฝึกอเนก ประสงค์
มีจำนวน 20 แห่ง สนามฟุตบอลกลางแจ้งเคราะห์มีจำนวน 17 แห่ง
สนามยิงปืนมีจำนวน 14 แห่ง และโรงยิมแบดมินตันมีจำนวน 11 แห่ง

ตารางที่ 2 จำนวนสนามกีฬาจังหวัดที่ กทท. ตั้งงบประมาณ
ดูแลรักษา จำแนกตามประเภทสนาม

ประเภทสนาม	รวม	กทท. ภาค 1	กทท. ภาค 2	กทท. ภาค 3	กทท. ภาค 4	กทท. ภาค 5
	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน
1. สนามฟุตบอลกลางแจ้งสังเคราะห์	13	2	3	1	6	1
2. สนามฟุตบอลกลางแจ้ง	52	11	9	15	7	10
3. โรงพลศึกษา/โรงยิมเนเซียม (600 1,000 และ 4,000 คน)	41	5	9	12	8	7
4. โรงฝึกอเนกประสงค์	18	4	3	3	4	4
5. โรงยิมแบดมินตัน	7	2	1	2	1	1
6. สระว่ายน้ำ 25 เมตร	16	2	3	3	3	5
7. สระว่ายน้ำ 50 เมตร	18	2	3	6	4	3
8. สนามเทนนิส	34	6	5	8	8	7
9. สนามยิงปืน	12	1	3	3	1	4
รวม	211	35	39	53	42	42

ตารางที่ 2 จำนวนสนามกีฬาจังหวัด จำแนกตามประเภทสนาม พบว่า สนามฟุตบอลกลางแจ้งกีฬามีมากที่สุดจำนวน 52 แห่ง โรงพลศึกษา/โรงยิมมีจำนวน 41 แห่ง สนามเทนนิสมีจำนวน 34 แห่ง และโรงฝึกอเนกประสงค์มีจำนวน 18 แห่ง สระว่ายน้ำ 50 เมตร จำนวน 18 แห่ง สระว่ายน้ำ 25 เมตร มีจำนวน 16 แห่ง สนามฟุตบอลกลางแจ้งสังเคราะห์มีจำนวน 14 แห่ง สนามยิงปืนจำนวน 12 แห่ง และโรงยิมแบดมินตันมีจำนวน 7 แห่ง

ตารางที่ 3 จำนวนสนามกีฬาจังหวัดที่วิทยาลัยพลศึกษาตั้งงบประมาณดูแลรักษา จำแนกตามประเภทสนาม

ประเภทสนาม	รวม	วพ. ชลบุรี	วพ. สุโขทัย	วพ. ลำปาง	วพ. เพชรบูรณ์	วพ. ศรีสะเกษ	วพ. อุดรฯ	วพ. ยะลา
	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน
1. สนามฟุตบอลลู่วางสังเคราะห์	3	1	-	-	1	1	-	-
2. สนามฟุตบอลลู่วางกรีฑา	5	-	1	1	1	-	1	1
3. โรงพลศึกษา/ โรงยิมเนเซียม (โรงยิมส์มวย ยูโด ยกน้ำหนัก ตะกร้อ บาสเกตบอล วอลเลย์ บอล ยิมนาสติก)	28	3	4	4	3	4	6	4
4. โรงฝึกอเนกประสงค์	2	1	-	-	-	-	1	-
5. โรงยิมแบดมินตัน	3	-	-	1	-	1	1	-
6. สระว่ายน้ำ 25 เมตร	6	1	1	1	-	1	1	1
7. สระว่ายน้ำ 50 เมตร	6	1	1	-	1	1	1	1
8. สนามเทนนิส	7	1	1	1	1	1	1	1
9. สนามยิงปืน	1	-	1	-	-	-	-	-
รวม	61	8	9	8	7	9	12	8

ตารางที่ 3 จำนวนสนามกีฬาจังหวัดที่ตั้งงบประมาณดูแลรักษา จำแนกตามประเภทสนามมีทั้งหมด 61 แห่ง เป็นโรงพลศึกษา/โรงยิมเนเซียมมีจำนวนมากที่สุด 28 แห่ง สนามเทนนิสมีจำนวน 7 แห่ง สระว่ายน้ำ 25 เมตรและ 50 เมตร มีจำนวนอย่างละ 6 แห่ง สนามฟุตบอลลู่วางกรีฑา มีจำนวน 5 แห่ง สนามฟุตบอลลู่วางสังเคราะห์และโรงยิมแบดมินตันมีจำนวนอย่างละ 3 แห่ง โรงฝึกอเนกประสงค์มีจำนวนอย่างละ 3 แห่ง โรงฝึกอเนกประสงค์มีจำนวน 2 แห่ง และสนามยิงปืนมีจำนวน 1 แห่ง

ตารางที่ 4 จำนวนสนามกีฬาจังหวัดเชียงใหม่ที่บริหารโดยไม่ได้รับงบประมาณจาก กทท.

ประเภทสนาม	จำนวน (แห่ง)
1. สนามเทนนิสสเตเดียมขนาด 20,000 คน (สนามกีฬากลาง)	1
2. อินดอร์สเตเดียม 1 ขนาดจุผู้ชม 3,000 คน (ปรับอากาศ) (โรงพลศึกษา 1)	1
3. อินดอร์สเตเดียม 2 ขนาดจุผู้ชม 5,000 คน (โรงพลศึกษา 2)	1
4. อินดอร์สเตเดียม 3 ขนาดจุผู้ชม 3,000 คน (แบดมินตัน) (โรงพลศึกษา 3)	1
5. สนามเทนนิสสำหรับแข่งขัน	1/(11) (คอร์ต)
6. สนามเทนนิสเซ็นเตอร์คอร์ต	1
7. สระว่ายน้ำ 50 เมตร	1
8. สนามจักรยาน	1
9. สนามยิงปืนมาตรฐานปรับอากาศ	1
10. สนามฝึกซ้อมกรีฑา-ฟุตบอล	1
11. อาคารที่พักนักกีฬาขนาด 200 เตียง	1

ตารางที่ 4 สนามกีฬาจังหวัดเชียงใหม่มีจำนวนสนามทั้งหมด 9 แห่ง โดยมีสนามเทนนิส รวม 12 คอร์ต และมีสนามจักรยานอีก 1 แห่ง รวมทั้งอาคารที่พักนักกีฬาขนาด 200 เตียง

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

ดร.อำรุง จันทวานิช

ดร.สวัสดิ์ ตีติ่ง

นางสาวสุทธาสินี วัชรบูล

ผศ.ดร.เฉลิม ชัยวัชรภรณ์

นายถวัลย์ มาศจรัด

เลขาธิการสภาการศึกษา

ที่ปรึกษาด้านระบบการศึกษา

ผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานการศึกษา
และพัฒนาการเรียนรู้

คณบดีสำนักวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวหน้ากลุ่มพัฒนานโยบายการเรียนรู้

ด้านภูมิปัญญาและการท่องเที่ยว

คณะวิจัย

รศ.ดร.ธนอมวงศ์ กฤษณ์เพชร

สำนักวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บรรณาธิการและประสานวิชาการ

นายถวัลย์ มาศจรัด

หัวหน้ากลุ่มพัฒนานโยบายการเรียนรู้

ด้านภูมิปัญญาและการท่องเที่ยว

นายนภมณฑล สิบหมื่นเปี่ยม

นักวิชาการศึกษา 6 ว.

นางสาววิชชุฑาวันย์ พิทักษ์ผล

นักวิชาการศึกษา 5.

คณะผู้ประชุมพิจารณารายงานวิจัย

นางสาวสุวิมล เล็กสุขศรี

นักวิชาการศึกษา 8 ว.

นางกนกพร ธนอมกลิน

นักวิชาการศึกษา 6 ว.

นางพัชราพรธน กฤษฎาจินดารุ่ง

นักวิชาการศึกษา 6

นางสาวศศิรัศม์ สริกขานนท์

นักวิชาการศึกษา 5

จัดพิมพ์ต้นฉบับ

นางสาวนุศรา บุญเกิด

พิสูจน์อักษร

นายชัชวาล เขยสุวรรณ